

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 4 2017

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 4 dec 2017

Årgång 83

ISSN 0015-4431

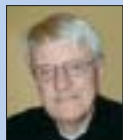
Förbundets Høge Beskyddare:

AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF

Rikshedersordförande:

Jens Nykvist

MARINCHEF

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - bmelinolle@gmail.com

Tel 070-530 01 77

Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - epost: paul.assar@gmail.com

Tel 0708-322 813

Fasanvägen 4, 370 30 RÖDEBY

TRYCKERI: Printfabriken, Karlskrona

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

ANNONSER:

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: annelouise.froding@gmail.com

Kontakta Bo Schagerberg

Epost: bo.sch@bredband.net

08-530 447 57

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 08-678 09 08

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordf: Kommendör Johan Forslund

Tel: 08-571 448 51

V.ordf: Kommendörkapten Jan Wikberg

Tel: 0735-637 492.

Sekr och informationsansvarig:

Elektroingenjör Bo Schagerberg Tel: 08-530 447 57.

bo.sch@bredband.net

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 08-678 09 08 Tel hem: 070-774 31 83

lennart.bresell@telia.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 070-20 30 743

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledare	3
1. ubåtsflottiljen	4-5
3. sjöstridsflottiljen	6

4. sjöstridsflottiljen	7
Sjöstridsskolan	8
Återträff MOHS	9
HMS Jarramas	14

Nya böcker	16-17
Estoniakatastrofen igen	18
Vad en gammal bild berättar	19
Ektimmer och linjeskepp	20-21
Marinstabens lokalisering	22-24
Värnplikten genom tiderna del 2	28-29

RSKA-62	31
Om svensk sjömätning	32-33
Speljaktsbygge	34
Korum i Urica Pia	35

En skeppsklocka berättar	36-37
Värnpliktsminnen	38-40
Korsord	42
Lokalföreningarna	43-55

Omslagsbild:

Marinchefen Jens Nykvist vid Amiralitetskyrkans tacksägelseplats. Foto Ingmar Elofsson

Nummer 1 2018 utkommer i mars. Manusstopp den 15 febr

En hel vante eller bara en tumme

Aret lider mot sitt slut och en sammanfattning av 2017 kan väl vara **ett uppvaknandets år** och då tänker jag naturligtvis på försvarsfrågan, där såväl politiker som Försvarsmakten och allmänheten har visat ett hälsosamt nyväckt intresse. Under det gångna året har det politiska ledarskapet äntligen enats om en inriktning mot det nationella försvaret och en höjning av försvarsanslaget och Försvarsmakten har genomfört den första större övningen på över 20 år. Försvarsmaktens dag på Gärdet i Stockholm, under Auroraövningen, tilldrog sig dessutom ett stort intresse från allmänheten. Det är, om än sent, ett nödvändigt uppvaknande efter en lång följd av år, då försvarsfrågan har blivit eftersatt och Försvarsmakten styvmoderligt behandlad i statsbudgeten och till och med kallad ett särintresse. Så långt ser det väl bra ut;

,Försvarsmakten övar storskaligt sin huvuduppgift, försvar av riket mot ett väpnat angrepp, och den negativa trenden med en långvarig nedrustning har i någon mån vänt uppåt eller åtminstone planat ut. Men frågan om, vad som slutligen kommer ut av detta uppvaknande, kvarstår; blir det en hel vante eller bara en tumme?

Den nyligen genomförda försvarsmaktsövningen Aurora möttes av högljudd kritik från delar av den svenska pressen och vissa debattörer, såväl avseende storlek på övningen och behovet av densamma som samverkan med andra nationers stridskrafter. Den osakliga kritiken vittnar om oförmåga att se verkligheten.

Försvarsmaktens alla delar har årligen, sedan lång tid, genomfört större övningar - krigsförbandsövningar – för att vidmakthålla kompetensen att lösa den svåra uppgiften att försvara Sverige vid ett väpnat angrepp. Att så inte har skett under drygt 20 år, har sin grund i den säkerhetspolitiska förändringen, när muren föll och Warszawapakten upplöstes, som den politiska ledningen tog till intäkt för en ominriktning och nedrustning av Försvarsmakten. Då var det naturligtvis rimligt med en viss sänkning av beredskapen mot ett väpnat angrepp, med hänsyn till den förändrade omvärldsbilden, dock inte i den omfattning som gjordes. Men när omvärldsutvecklingen entydigt pekar på en förändring mot ett försämrat säkerhetspolitiskt läge, måste varje ansvarskännande parlament vidta åtgärder för att möta denna och då är det nödvändigt att både öka anslagen och höja försvarsförmågan samt återuppta övningsverksamheten. Det är dessutom av största vikt att göra det i samverkan med dem, som vi förväntar oss skall komma till vår undsättning i händelse av krig. Försvarsmaktsövning Aurora var

därför ett både logiskt och självklart steg i rätt riktning. Höjningen av försvarsanslaget är välkommen, även om den kunde ha varit större. NATO har ju en inriktning för sina medlemmar att avdela en summa, som motsvarar 2% av bruttonationalprodukten för försvarsändamål och det har framförts som en önskvärd nivå, även i vårt land, men där är vi inte ännu. Det skulle på sikt innebära en fördubbling av dagens anslag. Den nu överenskomna anslagsnivån, som innebär, att Försvarsmakten tillförs cirka 8 mdr kronor, under den närmaste treårsperioden, är inte tillräcklig för att åtgärda de brister i försvarsförmåga, som redovisats och den inriktning, som följer av den, täcker långt ifrån de luckor, som finns.

Ännu finns ingen nyanskaffning av ytstridsfartyg inplanerad och luftförsvarssystemen på befintliga fartyg är otillräckligt. Ett land, som är så beroende av import över havet, måste kunna säkra sjövägarna och hålla våra hamnar öppna. Det är därför obegripligt att inte i tid planera för en ersättning av våra ytstridsfartyg, när dessa faller för åldersstrecket. Antalet fartyg riskerar att inom en inte alltför avlägsen framtid underskrida en kritisk nivå och då kan bristen på sjöfartsskydd bli mycket besvärande.

Försvarsmakten driver en kampanj ”*vi låter Sverige vara i fred så att ditt liv kan fortsätta som vanligt*” och det vore väl bra, om statsmakten tilldelade Överbefälhavaren de resurser, som han behöver för att kunna innehålla sitt löfte.

Låt oss därför hoppas, att uppvaknandet inte blir yrvaket, utan att det resulterar i en långsiktig och hållbar inriktning, som prioriterar de mest uppenbara behoven för vårt försvar.

Avslutningsvis vill jag tillönska alla läsare av vår tidskrift en God Jul och Ett Gott Nytt År.

Johan Brundlund

Halvtidsmodifiering HMS Gotland

Nu har mer än halva 2017 avverkats. 1.ubåtsflottiljens verksamhet präglas av övningar både till sjöss och på land. Det, som kan tyckas skilja detta år mot föregående, är, att ubåtsflottiljen genomför utbildningar mot nya system som levereras till ubåtarna *Gotland* och *Uppland*. Ubåtarna genomgår halvtids-modifiering (HTM) och levereras efter godkända sjöprovturen under de kommande åren.

Ubåtar typ *Gotland* tillhör Försvarsmakten och är 1.ubåtsflottiljens senaste tillskott av ubåtar. Båtarna designades under andra halvan av 80-talet, byggdes av Kockums i Malmö under perioden 1990-1997 och levererades efter taktisk utprovning till Försvarsmakten 1999. Det byggdes tre ubåtar i klass *Gotland*. Dessa döptes till *HMS Gotland*, *HMS Uppland* och *HMS Halland*.

Ursprunglig livslängd på ubåtarna är beräknad till 30 år, men förutsätter, att dessa någon gång mitt i livscykeln genomgår en uppdatering för att kunna möta långsiktiga målsättningskrav. Med jämna mellanrum skall dessutom genomföras underhållsåtgärder på ubåtarna. Vi har nu passerat tidpunkten, då *Gotland*-klassen är mitt i cykeln och genomför därför en HTM.

Torrsättning på shiplift

Copyright Saab AB, fotograf Glenn Pettersson

I praktiken handlar halvtidsmodifieringen om att möta miljö-/arbetsmiljökrav och säkerhetskrav, som förändrats, sedan ubåten byggdes, åtgärdande av utrustningar som är föråldrade och bedöms svåra att hålla i drift under resterande livstid (End of Life, EOL), uppdatering av ubåtens befintliga förmågor för att möta nya hotbilder samt att ge ubåtarna enstaka nya förmågor.

Ibland krävs åtgärder av lite större dignitet för att kunna bemöta problem relaterade till EOL och som då är lämpliga att ta om hand vid en HTM. Vidare utvecklas ju omvärlden, där nya hot- och spaningssensorer dyker upp, vilka man måste kunna bemästra. Även här kan det då behövas lite större insatser, vilket ger att en HTM-period med fördel utnyttjas för detta. För att möjliggöra efterfrågade förändringar förlängs ubåten med två meter akter om mellersta tanksektionen (tryckfast avdelning ungefär mitt i ubåten med bl.a. räddningssluss). Varför

då bemöda sig med att förlänga med ynka yva meter, kanske någon undrar?

Valet att förlänga ubåten bygger på det faktum, att ubåtar av sin natur är välpackade för att inte storleken skall skena iväg samt att förhållandet vikt/volym måste hållas inom givna marginaler. Detta är för att ubåten skall förbli viktneutral i uläge och för att kunna uppträda stabilt både på och under vattenytan. Vidare är det viktigt för att bibehålla den taktiska manöverförmågan i uläge. Tillför man vikt, måste man kompensera med deplacement. Att då göra större förändringar bland befintlig utrustning inombords såväl som utombords, drar lätt iväg och till synes enkla modifieringar kan få oanade konsekvenser. För att ge ett exempel så kan nämnas, att med HTM installeras nya antennelement på masterna i tornet. Antennelement, som löser kravställningens olika delar, finns att tillgå på marknaden. Tyvärr finns de inte sammanbyggda till en enhet, som får plats i ett ubåtstorn av typ *Gotlands* storlek, eller som för den delen klarar ubåtarnas dykdyb. Att bygga en trycktät enhet är trots allt inte så komplext, utan det låter sig göras. Att däremot säkerställa att alla antennelement verkligen hamnar ovanför ytan, vid hissning på periskopsdjup, kräver en komplex mast, som tar utrymme. Därutöver skall den klara de stötkrav, som gäller för ubåtar och då drar även vikten på masten iväg. Tornstrukturen påverkas, hydrauliken påverkas i och med att grövre rör erfordras. Dessa skall passera genom skrovet och tryckfasta skott. Tillförd vikt, som placeras högt upp, kräver för bibehållen stabilitet kompensation genom omballastning. Räcker inte det, behöver lågt placerad vikt tillföras. Tyvärr blir då ubåten för tung. Det är, som extra deplacement i form av en skrovsektion skapar möjligheter. Skrovsektionen möjliggör samtidigt, att ny större utrustning kan samlas i den nya skrovdelen och det angränsande Stirlingmotorrummet kan omdisponeras. Modifieringsarbetet inombords underlättas avsevärt, genom att man kan arbeta med fri access i och med det snitt, som görs, till skillnad från att vara hänvisad till ordinarie nedgångs- och serviceluckor, som är begränsade till ungefär en meter i diameter.

Ubåtarna har förberetts för att kunna kapas och sättas samman igen, med eller utan tillagda skrovsektioner. Exempelvis utprovades Stirlingsystemet till sjöss första gången, genom att en extra provsektion tillfördes ubåten *Näcken* 1988. Efter lyckosamma prov togs beslut att införa systemet på ubåtstypen *Gotland* 1989, en bra bit in i designarbetet. För att inte börja om från början infördes en specifik Stirlingsektion i *Gotlands*-designen, innan hon gick till produktion. Motsvarande Stirlingsektion tillfördes även två av ubåtarna i *Västergötland*-klassen, i samband med den HTM, som de genomgick kring millennieskiftet. Att kapa och förlänga ubåtstryckskrov är så-

Delning av tryckskrov

Copyright Saab AB, fotograf Glenn Pettersson

ledes inget nytt. Det, som bl.a. begränsar förlängningen denna gång, är sjösäkerhetskrav på reservdeplacement, ett mått på ubåtars flytkraft i ytläge. Förlängs Gotlands-ubåten mer än två meter erfordras extra ballasttankar, som gör, att det drar iväg några meter till, vilket påverkar manöverförmågan, som kräver ytterligare modifieringar och vipps, så är den onda cirkeln ett faktum.

Skrovpaketet ersätts fullt ut med ett optroniskt system baserat på digital kamerateknik istället för optisk strålgång hela vägen ner till manöverrum, d.v.s. ett skrovpenetrerande rör, som hissas och firas, blir ett minne blott. Ett antal kameror packas samman i ett sensorhuvud, vilket möjliggör lågljusförmåga och högupplöst video i realtid, olika typer av "overlays" och bildanpassningar samt stora möjligheter till efterbehandling. Masten behöver då inte längre vara skrovpenetrerande, vilket ger en friare placering och enklare disposition av manöverrum, vilket ökar möjligheterna för framtida ubåtsprojekt. En annan möjlighet, som nu ges, är att kunna göra väldigt snabba rundsvep, för att därefter analysera i "lugn och ro" utan att exponera sig ovanför ytan. Många fördelar finns med de nya systemen, men ögats optiska förmåga och människans "direktkopplade" reaktionsförmåga, är ändå inte helt lätt att fullt ut ersätta med ett skärmbaserat interface. Det innebär, att vi står inför utmaningar, där arbetssättet i manöverrum kommer att påverkas och förändringen måste genomföras med stor klokhet och omsorg om stridsmässigt uppträdande och ubåtssäkerheten. I sammanhanget skall nämnas, att ubåtsflottorna världen över anammar tekniken, som mognar efterhand.

Ytterligare ett område, som förändras i hög grad, är ubåtens huvudsensorer, de passiva sonarerna, vilka genomgår en rejäl uppdatering. På skeppssidan genomförs uppgraderingar, arbetsmiljöförbättringar som exempelvis klimat och buller, förbättrad prestanda avseende omgivande temperaturer i vatten och luft, uppgradering till en ny generation av Stirlingsystemet. När det gäller signaturer, så är de förstås helt avgörande för ubåtens operativa förmåga. Dessa kan ofta optimeras och fintrimmas utifrån erfarenheter och mätresultat, som dras under den operativa verksamheten. Ett sätt att utöka uthålligheten på Gotlandsubåtarna utan att utöka tillgängliga förråd och som införs vid HTM, är att ta hand om den

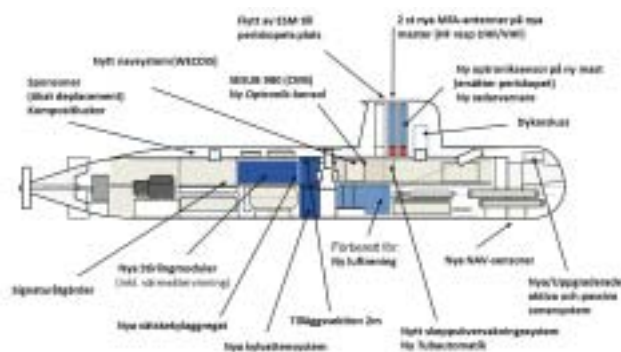
Montering av nya sektionen.

Copyright Saab AB, fotograf Glenn Pettersson

restvärme, som produceras i Stirlingsystemet för olika uppvärmningsbehov ombord.

Nu börjar vi se ljuset i tunneln och ser fram emot, när vi kan lämna kaj för första gången med dessa toppmoderna ubåtar. Vi kommer prova systemen till det yttersta och verifiera, att de krav, som ställs på plattformarna, också uppfylls. Efter godkända provturer till sjöss är avsikten, att ubåten *Gotland* levereras under slutet av 2018 och ubåten *Uppland* ungefär ett år senare. Sammanfattningsvis innebär allt detta, att ubåtar av Gotlandsklassen kommer fortsatt att prestera i världsklass i många år till.

Olle Kolb, kommandörkapten
Provturskommando Marinen ubåtsprojekt

Väsentliga systemmodificeringar under HTM Gotland.
Copyright Saab AB.

*Stirlingavdelning inklusive ny skrovsektion och snitt
nederst i bild. Copyright Saab AB*

Northern Coasts – årets största marina övning i Östersjön

Svenska och finska ytstridsfartyg i Karlskrona skärgård. Foto: Finnish Armed Forces

Den stora marinövningen Northern Coasts 2017 genomfördes under första halvan av september, precis före försvarsmaktsövningen Aurora 17. Under tio dygn övade 5 000 soldater och sjömän krishantering i södra Östersjön. Sverige stod detta året som värdnation och Marinbasen jobbade hårt med att se till, att alla de deltagande enheterna fick logistikstöd, både under hamnfasen och övningen i sig.

För svensk del var en viktig del av övningen att träna och evaluera den svensk-finska marina stridsgruppen, SFNTG. Ambitionen är att fördjupa det svensk-finska samarbetet, så att stridsgruppen kan utföra uppdrag såväl internationellt som i vårt närområde i Östersjön. Det handlar bland annat om att tillsammans kunna genomföra skydd av sjöfart och sjöövervakningsuppgifter. Målet är att kunna sätta upp en gemensam sjöstyrka med full kapacitet år 2023.

En lärorik övning trots två tragiska olyckor

Magnus Jönsson har varit övningsledare under Northern Coasts 2017 och är den, som ansvarat för koordinationen under övningen.

– Det är naturligtvis ofrånkomligt att nämna de båda dödsolyckorna som skedde under övningen. Trots ett högt säkerhetstänkande på fartygen händer dessvärre olyckor. Vi känner med våra polska och danska kollegor, som förlorat medarbetare.

Idag är ingen enskild marin tillräckligt stor för att själva genomföra den här typen av övning. Detta var också en av anledningarna till, att övningen kom till från första början. För att öva krishantering mot en kvalificerad motståndare krävs många enheter.

– I stort sett samtliga övningsmål nåddes, vilket får

ses som bra, då det är en komplex övning med många önskemål, säger Magnus Jönsson.

Bidrar till säkerhet och stabilitet.

Marinchef Jens Nykvist sammanfattar övningen och vad den betyder totalt sett:

– Övningen är med sina dryga 50 deltagande fartyg samt flyg- och markstridskrafter den största i regionen. Den bidrar till att bygga säkerhet och stabilitet i Östersjöregionen, genom att så många nationer jobbar tillsammans.

Jimmie Adamsson

Nära samarbete över gränserna, Svenskt minröjningsfartyg fyller på brännolja från Finskt fartyg.

Foto: Melina Westerberg/Försvarsmakten

Från fjärde sjöstridsflottiljens horisont

Besök har ofta skett på Visbykorvetter bl.a. från investerare

Varje vecka levererar C4 veckobrev, som berättar om den omfattande verksamhet, som sker inom förbandet på Berga i Haninge.

Förutom allt arbete med underhåll och besök och framtagning av femårsplaner och budget för 2018 och säkra ekonomin i framtiden och säkerställa, att förbandet kan bemannas med kompetenta medarbetare, som ger stadga i verksamheter och karriärer, har man genomfört och deltagit i två stora övningar, som berör vår försvarsförmåga och säkerheten på Östersjön. Bland många arbetsuppgifter, som skall genomföras, är också att hantera besök under denna period bland annat av investerare från SAAB, som velat följa upp, hur material och medel används. C4 var särskilt imponerad av deras stora kunskap om användning och hantering av materiel, som visades.

Vid genomläsning observerar man också den vikt och omfattning, som läggs kring verksamheten i Skredsvik och följande textutdrag kan ses som en fortsättning av det C4 skrev i nummer tre av Flottans Män.

I början av maj i år vände 16 röjdykare hem till Skredsvik för att testa sin fysiska kondition samt för att genomföra submarin undersökning för dykare i syfte att förbereda för pågående utbildning och repetitionsövning. Just nu pågår en krigsförbandsövning vid Röjdykardivisionen med inkallade värnpliktiga röjdykare, reservofficerare samt fast personal från Röjdykardivisionen. Syftet med övningen är att återta förmågan som röjdykare. Detta för att kunna genomföra insatser och delta i större övningar som enskild grupp eller som förstärkning till fartygsburna eller landbaserade röjdykargrupper. De inkallade röjdykarna har alla genomfört röjdykarutbildningen någon gång mellan 2004 och 2010. Under denna tre veckors långa krigsförbandsövningen genomförs om-

ställningsutbildning på den, för dessa dykare, nya luftdykapparaten samt repetition av stora delar ur röjdykarutbildningen. I slutskedet övas dykgruppen under tre dygn och kommer då att ställas inför de för en av röjdykare så vanliga uppgifterna; att lokalisera, dokumentera, identifiera och röja sjöminor.

C4 besökte i Skåne delar ur 44. röjdykardivisionen. Två av grupperna skall under 2018 rotera till Mali i form av EOD personal till stöd för de svenska bidragen i FN missionen. Under två veckor genomför dessa grupper samt blivande stabsofficerare en hård utbildning på Rinkabyfältet utanför Kristianstad, där både individer och grupper drillas under ledning av ett mycket erfaret instruktörsteam.

Sedan 1954 har det fostrats röjdykare genom utbildning i Skredsvik och det är en av Försvarsmaktens mest krävande utbildningar. Carl-Johan Djurstedt Holm som är chef för 44. röjdykardivisionen sade i sitt tal vid examinationen av de nya röjdykarna, att det aldrig har och inte heller ska vara enkelt att bli röjdykare. När eleverna fick välja tre ord som kan sammanfatta känslorna efter utbildningstiden var svaret samstämmigt: utmaning, kamratskap och laganda,

*Fredrik Palmquist
C 4. sjöstridsflottiljen*

Röjdykarelever efter examen

Ny utbildningsomgång vid Sjöstridsskolan

Den 18 september påbörjade 166 rekryter sin grundutbildning, GU, vid Sjöstridsskolan i Karlskrona. Utbildningen ser olika ut och är olika lång, beroende på vilken befattning en rekryt har valt. De första tretton veckorna är dock likadana för alla, oavsett vald befattning och vapengren. Det är under denna period, GMU, grundläggande militär utbildning, som rekryten lär sig hantera sin utrustning, agera i grupp, bevaka, skydda och försvara objekt och mycket mer. Efter GMU påbörjas befattningsutbildningen då rekryterna specialiserar sig på en befattning som hemvärnssoldat, soldat/sjöman eller gruppbefäl, t.ex. tekniker, sambandsoperatör eller kock.

Inför inryckningen anordnades en frivillig informationshelg med syfte att ge rekryterna en bild av verksamheten och att svara på många av deras frågor. Intresset var stort och 115 rekryterna valde att delta. Under dessa dagar fick de bekanta sig med såväl kamrater, befäl som med omgivningarna. De gjorde studiebesök på sina blivande förband och gjorde även ett fys-test, utifrån vilket de sedan fick de tips på träningsupplägg för att prestera bättre nästa gång och vara förberedda vid inryckningen.

*Bland det första rekryterna får göra är att hämta ut sin utrustning på förrådet.
Foto: Jenny Svensson/
Försvarmakten*

Michaela Linge

Känna på: Vad väger en AK5, hur lång är räckvidden, vilken ammunition används? Många frågor fick svar under SSS informationshelg i Karlskrona.

Foto: Michaela Linge/Försvarmakten

Moa Lundgren och Sofia Blom har exercisövningar på kaserngården. Foto: Jenny Svensson/Försvarmakten

Eterlängtnad återträff för MOHS flottan kurs D-85

Det var en efterlängtnad återträff i Karlskrona sista helgen i augusti. 30 år efter examen från flottans linje vid Marinens Officershögskola träffades vi igen. Flera av oss tjänstgör fortfarande i Försvarsmakten, men många hade inte setts sedan senaste träffen i Karlskrona år 2005. Det var ett kärt återseende och snabbt hittade vi grupperingarna och rollerna från studietiden.

Hälften av oss förvärmde på Sjörok redan på fredagen. På lördagen bjöd Karlskrona på ett utmärkt sensommarvader och solen sken, när hela styrkan på 32 personer samlades utanför Örlogshamnen. Kurschefen Jan Hagberg hälsade välkomna och sedan påbörjades en intressant rundvandring på Marinbasen under ledning av Fredrik Hansson och Per Lundgren. Marinbasen har verkligen förändrats och vi vandrade ut på Lindholmen förbi Sjöstridsskolans simulatorhus, Försvarsmaktens dykeri och navalmedicinska centrum, räddningstjänstskolan för att avsluta vid 1.ubåtsflottiljen och en närmare titt på URF:en. Efter rundvandringen tog vi centrumtåget till Stumholmen för att mönstra ombord på T 38, en häftig upplevelse som verkligen kan rekommenderas. På blanka fjärdar susade vi förbi Trossö, Aspö och Hasslö för att sedan styra tillbaka till Stumholmen och förtöjningsplatsen utanför Marinmuseum. Sjön suger och på restaurang Skeppsgossen stillade vi vår hunger och törst, innan vi skingrades för att förbereda oss för en kväll på Sjöofficersmässen.

Ombord på T38 från vänster Mats Brocker, Magnus Erkers, Lars Nilsson, Mats Fogelmark och Fredrik Hansson

Efter en uppfriskande drink i trädgården bjöds vi på en välkomponerad middag i Oscarsrummet, en unik miljö som var rolig för oss civilister att återse efter många år. Kvällen, som fylldes med muntra visor och vänskapliga tal, avslutades långt in på morgontimmarna och innan vi tog farväl lovade vi varandra, att nästa träff skulle ordnas redan om fem år, 2022.

Anna Claesson f.d. Wicklander, MOHS kurs D85

Hela kursen samlad i Sjöofficersmässens trädgård

INBJUDAN RIKSÅRSMÖTE 2018 TILL TALLINN

Flottans Män Stockholmsföreningen arrangerar Riksårsmötet 2018 ombord på Östersjöns största rederi, Tallink Silja.

Mötet äger rum 20-22 maj 2018 på det moderna fartyget m/s Baltic Queen, under resan till och från Tallinn.

Räkna med ett inspirerande möte och ett mycket intressant program i Tallinn under de ca 7 timmar vi är iland. Mer information kommer i nästa nummer av Flottans Män! Boka in datumet redan nu.

Välkomna ombord.

TALLINK | SILJA LINE

Jagaren Södermanlands sista strid

MED J 21
MOT PAMPUSRÄNNAN

I romanens form berättar Gustaf F. Hamilton om J 21:s sista strid i det inre av Bråviken. Den sovjetiske angräparen bekämpas tappert intill siste man.

www.fredsbackerforlaget.se eller mobil: 070 818 87 88

275:-

200 sidor.

Inbunden.

Kartor och en
detaljerad ritning/
färgplansch av
mariningenjören
Curt Borgenstam.
275:- + porto 45:-

Från Ivan den förskräcklige till Putin "den förskräcklige"

Krig och andra konflikter mellan Ryssland och Sverige 1550-2017

Krig och andra konflikter har i nära 500 år under långa tider kännetecknat relationerna mellan Sverige och Ryssland / Sovjetunionen. Det sista kriget var Finska kriget 1808-1809, men under 1900-talet har frivilliga svenska officerare och soldater stridit mot ryssar i finska inbördeskriget/frihetskriget 1917-1918, vid Estlands frigörelse 1918-1921, under finska/ryska vinterkriget 1939-1940 och fortsättningskriget 1941-1944.

Efterkrigstiden har präglats av ett flertal allvarliga konflikter såsom Baltutövningen 1946, nedskjutningen av Catalina och DC 3-an 1952, Wennerströmmaffären 1963, Berglingaffären 1974, ubåtskränkningarna under lång tid, annekteringen av Krim och ett stort antal andra affärer eller konflikter. I denna bok finns alla dessa konflikter skildrade och rikt illustrerade.

Den svenska utrikespolitiken under parollen alliansfrihet i fred och neutralitet i krig har, som läsaren kommer att finna, sats på hårda prov och ifrågasatts eller underkätts från flera håll. 208 sidor. Pris: 450 kr.

En närmare presentation av boken finns på magnusullman.com
Du kan beställa boken på telefon: 0708 1919 29 eller
e-mail: bok@magnusullman.com

Boken levereras med en inbetsbroschyr till angivna adress. Priset inkluderar porto och emballage. För leverans till adress i utlandet tillkommer extra porto med 50 kr.

BOKFÖRLAGET MAGNUS ULLMAN

Lägesrapport från bygget av hamnen i Norvik/Nynäshamn

Det går fort fram och enligt plan. I höst börjar arbetet med att bygga kajer, förstärka marken och arbeten med infrastruktur/infrastruktur. Hamnen hade öppet hus den 16 september och just då pågick förstärkningsarbetena som bäst. Förstärkningen sker på flera sätt. En metod är att lagra bergmassor stora som fotbollsplaner och några meter höga, som sedan krossas till makadam för vägar och annat, när det är klart. En annan metod är fallvikts-packning. Man släpper cirka 20 ton, så marken packas samman. En bro byggs nu för den kommande järnvägen, så att väg och järnväg blir planskilda. Tullbyggnaden skall påbörjas och elarbeten utföras för landanslutningar vid kajerna.

Bosse S

Markkomprimering på gång

En annorlunda resa.

Rederiet Stena Line har sedan något år tillbaka etablerat sig i Nynäshamn med fartygen *M/S Flavia* och *Scottish Viking*, vilka går i trafik mellan Nynäshamn och Ventspils. Fartygen är inga kryssningsfartyg utan i första hand till för att frakta långtradare mellan öst och väst. Handeln mellan de baltiska länderna och Sverige har ökat påtagligt i senare år.

Men man kan också ta med "kryssningspassagerare". Restiden är kort, endast 8 timmar, och fartygen vänder nästan omgående. Vill man "kryssa" förutsätter det, att man övernattar på hotell. Att hitta hotell av bra standard är ingen svårighet. Det är bara att gå in och fråga. Avstånden är korta och man når både Riga och Liepaja på ett par timmar och på ännu ett par timmar når man till Estland och Litauen. Man måste med andra ord ta med sig bilen på resan, vilket inte är något problem. Denna annorlunda resa kostar mer än den vanliga kryssningsresan, men istället får man en eller ett par dagar i land att utforska samtliga länder på andra sidan Östersjön, då som nämnts, avstånden är korta

Tillsammans med ett par goda vänner reste vi för att under par dagar få lära känna både landet och att få veta vad kostnaden blir och om vi vill göra om resan. Att vi vill göra om resan, kan vi säga ja till på en gång. Reser man dagtid behövs ingen hytt. Man trivs utmärkt i cafeteria framför allt för att det är tyst och behagligt och ofta bara ett fåtal resenärer. Maten är hygglig om än inte överdådig som på övriga fartyg. För nattresan finns hytter av bra standard och det är rent och snyggt överallt.

Både städer och platser har mycket, som påminner om tidigare förbindelser med övriga nordiska länder och inte minst Sverige och man har stor glädje av att komma utanför de vanliga guidade resorna, man vanligen und-

fägnas med och stannar man en eller två dagar sjunker kostnaden, eftersom man får mycket för slantarna. Vill man sedan handla för hemresan, kan man handla mycket och då man är klädd i bil, får man med sig mycket. Med andra ord, denna annorlunda kryssning är värd att prova.

Bosse, Berit, Bengt och Kerstin

I väntan på att få köra ombord

Nordens bredaste vattenfall ligger i Ventas Rumba i Kuldiga

Jul- och nyårshälsningar

Gotland

Flottans Män på GOTLAND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Göteborg

Flottans Män i GÖTEBORG

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Ubåtsklubben Nordkaparen

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Lars-Erik och Febe Uhlegård,

Tore och Jarka Nyblom

Harry och Inga-Lill Dahl

Per-Olof Eriksson

Bernt Gustafsson

Gunnar Ekblad

Kjell Åsberg

Alf Martinsson

Calle Bernholm

Halmstad

Flottans Män i HALMSTAD

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Kjell A Jönsson

Richard de Garay Vazquez

Stig och Birgit Gustafsson

Kalle och Eva Ewoldt

Ann och Carl-Gustaf Bergenstråhle

Rolf Remkeus

Stig Karlsson och Agnes Lundin Isbäck

Mats och Kristina Leminger

Paul och Margreth Larsson

Arne Guntell

Håkan Emanuelsson och Ingrid Östling

Victor Sorling med familj

Leif och Inger Leihed

Rolf och Carin Lundblad

Christer Carlén

Arne Lind med familj

Urban Rooth

John och Eva Sjölin

Jouni Nevalainen

Rolf Karlsson

Harry och Ulla Lundqvist

Gerhard Wigand

Arne och Monica Bengtsson

Christer Svensson

Jörgen Eliasson

Michael Rapp

Morgan Nylander

Lasse och Sollan Jönsson

Haninge

Flottans Män i HANINGE

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Lars & Ingegärd Engvall

Stig & Ulla Bengtsson

Ulla & Sölve Larsby

Carl-Hugo Dahlbom

Härnösand

Flottans Män i HÄRNÖSAND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Åke Semb

Håkan Larsson

Curt Andersson

Tommy Lindqvist

Owe Strömberg

Roger Karlström

Hans Olsson

Bengt Randevåg

Björn Skoglund

Bert Skoglund

Karlshamn

Flottans Män i KARLSHAMN

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Sewe & Nilla Lindberg

Rolf & Britt Pärnhem

Sten & Ing-Britt Hornfelt

Björn & Iréne Ericsson

Bertil & Britt-Mari Landgren

DAMKLUBBEN ANKARET

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Karlskrona

Flottans Män i KARLSKRONA

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Andersson, Bo-Inge & Katarina

Andersson, Stellan & Britt-Marie

Askeroth, Arne

Blomqvist, Lars-Erik & Monica

Cardell, Christer & Gun-Britt

Gustafsson, Elving & Anita

Håkansson, Jan-Erik & Anne-Marie Fröberg

Håkansson, Lennart & Pia

Håkansson, Ernst-Olof & Inger

Iger, Lars & Eva

Johansson, Rolf & Miriam

Johansson, Tommy & Elisabeth

Jönsson, Ingeman & Yvonne Eriksson

Karlsson, Gustaf

Klang, Nils-Ivar

Kullving, Göran & Helene Pålsson

Leander, Gert & Siv

Löfgren, Göran & Kerstin Gruwberger

Malmgren Åke

Nejdefelt, Per & Gerd

Nilsson, Bertil

Nilsson, Stig & Ulla

Persson, Nils-Erik & Eva

Pettersson, Hans & Evy

Quiding, Robert

Saager, Lars & Annelie

Stene, Sven & Barbro

Stenmark, Ingvar & Margaretha

Svensson, Rolf & Inger

Wallmert, Björn & Margaretha

Kristianstad

Flottans Män i KRISTIANSTAD

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Manne och Astrid Holmberg

Måhlgren, Olle & Helena

Nynäshamn

Flottans Män i NYNÄSHAMN

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Gunnar och Herty Bengtsson

Malmö

Flottans Män i MALMÖ

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Adrienne & Hans Carlsson

Inger & Leif Ljunglund

Göran Hagman & Britt Sandström

Jonny Ekdahl

Anna Kuylenstierna

Norrtälje

Flottans Män i NORRTÄLJE

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Vild-Hasse Bengtsson

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Nils Eriksson

Anita och Bengt Hylander

Ingvar Jacobsson

Svante Jansson

Kurt Jonsson

Gerd och Kenneth Lundgren

Sture Malmgren

Björn Mohlin

Anne-Louise och Jonny Simonsson

Åke Stark

Anna och Valle Wikberg

Ann-Marie och Karl-Arne Zotterman

Lysekil

Flottans Män i LYSEKIL

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Stockholm

Flottans Män i STOCKHOLM

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Andreasson, Ingemar

Bergqvist, Bengt

Bergsten, Jan-Erik, Kerstin & Hans

Bergström, Yngve & Irena

Biärsjö, Lars

Biärsjö, Maud

Björk, Margareta

Blyvall, Bo

Bresell, Lennart & Kristina

Dahlborg, Nils & Ulla

Edman, Ulf & Birgitta

Forslund, Johan & Liliane

Gahmberg, Lars & Eva

Gillquist, Hans-Christer

Granberg, Kurt & Maud

Hansén, Krister

Holmberg, Ole

Holtman, Bo

Holtman, Brita

Jernberg, Iwan

Johansson, Bo & Birgitta

Johansson, Jörgen & Gunilla Glans

Jäderkvist, Ulla

Jäderkvist, Åke

Karlsson, Lars

Karlsson, Roland

Keller, Arne & Britt

Kindstedt, Åke & Agneta Thudin

Lundahl, Torbjörn

Lundvall, Krister

Malmsten, Bo & Gurli

Mattsson, Kjell-Arne

Möller, Yngve & Liz

Nordenberg, Rickard

Nordenbris, Birgitta

Nylén, Björn

Rekola, PO & sonen Richard

Sahlsten, Sven & Lena

Schagerberg, Bo och Berit

Sigrén, Anders

Sterner, Ulla

Sterner, Örjan

Sundqvist, Gösta

Söderström, Stefan

Thoraesus, Carl-Erik

Tibblin, Per-Erik

Weiler, Maud

Wessman, Stig & Margareta

Wijnblad, Christer

Zetterström, Sigrid

Ångman, Christer

Sundsvall

Flottans Män i SUNDSVALL

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Andersson, Mats & Katarina

Häggström, Harald

Johansson, Kawe & Chatrin Vinlöv

Lindström, Curt & Ann-Christin

Nilsson, Hans T & Rita

Ruda, Benno & Monica

Sahlén, Bo & Inger

Södertälje

Flottans Män i SÖDERTÄLJE

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Thomas & Jane Westerberg

Lennart & Mariann Persson

Christer & Katrin Norman

Anders Westerberg & Annette Carlsson

Kenneth & Anne Sandås

Jörgen Sandås

Håkan & Anette Ågren

Måns & Eve Åman

Jan Sjölander & Gunilla Andersson

Varberg

Flottans Män i VARBERG

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Göran Andersson och Eva-Lena Jensen

Per och Birgitta Callenberg

Lennart Berntsson och Birthe Ludtke

Folke och Margareta Larsson

Gunnar och Kaarina Larsson

Lennart & Lena Ingeltun

Damklubben Tärnan i VARBERG

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Västervik

Flottans Män i VÄSTERVIK

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Åke och Birgitta Revelj

Bo och Kerstin Nord

Västerås

Flottans Män i VÄSTERÅS

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Curt & Lena Stockselius

Tommy & Sonia Blomqvist

Bengt & Maud Larsson

Stieg & Katti

Stig Åke Andersson & Sonia

Nils Erik Gustavsson

Jan Skoog

Mats Nordlander

Magnus Leuchovius

Erik & Sonja Arvidsson

Leif Kihlberg

Kjell Nording

P.O. Andersson med fru

Börje & Annelie Bäckman

Växjö

Flottans Män i VÄXJÖ

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Nils Bjällsjö

Bo Carlsson

Leif och Gull-Maj Carlsson

Lennart Friberg

Alf Hedeback

Anders Karlsson

Torgny Larsson

Kurt Olsson

Bengt Oscarsson

Siv och Lennart Salomonson

Kjell och Annelie Sandgren

Tommy Sandh

Kenneth Svensson

Sten och Gullan Svensson

Bertil Thuresson

Ängelholm

Flottans Män i ÄNGELHOLM

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Lars och Ingrid Linde

Fredrik Linde

Kristian Linde

Gunilla och Roland Sjöholm

Lars-Göran och Aino Lindström

Bertil och Gunnel Andersson

Sven G Persson

Laila Lembke

Ville Fritz

Jytte R Knutsson

Bertil Lundvall

Björn Wictorin

Göran Kristiansson

Kurt Romare

Anders och Erik Rick

Per-Åke Flink

Göthe Svensson

Kjell Värnbrink

Östersund

Flottans Män i ÖSTERSUND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Norrköping

Flottans Män i NORRKÖPING

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Adolpson Stefan och Lisbeth

Almberg Willy

Appelqvist Ann Marie

Björk Sven Åke och Lena

Blomen Sven Åke och Gunnilla

Blomen Per

Borin Nils och Birgitta

Carlsson Rolf och Wallin Margareta

Cederberg Christer och Kerstin

Didong Per Olof och Marie Louise

Elgefjord Evert och Römert Kerstin

Eriksson Jan och Inger

Gustafson Anders och Anita

Hagström Ove och Kerstin

Hillgren Robert och Collins Anita

Hjort Göran och Dorita

Hjort Martin

Holgersson Birger och Elsie

Holm Leif

Horndahl Klas

Johansson Bo Göran och Inger

Johansson Per Ove och Lindstrand Anita

Johansson Sten Åke och Ninette

Jonsson Gille Per och Anne-Charlotte

Jonsson Ulf och Inger

Karlsson Anders och Siv

Karlsson Lars och Maj-Britt

Karlsson Olle och Winell Birgitta

Knutsson Jan och Dure M.L.

Kumlöv Ove

Kölvik Björne och Marianne

Lundevall Sven Håkan och Anderstedt Annita

Lönn Leif och Birgitta

Malmsjö Peter och Lena

Mars Sven-Eik och Monica

Nilsson Sefan och Johansson Sofie

Nilsson Stig och Ingrid

Nyström Gunnar och Monika

Petersson Bosse

Rosenlund Christer

Strandh Malte och Kerstin

Taube von Block Malcom och Birgitta

Westerberg Ulf och Solveig

Wållberg Lennart och Lindgren Kerstin

Zackrisson Bill och Kristina

Zackrisson Lennart och Britt-Marie

Åhrberg Rolf och Bitten

Åström Ingemar och Ingrid

Österlin Göran

Damklubben SKEPPSDOCKORNA i

Norrköping

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Trelleborg

Flottans Män i TRELLEBORG

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Göte Lindberg

Bengt & Katarina Grip

Bengt & Rita Åkesson

Jan & Joan Ohlsén

Janvar Hansson

Jonny & Karin Svenning

Jörgen Rosander & Maj-Britt Nilsson

Kjell & Susanne Göransson

Kurt Persson & Maria Schinkel

Lanny & Amy Göransson

Lars Hedin

Lars & Maxine Engvall

Lars-Gunnar & Ann-Marie Hansson

Leif & Teresa

Marianne & Bertil Burheim

Ronny Trulsson & Gerd Nord

Sonny & Monica Spurr

Stephan Blad

Stig & Ingrid Möller

Tommy & Ulla Delinder

Veikko & Pia Bern

Kalmarsund

Flottans Män i KALMARSUND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Karlstad-Värmland

Flottans Män KARLSTAD-VÄRMLAND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Jönköping

Flottans Män i JÖNKÖPING

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Sommaren 2017 gjorde 96-årige f.d. skeppsgossen Arne Djupstedt tillsammans med dotter och måg ett återbesök i Karlskrona och Marstrand. I Karlskrona besöktes Jarramas, på vilket fartyg Arne sommaren 1946 var med på den sista seglatsen.

Här följer Arnes lilla berättelse om återseendet.

HMS Jarramas

Hon låg och kryssade norr om Öland på sin sista resa. Planerna var, att hon skulle segla ner genom Kalmar sund och förtöja i Kalmar den sista helgen. Det blev dock inget av med den seglatsen, då vinden var stick i stäv, utan hon fortsatte sydväst utanför Öland mot Tyska kusten. Där hade hon på hundvakten gått över stag i höjd med Rügen. Nu, på dagvakten, seglade hon för halv vind upp mot konturerna av Blekingelandet och Utklippans fyr.

Fartygschefen, kapten Sven Riben, travade som vanligt på lovarts gångbord, där han var ensam. Men så fick han syn på uppbördsskepparen, som stod längst fram och spanade föröver.

- Nå, uppbördsskepparen, seglar vi mot rätt plats?
- Jauu, cheifen, Gouldkusten ä rätt föurut svarade denne inbitne Björkholmare.

Fartygschefen fick sig ett gott skratt, liksom övriga, som hört uppbördsskepparen.

Men det var med avsaknad, vi kastade ankar innanför Smörasken på förmiddagsvakten. Hon skulle ju inte segla mer.

Nu var det 2017, inte 1946. Siste backskepparen på Jarramas gick, för första gången efter 71 år, ombord på sin förra arbetsplats och såg på tamparna och tog i dem också, men inte var det som förr. Nu var hon ett museiföremål, där hon låg vid Marinmuseum. Dottern och mågen fick höra far berätta. Mågen fann inte huset på Stumholmen, där han gick flottans kockutbildning under sin militärtjänstgöring. Det var rivet. Men det fanns en hel del annat som skulle beses: Rosenbom, Ulrica Pia och skeppsgossestatyn m.m.

Så gick resan vidare till Marstrand, den vita staden, där den 14-årige skeppsgossen började sin militära bana den 1 oktober 1936. Ankaret på kajen där *Njord* legat och skeppsgossestatyn i kyrkan beundrades, men fästningen och Nålsöгат fick, på grund av trötta ben, vara för denna gången.

Arne Djupstedt
4.skeppsgossekompaniet 78/1936

Foto Stefan Hedlund, måg

Arne vid Jarramas bogspröt

Marstrand

Arne vid Jarramas ratt

www.dockstavarvet.se

Stridsbåt 90H

Tel: 0613 - 711 600
Varvsvägen 1, 870 33 Docksta
info@dockstavarvet.se

MGAB

Maskin- och Fartygsservice
Skeppshandel

Beckholmen

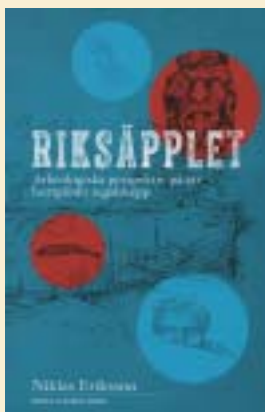
+46 8 611 81 30 | info@mgab.org | www.mgab.org

SERVICE & REPARATIONER
RENOVERING & OMBYGGNAD
SKEPPSHANDEL

MOTORER
ELKRAFT
MEKANIK

GENERATORER
HYDRAULIK
ELEKTRONIK

Riksäpplet

Boken har undertiteln Arkeologiska perspektiv på ett bortglömt regalskepp och är skriven av Niklas Eriksson.

Den 5 juni 1676, fem dagar efter att regalskeppen *Kronan* och *Svärdet* förlit under slaget vid Öland, kom även *Riksäpplet* på drift och sjönk vid Dalarö skans. Händelsen har fått en undanskymd roll i historieböckerna, vilket även spillt över på, hur vraket hanterats. Trots att det ligger lättillgängligt i Stockholms skärgård, har vraket aldrig blivit föremål för mer ingående arkeologiska studier. I stället har det kunnat utsättas för kommersiell bärgningsverksamhet.

Med utgångspunkt i *Riksäpplets* öde diskuterar arkeologen Niklas Eriksson historiebruk och drivkrafter bakom studier av vraken efter stormaktstidens krigsfartyg. Genom att dokumentera det som finns kvar på botten och även efterforska, sammanställa och analysera de föremål, som tidigare har bärgats, visar han, att även vrak, som fått en marginell roll i historieböckerna, kan ha en stor arkeologisk potential. Författaren tar här avstamp i vetenskapliga frågeställningar, som diskuterar skeppet som materiell kultur och levererar en alternativ berättelse, som ger en fördjupad bild av stormaktstiden och dess sjökrig.

Nordic Academic Press

ISBN 978-91-88168-79-5

Ur förlagets presentation av boken

Humrarna och evigheten

Det här är en lite udda bok i det här sammanhanget. Den handlar om kulturhistoriska essäer om konsumtion, begär och död. Så här beskriver författaren det hela: "Var slutar en hummer. Och var börjar en människa. I ett antal vindlande essäer om bland annat konst, reklam, djurskydd, avantgarde, statusfylld konsumtion, skämtbilder och pornografi undersöks här några av de specifika sammanhang, där humrar varit viktiga medaktörer i vitt skilda typer av historiska och samtida projekt. Författaren visar, hur humrar å ena sidan fortsätter att förekomma i sammansättningar, som vilar på deras redan erkända koppling till lyx och privilegierad upphöjelse, å andra sidan används för att skapa och underbygga helt andra betydelser och relationer.

Några kapitelnamn är bl.a. Upprätthållandet av ett grevligt faktum, Säg det med en hummer, Alfred Nobels humrar, Västerhavets Big Five m.fl.

Författaren Simon Ekström är etnolog vid Stockholms universitet och Centrum för marina studier.

Läs gärna boken i omgångar! En rolig och eftertänksam stund utlovas.

MAKADAM FÖRLAG

ISBN 978-91-7961-235-0

Olle Melin

På flykt från krig

Krig har alltid drivit människor på flykt. I början av 2010-talet kom många asylsökande till Sverige och bland dessa fanns tiotusentals barn, som tvingats fly utan sina föräldrar. Detta är inte första gången det svenska samhället påverkas av flyktingströmmarna.

Boken handlar om människor på flykt och utgörs av fem berättelser om flyktingar under olika skeden. Två av uppsatserna är skrivna av människor i flyktsituation. Det första kapitlet beskriver internflyktingar under det stora nordiska kriget 1700-1721, det andra, som är skrivet av Sinikka Ortmark Stymne beskriver en självupplevd flykt som finskt krigsbarn, det tredje handlar om svensk-judisk hjälp till flyktingbarn från Nazityskland det fjärde om en syrisk familjs självupplevda resa till Sverige och det femte om berättelser om flykt från krig i 2000-talets Mellanöstern. Fem olika författare medverkar

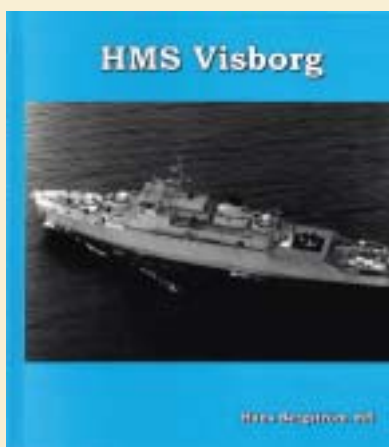
Boken är Armémuseum årsbok för 2017 med Anna Fredholm som redaktör.

Boken griper läsaren och manar verkligen till eftertanke om de flyktingkatastrofer, som drabbat världen under olika tidsepoker.

Armémuseum

ISBN 978-91-86478-52-0

Olle Melin

HMS Visborg

Det är inte alla örlogsfartyg, som får en egen bok om fartygets historia. Boken om *HMS Visborg* har tillkommit, genom att de tidigare fartygscheferna har skrivit ner sina minnen från tiden ombord. En författargrupp har sedan plockat fram fotografier och har gått igenom fartygets loggböcker för kompletterande uppgifter.

HMS Visborg byggdes som minfartyg, men utnyttjades även som stabsfartyg för Kustflottan och mot slutet som lagfartyg. Fartyget användes även vid statsbesök, vilket innebar att HM Konungen från början intresserade sig för fartygets utveckling.

Ett femtontal f.d. fartygschefer har medverkat i boken, som omspannar tiden 1975 till 2013, då hon skrotades. En intressant del är hur värnpliktssystemet fungerade på ett minfartyg.

Boken är lättläst och det stora antalet fotografier höjer avsevärt bokens värde, som utgör en viktig del i det marina biblioteket.

Stefan Nilsson Sjösäkerhet AB 2016

ISBN 97891-978923-8-4

Olle Melin

Från Ivan den förskräcklige till Putin "den förskräcklige"

Det här handlar om ytterligare en praktbok av Magnus Ullman, utgiven på eget förlag. Boken har undertiteln "Krig och andra konflikter mellan Ryssland och Sverige 1550 – 2017".

Men det började redan 1323. Då slöts det första fredsavtalet i modern bemärkelse och detta skedde i den lilla orten Nöteborg vid Neva i närheten av Ladoga. Genom avtalet klargjordes Sveriges gräns åt öster. Sverige genomled ett antal krig mot Ryssland, 1590-1617, 1700-1721 (Det stora Nordiska kriget), 1741-1743, 1788-1790 samt åren 1808-1809. Sedan dess har vi haft fred med den store grannen i öster. Men boken innehåller så mycket mer. Kopplingar till Ryssland har bland mycket annat försvarsstriden 1912-1914, den svenska brigaden i Finlands inbördeskrig, frikåren i Estland 1918-1920, svenska insatser i Vinterkriget och Försättningskriget, ryska torpederingar av svenska handelsfartyg (t.ex. Hansakatastrofen). Under kalla kriget kan nämnas Baltutlämningen 1946, Raoul Wallenbergsaffären, de svenska storspionerna, DC 3-affären 1952. Revolterna i Ungern 1956 och Pragvåren 1948 behandlas också i boken liksom östblockets kollaps 1889-1991. Även U 137-affären är dokumenterad liksom de efterföljande ubåtsjakterna och från vår egen tid finns beskrivet den ryska gasledningen i Östersjön liksom annekteringen av Krim.

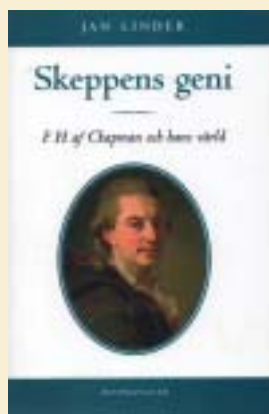
Ett lite udda kapitel är historien om ryska nobelpristagare i litteratur, som ju också förorsakat viss osämja länderna emellan.

Boken är skriven på ett populärvetenskapligt men också lätt samt språk. Innehållet vittnar om författarens gedigna kunskaper i ämnet. Som vanligt i Magnus Ullmans böcker är även denna bok rikt illustrerad med kartor, konstverk, foto m.m., vilket avsevärt höjer bokens värde.

Boken är ett viktigt dokument om vårt förhållande till Ryssland, den store grannen i öster, och omfattar en tidsperiod från början av 1300-talet fram till vår egen tid.

Bokförlaget Magnus Ullman
ISBN 978-91-983627-2-5

Olle Melin

Skeppens geni

Den här boken har några år på nacken och handlar om Fredrik Henrik af Chapman, som med rätta kan kallas Skeppens geni. Chapmans namn är ju alltid högaktuellt, inte minst genom Sällskapet F H af Chapman och de projekt, som pågår i Varvshistoriska Föreningen i Karlskrona (VHFK).

Fredrik Henrik af Chapman är synnerligen intressant, genom att han förvandlade den urgamla konsten att bygga skepp till en på matematisk teori baserad vetenskap.

Men det är inte endast af Chapman som skeppsbyggare denna bok handlar om. Lika mycket får vi veta om Chapman som person, vetenskapsman, navalarkitekt och varvschef. Under Chapmans storhetstid på 1780-talet var Örlogsvarvet i Karlskrona landets största arbetsplats, där Chapman byggde en stor serie fartyg på på rekordtid men också byggde byggnader, som ännu i dag används, samtidigt som också de stora bygget av de nya dockorna pågick. Det krävdes arbetskraft, logistik och inte minst ett gediget ledarskap. Allt detta belyses i ett antal korta avsnitt.

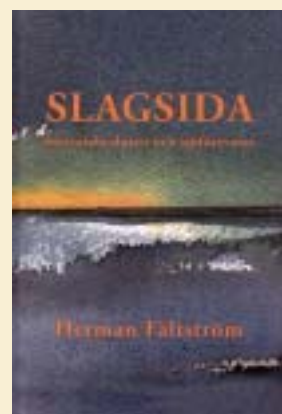
Lite vid sidan om, enligt min mening, finns en intressant dokumentation om fullriggaren, som bär Chapmans namn. I övrigt finns bilagor om Chapmans ättlingar och en förteckning över alla de skepp af Chapman byggt i första hand avsedda för den svenska flottan.

Boken blir än mer intressant genom ett rikt bildmaterial.

Författaren, Jan Linder, är civilekonom, reservofficer i flottan och har varit ordförande i Sällskapet F H af Chapman.

Infomanager förlag
ISBN 978-91-633-0264-0

Olle Melin

Slagsida

Boken är skriven av kommandören Herman Fältström och är publikation nummer 51 i serien Försvaret och kalla kriget. Undertiteln Försvarsbesluten och sjöförsvaret speglar väl bokens innehåll.

Boken inleds med några reflexioner kring svenskt sjöförsvaret, varefter följer en återblick från sekelskiftet 1900, via kalla kriget 1948-1992 fram till en möjlig utveckling. Det annorlunda försvarsbeslutet 1948 ägnas stort intresse.

Försvarsbesluten under och efter kalla kriget ägnas självklart stort utrymme liksom sjöförsvaret efter andra världskriget. Detta kapitel bär bokens namn och det är författarens uppfattning, att marinen många gånger framstod som en budgetregulator. Boken avslutas med några sammanfattande slutsatser kring sjöförsvaret.

Boken är synnerligen välskriven och förutom att den är faktpäckad, så är den ett välformulerat inslag i försvarsdebatten, om politikens tillkortakommande och ibland slöseri med skattemedel.

Förutom en välformulerad text med mycket fakta innehåller boken också ett antal bilagor med avslöjande fakta om sjöförsvarets nedgång.

Det har utkommit många böcker i forskningsprojektet om kalla kriget, men jag vågar påstå, att denna bok är en av de viktigaste för de, som står eller ha stått sjöförsvaret nära.

Författaren Herman Fältström är pensionerad kommandör i flottan med en mycket omväxlande karriär. Han har en ledande roll i forskningsprojektet Försvaret och kalla kriget, är hedersledamot av Kungl. Örlogsmannasällskapet. Han var akademins sekreterare 1991-2008. Han är vidare ledamot av Kungl. Krigsvetenskapsakademien och av Commission d'Histoire.

Printfabriken Karlskrona
ISBN 978-91-980498-2-4

Olle Melin

Estoniakatastrofen igen

Flottans Män i Västervik hade till sitt månadsmöte i slutet av maj inbjudit författaren – tidigare sjökaptenen och byrådirektören i Sjöfartsverket Stefan Torssell från Gamleby, Västervik, som höll ett medryckande föredrag om vad som hände den 28 september 1994 ute på Östersjöns vatten. Eller mer korrekt, vad som hade hänt före, under och efter detta datum. Det är 23 år sedan den största fartygskatastrofen i modern svensk historia inträffade. Det är inte lång tid, som har gått, men likväl tillräckligt lång tid för att nästan ha glömts bort.

Det var vid cirka 01.00-tiden denna natt, som M/S Estonia förliste. Ombord fanns 989 personer, besättningen inkluderad. Endast 137 överlevde. Av de 852 omkomna var 501 svenskar. Katastrofen inträffade på fartygets väg från Tallinn till Stockholm. Vädret uppskattades vid olyckstillfället till cirka frisk kuling för att några timmar senare ha övergått till halv storm eller storm. Alltså en sjögång vid olyckstillfället, som ett fartyg av detta slag klart behärskade.

Cirka tio år senare, den 26 december 2004, inträffade en flodvågskatastrof, benämnd tsunamikatastrofen, som drabbade flera länder kring Indiska oceanen, bl.a. i Thailand där 178 svenskar omkom. Det blev heta diskussioner om ansvar och initialt uteblivna hjälpinsatser för svenskar i området. Dock satsades det, som väl var, så småningom stora belopp på hjälpåtgärder.

Varför jag nu gör denna jämförelse är, att en naturkatastrof har man svårt att värja sig för. En fartygskatastrof som Estonia hade däremot kunnat undvikas. I Thailand gjordes, efter viss tid, stora och kostsamma hjälpåtgärder. I Estonia knappast några, Varför?

En av de påstådda orsakerna till Estonias undergång och den mest omtalade och som fastnat på våra näthinor är, att bogvisiret var så eftersatt i sitt underhåll, att det lossnat i det hårda vädret! Bara några timmar efter olyckan basunerade tidningarna ut, efter uttalande av den dåvarande utrikesministern –men innan någon teknisk undersökning företagits! – att bogvisiret var boven i dramat. Det ord, som främst förknippas med Estonia, är ”bogvisiret”. Senare försök till analyser av förlisningen tyder inte på, att bogvisiret var boven i dramat.

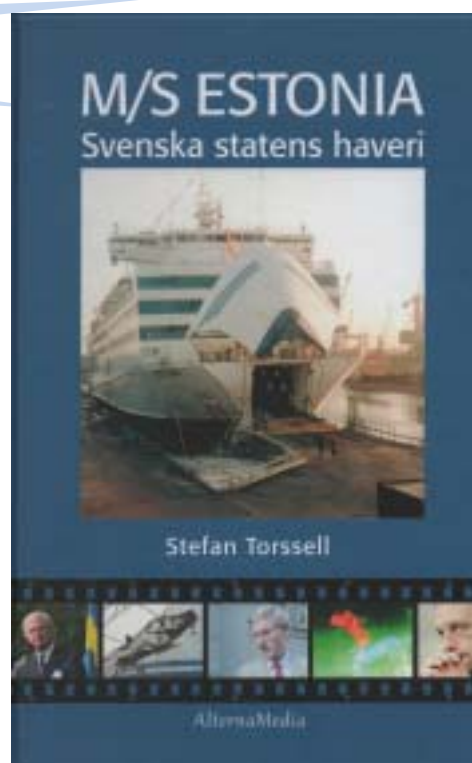
Stefan Torssell, som också författat boken ”M/S Estonia, Svenska statens haveri”, har avstått att ägna sig åt några djupare analyser, varför fartyget sjönk.

Några spekulationer tillåter han sig dock, som t.ex. att en explosion förevarit i förskeppet eller en kollision skett med en u-båt!

Nej, Stefan berättar om, hur Estonia på felaktiga grunder som förfalskade certifikat, ofullständiga säkerhetsintyg m.m. fick henne förklarad som sjövärdig. Fartyget var inte heller konstruerat för en färd av detta slag. Hon var ägnad åt kustnära trafik.

Dagarna efter katastrofen uttalade företrädare för såväl den sittande som den då avgående regeringen, att fartyget skulle bärgas, men framförallt att de omkomna kropparna omgående skulle omhändertas. Kosta vad det ville. Men tiden gick. Intet hände. Regeringen ändrade uppfattning! Kropparna skulle lämnas kvar i vattnet liksom fartyget utan att reellt förklara orsaken. Fartyget skulle till och med övertäckas med betongblock! Varför? Från svensk sida utfärdades det förbud mot dykning på fartyget. Varför? Liksom att det utlystes ”gravfrid” över det samma! Sannolikt det enda fartyg, som tillerkänts detta.

Någon teknisk undersökning av vraket har inte tillåtits. Varför? Det

ligger ”bara” på ett djup av 80 meter. Alltså ganska dykvänligt!

Någon obligatorisk s.k. sjöförklaring har inte heller förevarit. Mycket märkligt!

Varför? Och varför fick det förekomma militära transporter på ett civilt fartyg?

Stefan ger inga direkta svar på denna besynnerliga mörkläggning av förlisningen. Men han berättar inlevelsefullt, hur olika befattningshavare försöker undgå ansvar och hur hemlighetsfullt hela detta olycksarbete hanterats.

Upprättade handlingar har hemlighetsstämplats i 70 år! Ingen av de idag inblandade beslutsfattare torde då leva och förklara, vad som i verkligheten skedde. Kontentan av Stefans föredragning är, att fartyget snarast skall bärgas, något som också undertecknad ovillkorligen instämmer i. En uteblivande bärgning av de omkomna är en fullkomlig avsaknad av aktning för de döda och en grov skymf gentemot de anhöriga.

Boken, som utkom 2016, är stilistiskt väl formulerad. Stefan har lagt ner tio års arbete för att granska och kontrollera, att alla fakta han lämnar är korrekta. Här återges således, hur politiker och dess tjänstemän i maktens korridorer lyckats dölja något uppenbarligen ”hemligt” för oss vanliga medborgare. Att inbjuda denna föredragshållare i ämnet Estonia är en väl investerad spänningskväll.

Hans-Christian Ageman

Vad en gammal bild kan berätta

Stormen

Bland de örlogsmän från hela världen, som 1897 ankrade på Spithead utanför Portsmouth för att delta i firandet av Drottning Victorias sextioåriga regeringsjubileum, befann sig även det svenska pansarskeppet, *Göta*. Hon tedde sig inledningsvis något "out of place" i det jubileumsputsade sammanhanget. Förskeppet låg betydligt djupare än aktern, pansarskeppets lösa reling, vilken – som något ljushuvud, som inte hade alltför höga tankar om gamla *Götas* utseende sade – anbragts för att förhöja båtens naturliga skönhet, företedde en rad läckor, varav *Göta* erhöll ett tandlöst utseende. Däcken var i det närmaste finskrapat på allt, som kunnat lösöras. Till yttermera visso saknade fartyget styrbords fallrepstrappa, vilket medförde komplikationer, då fartygets förste besökare i hamn, en engelsk officer, skulle stiga ombord och genom tillrop ombads att begagna babords fallrepstrappa. Stoltheten reste sig käpprak och *Göta* höll på att mista sitt hälsningsbesök.

Fartyget passerade Kielkanalen den 16 juni och mötte två dagar senare full storm på Nordsjön. Stormen övergick i orkan och mer eller mindre kaos rådde ombord på fartyget. Fartyget kunde inte hålla kurs utan måste med låg fart läggas bi i den hårda vinden. 23 ton vatten trängde in i förskeppet vid klysen och skylighten. Pansarskeppet rullade så våldsamt, att vatten togs in på båda sidor om överbyggnaden. På främre trossbotten kunde man

inte ta sig fram, på den övre gick man till axlarna i vatten, förstäven lekte i vattenytan och propellrarna i luften och i styrhytten satt fartygschefen surrad vid sin plats.

En tragikomisk historia i sammanhanget är, när fartygsläkaren doktor Fürst, ville ha en flaska med kork, som patentsäkert satt ihop. Han tvingades därför dricka ur en flaska Madeira för att komma åt flaskan och i denna sände han sedan sitt avskedsbrev till familjen hemma i Karlskrona som flaskpost.

Amiralen Klintberg, som var med som delegationschef, var, sägs det, "a perfect gentleman". Han höll sig i sin kajuta hela tiden för att inte irritera fartygsbefälet.

I den dramatiska stund, då alla ombord räknade timmar och minuter för, hur länge man skulle hålla ut, var det som fartygsingenjören Rundgren kom på att låta slå hål i trossdäcket, så att vattnet strömmade ner i cellerna, varifrån det kunde pumpas. Den 19 juni på eftermiddagen bedarrade stormen och *Göta* kunde åter sätta kurs mot Portsmouth, dit man nådde den 21. I den uppvaktande styrkan för drottningen ingick 165 engelska fartyg samt fartyg från Danmark, Frankrike, Förenta staterna, Nederländerna, Italien, Japan, Norge, Portugal, Ryssland, Siam, Spanien Tyskland och Österrike. Den 26 gick flottrevyn av stapeln och då hade *Göta* snyggats till så mycket som möjligt.

Chef ombord under englandsfärden var kommendörkapten Ingelman och sekond var kapten Herman af Silén. I övrigt ingick i besättningen 8 officerare (vederlikar), 18 underofficerare, 2 reservofficersaspiranter samt 216 man manskap. Till detta kom en musikkår om 19 man.

Olle Melin

Bilden är en kopia av en oljemålning gjord av fartygets sekond, som även var en känd marinmålare och ska föreställa Göta i Nordsjön under orkanen i det värsta oväder, som en svensk örlogsmän varit ute i.

Ektimmer och Linjeskepp

Det börjar hända saker inom projektet Ektimmer och Linjeskepp. Ektimmret från Visingsö levererades i mitten av juni till sågen i Björkeryd. Ett 90-tal ekstockar har under sommaren sågats av Bernt Larsson och ligger nu på torkning.

Ett 90-tal ekstockar från kronoskogen på Visingsö vid sågen i Björkeryd.

Ekstockar med längd ca 4.5 m i olika dimensioner i väntan på sågning

Markarbeten på Lindholmen och färdigställande av de tre kölblock som spantrekonstruktionen ska stå på vid den gamla stapelbädden vid sidan om Wasa skjul har under sommaren utförts.

Arbetet har utförts i PEAB regi efter anvisningar från Varvshistoriska föreningen i Karlskrona (VHFK). Tre så kallade kölblock har byggts i betong för att skapa en stabil grund för rekonstruktionen. Kölblocken kommer att kläs med ekpanel för att skapa ett så tidstroget intryck som möjligt.

Formarna till de tre kölblocken under byggnation på den gamla stapelbädden vid Wasa skjul

De tre kölblocken i betong som rekonstruktionen ska placeras på.

Modellen av Adolf Fredrik Marinmuseum

För att ha en korrekt modell av fartyget *Riksens Ständer* för att använda i de kommande VR/AR presentationer, som planerats, undersöks nu möjligheterna att 3D-scanna den skeppsmodell av linjeskeppet *Adolf Fredrik*, som finns på Marinmuseum. Då skeppsmodeller från denna tid till stor del ersatte ritningar, hoppas vi även få ut värdefull detaljinformation om, hur dåtidens fartyg byggdes.

I Marinmuseums samlingar finns en ett antal modeller, som visar, hur timmermansarbeten utförts för att få starka konstruktioner. Som exempel kan visas, hur de båda skeppssidornas spant var sammansatta vid kölstocken för att få ett styvt och starkt förband.

Modell av ett spants sammansättning vid kölstocken

Detaljer som visar den komplicerade sammansättningen av spanthalvorna vid kölstocken

Som synes är många lösningar från den tidens skeppsyggeri betydligt mera avancerade, än vad allmänheten i allmänhet känner till.

Marinmuseum förfogar över en del bevarade delar av tidigare byggda linjeskepp, som sänkts inom Marinbasens område.

Som exempel kan nämnas två delar till äldre örlogsfartyg, 70 kanonersskeppet *Prinsessan Hedvig Sofia*, byggt i Kalmar 1686, innan det 1694 omdöptes till *Carlskrona*.

Spantutslag

Akterstaven av skeppet *Carlskrona*

Carlskrona sänktes 1730 vid artillerigården söder om Amiralitetsskyrkan, men resterna togs upp 1905 i samband att mobiliseringskajen byggdes. Dessa rester finns bevarade för eftervärlden.

Infästning av bordläggning i kölen finns kvar och här finns mycket information att hämta för det fortsatta arbetet.

Det andra fartyget är skeppet *Sverige*, ex, *Carolus XI*, byggt i Stockholm 1679, innan hon förmodligen sänktes vid Lindholmen på 1720-talet.

Här finns en skeppssida med bordläggning och mycket detaljer kring knän mellan bordläggningsspant och däcksbalkar, som är värda att detaljstudera.

Fartygen är visserligen sena 1600-talsskepp, men timmermansarbetena är troligtvis desamma.

Under hösten kommer även spantets geometri tas fram med mallar i skala 1:1, som kommer att användas vid tillverkningen av de fullskaliga eksplanten.

Sven-Erik Hellbratt, text och foto
Ordförande Varvshistoriska föreningen i Karlskrona

Marinstabens lokalisering 1884 -1994

Efter det att 1882 års kommitté för sjöförsvarets ordnande framlagt förslag, att chefers för flottans militärpersonal ämbete skulle indras och stabsärenden överlämnas till kommandoexpeditionen och dels till den ledamot i marinförvaltningen, som hade att bereda och föredra militärärenden, upptogs denna fråga i proposition till 1883 års riksdag, varvid föreslogs, att i stället för chefen för flottans militärpersonal skulle till biträde åt sjöministern i rent militära frågor anställas en högre officer som chef för *flottans stab*. Frågan löstes först vid 1884 års riksdag, vid vilken dåvarande statsrådet och chefen för sjöförsvarsdepartementet, konteramiralen, sedermera viceamiralen friherre C.G. von Otter utverkade riksdagens medgivande härtill.

Hus nr 11 på Riddarholmen, det s.k. Sparreska palatset, byggt i slutet på 1630-talet och början av 1640-talet för riksrådet Peder Eriksson Sparre; Fotokälla Wikipedia

Då staben började sin verksamhet, erhöll den lokaler i huset nr 11 på Riddarholmen, som förut stått till förfogande för chefen för flottans militärpersonal. Såväl sjöförsvarsdepartementets som marinförvaltningens ämbetslokaler var inrymda i samma hus, varför samtliga flottans överstyrelseorgan var samlade under samma tak, vilket medförde tidsvinst och förenkling vid ärendenas beredning och expediering.

Erfarenheterna från stabens första tio arbetsår hade visat behovet av arbetenas fördelning på organiserade avdelningar. De första avdelningarna inom staben blev 1896 *mobiliserings- och statistiska avdelningen* samt *kommunikationsavdelningen*. Enligt den kungörelse, som utfärdades 1896 rörande stabens organisation och verksamhet i fredstid, skulle staben ha till uppgift att:

- Uppgöra planer för flottans mobilisering samt behandla frågor som rörde sjöförsvarets iståndsättning för att fylla sin uppgift,
- Med uppmärksamhet följa den flottan tillhörande personalens utbildning, övningar och tjänstbarhet samt uppgöra förslag till förbättringar i dessa ärenden,
- Noggrant följa sjökrigsväsendets utveckling såväl inom som utom riket samt verkställa sjökrigshistoriska forskningar,

- Efter erhållet uppdrag utarbeta för tjänsten vid flottan erforderliga författningar, reglementen, instruktioner och föreskrifter,
- Verkställa utredningar och avge utlåtanden i sjömilitära frågor, som hänskjutits till staben, samt att samla alla härför erforderliga uppgifter rörande såväl flottans personal och materiel som ock sjökommunikationerna jämte sådana anstalter inom landet, vilka äro avsedda för allmänna sjöfartens befrämjande

Då utrymmet inom fastigheten å Riddarholmen nr 11 blev otillräckligt, anvisades flottans stab 1899 lokaler på Skeppsholmen i Långa Raden nr 4.

Flottans stab erhöll lokaler i Långa Raden 4, den bortresta av det tre portarna i Västra Boställehuset; Fotokälla SfV

Marinstaben bildas

Med anledning av kustartilleriets tillkomst ändrades stabens namn från och med 1908 till Marinstaben och samtidigt tillkom en ny avdelning, *organisationsavdelningen*. År 1911 tillkom den fjärde avdelningen inom marinstaben, *utrikesavdelningen*, vilken på grund av lokalbrist förlades till en våning i Arvfurstens palats vid Gustaf Adolfs torg. Bl.a. med anledning av det 1914 utbrutna världskriget och Marinstabens därigenom oerhört ökade arbetsbörda utfärdades 1915 kungörelse, att Marinstabens arbeten skulle fördelas på *fem olika avdelningar*, nämligen *mobiliseringsavdelningen*, den nyttillkomna *operationsavdelningen*, *kommunikationsavdelningen*, *organisationsavdelningen* och *utrikesavdelningen*. Den nyttillkomna operationsavdelningen fick till uppgift att handlägga ärenden om sjöstridskrafternas och kustfästningarnas krigsberedskap och användning, instruktioner för befälhavare, taktik, signalväsende, folkrätt m.m. Från och med 1920 placerades en kustartilleriofficer på operationsavdelningen

År 1921 lämnade Marinstaben sina alltför trånga lokaler på Långa Raden 4 på Skeppsholmen och flyttade till huset nr 7 på Birger Jarlsgatan, där också högste befälhavaren över kustflottan samt chefen för kustartilleriet erhöll ämbetslokaler. Eftersom marinförvaltningens förhyrda lokaler på Mäster Samuelsgatan 6 låg i kvarteret intill Marinstabens nya lokaler, hade en ändamålsenlig koncentration av marinens ledning kommit till stånd.

Efter att Marinledningen under många år framfört behov av nya och större lokaler samt också önskemålet att samgruppera hela Marinledningen under samma tak, beviljade riksdagen 1939 - 41 medel för att bygga nya stabslokaler på Gärdet för Marinledningen. Under projektets gång kom detta att utökas till ett mycket större projekt, som senare kom att inrymma även Armétygförvaltningen, Försvarets Civilförvaltning (FCF), Flygstaben och Flygförvaltningen. Hela anläggningen (kvarteret) kom att benämnas Tre Vapen. Mer om dess historik, se nedan.

Marinledningen (Marinförvaltningen och Marinstaben) flyttade hösten 1942 in i nybyggda lokaler på Gärdet i utkanten av Stockholm. Genom att Marinledningens förut i många lokaler spridda gruppering nu kunde koncentreras skapades gynnsamma förutsättningar för personliga sammanträffanden vid behandling av förekommande ärenden, varigenom behovet av tidsödande remisser mellan ledningens olika organ kunde minskas.

Emellertid kunde inte hela Marinstaben inrymmas i det nybyggda huset på Gärdet. Marinstabens dåvarande sektion II, som innehöll (för flottan) organisationsavdelning, personalavdelning, utbildningsavdelning och Sjövärns-skårens kårstab, Flottans truppregister samt också inspektörerna (artilleri-, ubåts- och torped- o mintjänst), erhöll lokaler på Skeppsholmen. Där blev Sjökrigsskolas hus ledigt, genom att denna 1943 flyttade till Näsby-park. Efter omorganisation 1964 benämndes Flottans sektion på Skeppsholmen för sektion III och innehöll Flottans organisations-, utbildnings-, vapen-, personal- och krigsplaceringsavdelningar. När hus nr 11 intill Skeppsholmskyrkan, det gamla marketenteriet, blev ledigt 1946, när marketenteriverksamheten upphörde, utnyttjades detta av Flottan/Pers. Senare, när Ostkustens örlogsbas flyttat till Muskö 1968 - 69, blev även Amiralitetshuset (kasern1) disponibelt. Dit flyttade Chefen för Marinstabens sektion 3 med några av sina avdelningar.

Birger Jarlsgatan 7; Fotokälla Stockholms stadsmuseum

Tre Vapen historik

Den tomtmark som utnyttjades för Tre Vapen tillhörde Kronan och hade tidigare utnyttjats som övningsplats för förbanden inom Stockholms garnison.

De första husen som uppfördes var de för Marinförvaltningen och Marinstaben, sedermera benämnda C och D. De uppfördes 1940-41 och staben och förvaltning flyttade in i augusti-september 1942. Invigning skedde den 1 oktober 1942. Arkitekt var Curt Björklund. Hus D (Marinstabens hus) erhöll 1944 en tillbyggnad.

För övriga hus och områdets planering svarade arkitekt Cyrillus Johansson.

1942 påbörjades den övriga byggnationen, innebärande att Flygstaben och Flygförvaltningen erhöll nya hus, benämnda A och B med inflyttning våren 1943.

De hus som byggdes på norra sidan om den centrala gården benämndes i ordning från entrévalvet: E, F, G, H och K. Armétygförvaltningen disponerade E, G och K. Försvarets civilförvaltning disponerade hus H och Försvarets förvaltningsdirektion samutnyttjade hus K med Armétygförvaltningen.

Utanför och väster om entrévalvet finns en byggnad som är kopplad till Hus E, vilket utnyttjas av Krigsarkivet från oktober 1947. Krigsarkivet planerar att lämna detta hus under 2018 och flyttar då till Arninge, Täby kommun.

Marinstabens och Marinförvaltningens hus Gärdet, Fotokälla Sjöhistoriska museet

Flygbild över kvarteret Tre Vapen, troligen från 1980-talet. Fotokälla; FMV. Norr är till vänster i bild. Till vänster (norr) om uppfarten till entrévalvet syns Krigsarkivets hus. Övriga hus på den norra sidan av gården är E, F, G, H och K. Byggnaderna söder om gården är A, B, C och D. Anslutet till byggnad D syns den tillbyggnad som Marinstaben flyttade in i 1944. Bortanför D-huset ligger Svenska Filminstitutet, byggt 1968 – 1970. Längst bort i bild, på andra sidan Gärdet, syns bebyggelsen längs Sandhamnsgatan vid Värtan, där flera av FMV:s avdelningar grupperades eftersom de inte inrymdes i Tre Vapen. Fotokälla FMV

Försvarets Materielverk (FMV)

Försvarets Materielverk bildades 1968 genom en sammanläggning av Armétygförvaltningen, Marinförvaltningen och Flygförvaltningen samt Intendenturförvaltningen.

Ny omgruppering av staberna

Som ett resultat av den 1974 påbörjade utredningen om det militära försvarets ledningsorganisation (FLU 74) beslutades, att kvarteret Tre Vapen i sin helhet skulle få disponeras av FMV. De militära staberna samlades i Militärstabsbyggnaden (Bastionen) på Lidingövägen 24. Det skedde således en samgruppering av Försvars-, Armé-, Marin- och Flygstaberna i samma hus. Inflyttning skedde efter sommaren 1981. Bastionen hade tidigare utnyttjats av Fortverket, som utlokaliserats till Eskilstuna, och Försvarets civilförvaltning, som utlokaliserats till Karlstad.

Marinstaben lokaliserades i sin helhet på våningsplan 5 i Bastionen. Det innebar att Marinstabens f.d. sektion 3, som

”Bastionen”, Lidingövägen 24; Fotokälla Lennart Berns

bl.a. innehållit personal- och utbildningsledningsfunktioner för Flottan, nu förenades med Marinstabens övriga enheter. Den hade fram till sommaren 1981 varit grupperad på Skeppsholmen.

Sten Munck af Rosenschöld

Källor

Amiralitetskollegiets historia del IV och del V avseende åren 1877 - 1968, författare Folke Wedin.

Svenska Flottans historia, del III:2, utgiven 1945, red am Otto Lybeck

Marinstaben 1884 – 1934; En minnesskrift utarbetad av Marinstaben

Marinförvaltningens historik 1877 – 1968, en uppsats av Sten Munck af Rosenschöld, ej utgiven

Marinstabens historik 1882 – 1994, en uppsats av Sten Munck af Rosenschöld, ej utgiven

Tre Vapen; Exteriört vårdprogram; upprättad av Vasakronan. Vasakronan var under en tid fastighetsförvaltare av Tre Vapen. Numera är det Specialfastigheter som förvaltar Tre Vapen.

Totalförsvarets ledning under kalla kriget; Forskningsprojektet Försvaret och det kalla kriget (FoKK), publikation nr 39, utgiven 2014; författare Sten Munck af Rosenschöld

Cyrillus Johansson. Från Askersund till Östersund, BILD, TEXT & FORM FÖRLAG, Karstad 2008.

Försvarsministern på Karlskronabesök

Onsdagen den 1 november gjorde försvarsminister Peter Hultqvist en snabbvisit i Karlskrona åtföljd av statssekreteraren Jan Salestrand och riksdagsman Peter Jeppsson från Sölvesborg. Såväl Jan Salestrand som Peter Jeppsson är tjänstlediga officerare. Syftet med besöket var i första hand att besöka Kockums/Karlskronavarvet och informera sig om det pågående ubåtsprojektet (A26) och andra frågor kopplade till svensk försvarsindustri och eventuella exportmöjligheter. Ett möte med kommunledningen ingick också i besöket.

Men ministern hann också med ett besök på Sjöofficersmässen, dit medlemmar i Sjöofficerssällskapet inbjudits för att under cirka en timme lyssna på ministern och också ställa frågor. Tyvärr hade kallelsen till denna träff gått ut alldeles för sent, men en liten tapper skara fick möjlighet att lyssna till en mycket intressant genomgång.

Genomgången handlade bl.a. om

- Den nyligen avslutade försvarsmaktsövningen Aurora
- Försvarsberedningens arbete
- Materielfrågor, bl.a. pågående ubåtsprojekt och, efter direkt fråga, en ny ytfartygsgeneration
- Personalförsörjning och värnpliktsjämsgöring
- Samarbete med andra länder, främst Finland
- Situationen på Gotland
- Det framtida totalförsvaret m.m.

Det blev en kväll i en mycket avslappnad stil men med en mycket lärorik genomgång, som borde föranlett ett större deltagande.

Besöket avslutades med en enkel pytt i panna, som avnjöts under trevliga former.

Olle Melin

Några av deltagarna samlade på Sjöofficersmässens trappa. I första raden syns från vänster riksdagsman Peter Jeppsson, Lars Haller, statssekreterare Jan Salestrand, försvarsminister Peter Hultqvist och Leif Carlsson

ÖB på förbandsbesök

Under två dagar i vecka 744 gjorde ÖB, Micael Bydén, förbandsbesök på Marinbasen och Sjöstridsskolan. Ett välkomponerat schema gjorde, att ÖB Micael Bydén hann besöka flera sektioner men även sitta ner och prata med både rekryter, kadetter och kollegor. Syftet med Överbefälhavarens förbandsbesök är, att ÖB ville träffa personalen så brett som möjligt, allt från ledningsgrupp till soldater och sjömän samt träffa ATO.

ÖB beskrev den nuvarande verksamheten i FM som positiv och stämningen i en uppåtgående trend till skillnad från för fem år sedan. - Nu finns fönstret att prata utveckling och investeringar. Men, man måste samtidigt fara försiktigt fram, så att trycket på medarbetare inte blir alltför högt. Risken är, att man hamnar i en "can-do kultur", där man bränner alltför mycket krut, då ingen vill säga nej, sa Bydén. Fartygschefen Fredrik Götharsson förevisade bogserbåten *HMS Hector* och beskrev ingående manöverduglighet och vilka uppgifter, som *HMS Hector* kan lösa. ÖB fick även tillfälle att under överinseende av Fredrik prova att manövrera fartyget. - Jag är mycket imponerad av både personalens kompetens och den framstående och sofistikerade tekniken, *HMS Hector* uppvisar, sa ÖB, efter han gått i land för att fortsätta besöket. Mattias Hansson från Marinbasens Logistikkompani fick under förbandsbesöket tillfälle att beskriva den Marina bastjänsten för ÖB. - Att stödja de marina sjöstridskrafterna med skydd, bevakning och logistikförsörjning är en mycket viktig funktion. Jag är jätteimponerad av den flexibilitet, den marina bastjänsten uppvisar i sitt uppdrag, sa ÖB efter dragningen. Jag kan konstatera, att förbanden har en imponerande hög kompetens, stor bredd och flexibilitet i att utföra sina uppgifter för att stödja de marina sjöstridskrafterna, avslutade ÖB efter besöket på Marinbasen.

Henrik Magnusson Lindgren

Honnör-paradplatsen

MANY COMPANIES TALK ABOUT MULTI-DIMENSIONAL DEFENCE. **FEW CAN DELIVER IT.**

GRIPEN
Gripen is a new generation of multi-role fighter aircraft featuring state-of-the-art technology.

RBS15 surface-to-surface missile system for anti-ship engagements and land attack missions.

Advanced surveillance and command systems, such as Sea Giraffe radars and 9LV Combat management system.

SURFACE SHIPS
Stealth corvettes and other vessels, dedicated for their missions. 300 years of shipbuilding in the making.

Unmanned underwater systems for MCM, anti-submarine warfare, anti-surface warfare and counter terrorism.

THE A26
The disruptor in submarine design and operations. Over 100 years of world-leading submarine development.

With centuries of innovative shipbuilding experience, 80 years of evolutionary steps in the air, few companies can match our defence solutions. We work relentlessly to create fighters, stealth vessels, future proven submarines, weapons, radar and communications systems one step ahead of the competition, that's what we at Saab call our *thinking edge*.

www.saab.com

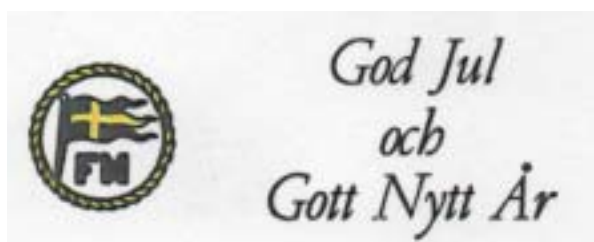
SAAB

PÅ GOTLÄNSK KÖL SEDAN 1865.

Rederi AB Gotland, i folkmun även kallat Gotlandsbolaget, har varit verksamt i mer än ett och ett halvt sekel. Den första bolagsstämman hölls i maj månad 1865 och sedan dess har rederiets historia varit en del av Gotlands historia. Idag är fartygens röda skorstenar lika signifikanta landmärken som Ringmuren eller Visby Domkyrka när man närmar sig Visby hamn. Rederi AB Gotland - Sveriges äldsta passagerarrederi.

www.gotlandsbolaget.se

**Bli medlem i "FLOTTANS MÄN",
kamratföreningen som värnar
om örlogstradition, kamratskap
och sjöförsvaret.**

**HOS "FLOTTANS MÄN"
FINNS ALLTID EN VÄN**

På näst sista sidan i tidskriften hittar du de lokala
föreningarnas kontaktmän

hermes
REDOVISNING AB

Lars-Erik Nilsson

Auktoriserad Redovisningskonsult SRF

Vi erbjuder hjälp med;
Bokföring, moms, lönehantering
bokslut, årsredovisning och deklaration

Box 33, 263 21 Höganäs mail: hermes.redovisning@telia.com
Tel 042-33 20 15 fax 042-34 19 16 mobil 070-339 12 99

.... önskar redaktionen!
Olle och Dag

Värnplikten genom tiderna del 2

1901

års härordning innebar för försvarets del den dittills största förändring, som genomförts i avsikt att förse krigsmakten med personal.

Indelningsverket, värnningen och beväringeninstitutionen avskaffades och ett renodlat värnpliktsförsvaret etablerades. Samtidigt påbörjades en inflyttning från exersishedarna till kaserner i våra garnisonsstäder.

Den moderna värnplikten var ett barn av franska revolutionen. Leibniz, Spinoza och Rousseau hade drömt om fria medborgare, som i yttersta nöd grep till vapen för att skydda sitt land. Furstarnas arméer av värvat slödder antogs länge ha varit en av anledningarna till krig. Utvecklingen kom av skilda skäl att gå andra vägar. Sedan värnplikten införts i allt fler länder, blev kriget allt mer omfattande och sedan flertalet furstar och yrkesarméer gått till historien, upplevde mänskligheten krig i större omfattning med svårare sviter än någonsin tidigare.

Endast i Sverige har värnpliksepoken sammanfallit med en lång tidsperiod i landets historia. 1800-talets lantvärn och beväring i olika former skapades under den långa fredsperiod, som då inleddes.

Beväringssystemet hade stora brister och förutom den korta utbildningstiden, som knappast skapade dugliga soldater, så var kontrollsystemet, över vilka som kallades, undermåligt. År 1880 fanns i landet cirka 60 000 ynglingar, som var mönstringsskyldiga. Av dessa underlät inte mindre än 23 000 att inställa sig för mönstring. 7 000 av de mönstrande kasserades och på så sätt kom endast en halv åldersklass att genomföra beväringensutbildning. Det fanns många knep, hur man förhindrade mönstringspliktiga att smita, men listigheten hos dem som, smet, var tydligen ännu större. I Skåne, till exempel, var det mycket vanligt, att ynglingarna reste över till Danmark, de dagar mönstring pågick.

Värnplikstanken mötte en kritisk försiktighet i riksdagen, men hade en bred förankring i den folkliga verkligheten. Utskrivningarna, lantvärnet, lejningar och friköp uppfattades av många i landet som en förhatlig klasslagstiftning, som man ville få bort.

Så kom då 1901 årshärordning och den innebar en allmän värnplikt för män mellan 21 och 40 år. Grundutbildningen omfattade 150 dagar och till detta kom tre åldersklassvisa repetitionsövningar om 30 dagar, 2-4. året. Så kallade regementsövningar skulle äga rum varje år.

Övergången till den allmänna värnplikten påverkades också av ett nytt inslag i försvarsdebatten, nämligen den politiska arbetarrörelsens då ofta framträdande antimilitära inställning. När den nya härordningen 1901 infördes, utgjorde militärutgifterna 40 % av statens samtliga utgif-

ter. Detta gav bland annat upphov till talesättet "Det befästa fattighuset". Att åläggas göra värnplikt men icke äga rösträtt var likaledes ett ofta framfört argument mot försvaret och för allmän rösträtt. En svårighet de första åren var också militärmaktens indragande i inrikespolitiska strider. Av gammal hävd hade soldater begagnats för liknande uppgifter alltifrån att fungera som marknads- och fängelsevakt till att slå ned olika slag av oroligheter. Från Sundsvallsstrejken 1879 till Ådalshändelserna 1931 hade militär trupp tillkallats för politiska uppgifter och kontroverser på arbetsmarknaden. Vid hungerkravaller 1917 insattes på skilda håll i landet trupp mot demonstranterna. Nåväl, detta är historia idag och bland annat Ådalshändelserna innebar en omfattande ändring av då gällande lagstiftning avseende militär trupps utnyttjande.

Efter 1901 års härordning har vid ett flertal tillfällen under 1900-talet förändringar skett, vad gäller värnplikten. Således utökades grundutbildningstiden 1914 till 250 dagar för att efter första världskriget i samband med det så kallade provisoriet 1919 minskas till 165 dagar. Frågan om värnpliktstjänstgöringens längd var en av de stora frågorna i samband med försvarsfrågan 1914. Från detta år känner vi till bondetåget, där 30 000 bönder tågade till slottet och betygade kungen sin försvarsvilja. Konung Gustav V tog emot i generalsuniform och höll det så kallade borggårdstalet, ett tal i vilket kungen frångick de parlamentariska reglerna och som innebar, att regeringen Karl Staaf avgick. Borggårdstalet hade skrivits av forskningsresanden Sven Hedin, en näst intill fanatisk försvarsvän och en av dåtidens stora försvarsdebattörer.

1925 års försvarsbeslut, som ju senare beslut ofta liknas vid, innebar ytterligare en minskning, nu till 90 dagar och två repetitionsövningar om 25 dagar. Samtidigt infördes en så kallad kategoriklyvning, som innebar, att vissa krigsdugliga undantogs från värnpliktstjänstgöring. Kategoriklyvningen gällde dock inte Gotland.

Förhoppningen om en evig fred efter Versailles och Nationernas förbunds bildande kom på skam under 1930-talet och 1936 års härordning innebar en utökning av grundutbildningstiden till 150 dagar, dock med endast en repetitionsövning om 25 dagar. Smärre förändringar genomfördes därefter 1939 och 1940.

Den första värnpliktslagen antogs 1941 och det var sedan denna med beslutade förändringar, som kom att gälla 1994 års lag om totalförsvarsplikt. 1941 års värnpliktslag innebar bland annat, att de gamla begreppen beväring och landstorm avskaffades, men att även repetitionsövningarna skulle ske åldersklassvis. Grundutbildningstiden utökades till 360 dagar.

Några exempel på förändringar från 1941 till 1994.

1947 Förkortning av GU till 330 dagar.

1949 Ytterligare förkortning av GU, nu till 270 dagar.

1950 Repetitionsövningarna sker krigsförbandsvis. Tre KFÖ om 30 dagar införs.

1951 10 dagars befälsövning i anslutning till KFÖ tillkommer.

1966 Detta år införs det välkända VU-60-systemet innebärande en grundutbildning om 225 dagar med fem KFÖ om 18 dagar vart fjärde år samt där emellan särskilda befälsövningar om 11 dagar. Till detta kunde komma fem mobiliseringsövningar samt beredskapsövningar. Tyvärr fullföljdes aldrig VU 60-tanken fullt ut, eftersom repetitionsövningarna sedan mitten av 1960-talet kom att bli budgetregulatorer i en krympande försvarsekonomi.

1972 Grundutbildnings sänks till 227 dagar, en tid som alltjämt gäller efter 1994 års lag om totalförsvarsplikt.

Ovan angivna grundutbildningstider gällde för de meniga soldaterna inom armén och kustartilleriet. För flottan och flygvapnet gällde något längre tid och samma var förhållandet för värnpliktiga underbefäl (gruppbefäl) och underofficerare (plutonsbefäl).

Under 1950-talet avskaffades det så kallade volontär-systemet i armén, kustartilleriet och flygvapnet. Systemet innebar, att blivande underbefäl anställdes redan vid första tjänstgöringsdag. Efter avskaffandet antogs blivande underbefäl efter fullgjord grundutbildning.

Samma var förhållandet med officersutbildningen. Den kom att från och med 1950-talet att grunda sig på genomgången värnpliktig underofficersutbildning.

Flottan var den enhet, som längst höll kvar de tidigare rekryteringsreglerna. Direktrekrytering till officer i flottan avskaffades 1980.

Flottans fast anställda befälselever försvann under 1983 och efter detta skedde all befälsrekrytering på värnpliktens grund.

1994 års lag om totalförsvarsplikt innebar, att värnplikten ingår i totalförsvarsplikten samt att vissa justeringar om tjänstgöringens längd genomfördes.

Ett nytt inslag under 1990-talet var, att vissa värnpliktiga uttogs till den så kallade utbildningsreserven och på så sätt befriades från grundutbildningen. Kring sekelskiftet 2000 kom endast cirka en tredjedel av en åldersklass att inkallas till grundutbildning.

På 1990-talet tillsattes en pliktutredning, som bl.a. föreslog följande:

- Allmän värnplikt för alla, såväl män som kvinnor
- Rätt till tre månaders militärtjänst för alla med efterföljande krigsplacering i Hemvärnet
- Höjd dagpenning och bättre försäkringsskydd
- Tvångstjänstgöring utomlands för vissa värnpliktiga
- Hårdare straff för totalvägrare
- Mönstring inom gymnasieskolans ram
- Totalförsvarets dag införd i skolorna

Utredningen utgick från förutsättningen, att cirka 16 000 soldater årligen skulle göra militär grundutbildning.

2000-talet

Många av utredningens förslag genomfördes, men 2010 tog det stopp, när värnplikten satts i vänteläge och personalförsörjningen skedde med kontraktsanställda soldater och sjömän. Men nu är det dags att återinföra värnplikten, dock i betydligt mindre omfattning, än när hela åldersklasser kallades in under fanorna.

Foto Olle Melin

Olle Melin

På väg till övning

Kokgropar

Fältarbeten

Mönstrad

Foto Olle Melin

I höst har mönstringen för värnplikt kommit igång igen efter ett antal års uppehåll. En av de, som varit med om denna mönstring, efter att ha blivit kallad, är Svante Börnerheim från Karlskrona, som den 19 oktober satte sig på tåget till Kristianstad och genomgick ett antal tester under Rekryteringsmyndighetens ledning.

Svante går sista året på naturvetenskaplig linje på Ehrens-värdska gymnasiet i Karlskrona och tar studenten i mitten av juni.

Svante har en positiv inställning till försvaret.

I Kristianstad testades Svante tillsammans med en handfull andra prövande. Med till mönstringen hade Svante ett CV och en hälsodeklARATION och det hela började med, att han under cirka en timme fick genomföra ett antal inskrivningsprov, bl.a. omfattande självkännedom, logik, rumsuppfattning och samband.

I väntan på att få träffa psykolog fanns möjlighet att tala med två representanter ur Försvarsmakten.

Efter detta följde en timmes samtal med en psykolog, ett samtal som i mångt och mycket kom att handla om honom själv och med många personliga frågor. Det var till psykologen Svante lämnade CV och hälsodeklARATION.

Nästa "station" var möte med en sjuksköterska som testade ett antal funktioner som hörsel, syn, färgseende, längd, vikt, kraft, blodtryck, EKG m.m.

Efter detta kontrollerade en läkare genomgången undersökning samt ställde och besvarade frågor.

Så kom det stora testet, som handlade om att på en cykel kontrollera fysisk arbetsförmåga. Detta prov, tyckte Svante, var det tuffaste momentet under hela mönstringen.

Så var det dags för det sista momentet, samtal med en yrkesvägledare och efter diskussion föll valet på att bli systemtekniker vid Lv 6 i Halmstad.

Ja, Svante klarade all prov och nu kommer han preliminärt att rycka in till regementet den 23 juli 2018. Då startar en cirka tre månader lång grundutbildning, varefter en yrkesutbildning på cirka åtta månader tar vid. Den 14 juni 2019 är det dags för "muck", om inte intresset för försvaret har blivit så stort, att fortsättning följer.

Den som lever, får se!

Olle Melin

Älvsnabbenjubileum

Den 6-8 oktober gick vårt 50 års-jubileum av stapeln med 45 förväntansfulla sjömän från 1967-68 års långresa med HMS Älvsnabben.

Vi startade fredagseftermiddagen med bad i Almas varmbadhus, ett kärt återseende. Därefter blev det en liten uppsamlingsmiddag på Scandic hotell, där vi även bodde bra i två nätter.

Lördagen började med en stärkande frukost, innan vi marscherade mot Stumholmen och Marinmuseum. Där tog våra guider, Lars Larsson och Rolf Edvardson emot. De visade oss runt både i Marinmuseet och i Ubåtshallen. Deras stora kunnande bidrog till en intressant rundvandring. Efter lunchbuffén i museets restaurang var vi stärkta inför promenaden till och runt på Örlogsbasen. Rundvandringen ombord på HMS Härnösand var för många av oss en höjdpunkt. Tack för den möjligheten och upplevelsen!

Lördagen avslutades med stor middag, som vi startade med "divisioner med alla man" och avlämning till vår högt uppskattade sekond Christer Fredholm. Efter god mat och dryck fortsatte kvällen med gamla minnen och många glada skratt.

Festkommittén vill tacka alla deltagare för ett härligt jubileum!

Lars Agö

RSKA-62 på Nord-Polen-resa

Så har då RSKA-62 träffats igen, denna gång bl.a. för att fira, att det var 55 år sedan, vi utexaminerades från KSS. Mötet var förlagt till Karlskrona/Gdansk och inleddes med att deltagarna träffades på det mycket intressanta Marinmuseet med lunch och rundvandring.

Därefter blev det fotledes förflyttning till Rosenbom vid Amiralitetskyrkan.

Promenaden över Bataljon Sparres kaserngård väckte många minnen till liv. Vår kurs blev nämligen vid jultid 1961 beordrad att avbryta studierna på KSS för att tjänstgöra som instruktörer i 6 veckor för att medverka vid grundutbildningen av "Januarikontingentens" cirka 900 nyinryckta värnpliktiga. Detta var en nödlösning p.g.a. instruktörsbrist i Karlskrona och för vår del blev det en tid, som medförde något helt annat än det vanliga livet på Näsbypark. Nu fick vi plötsligt ta ansvar för cirka 20 unga män (en del s.k. "Morsans raggare"), som skulle bli användbara i Flottan. Vi ägnade mycket tid åt lektionsförberedelser och kände nog rätt snart, att vi som grupp blev allt bättre sammansatt och att vi alla växte med uppgiften. Uppenbarligen klarade vi jobbet tillfredsställande, för KÖS visste nu, att det fanns en instruktörsresurs på KSS:s sjökaptenslinje, något som kom att utnyttjas även senare.

Vistelsen i Karlskrona innebar, att vi blev "kvarsittare" på KSS, när skolan vid påsktid tömdes och de flesta flotisterna blev sjökommenderade. Några intensiva skolveckor på KSS i teorins värld i stället för riktigt lärorik och mycket uppskattad sjöpraktik i Kustflottan var naturligtvis ett avbräck. Viss kompensation inträffade dock, då kasern Fylgia hyrts ut för några veckors sjukvårdsutbildning av ett 40-tal flickor i lämplig ålder. Viss social samvaro mellan pluggande och prov hanns med.

Väl framme vid Rosenbom, som nymålad tog emot oss, möttes vi också av den pensionerade navigationsläraren på Sjöstridsskolan, Bengt Fröberg, som tog mycket väl hand om oss och demonstrerade skolans planetarium. Parentetiskt kan väl nämnas, att just detta planetarium, som från början fanns på KSS i Näsbypark, skänktes av en närvarande representant för familjen Wallenberg vid lunchen på vår examensdag 1962.

Klockan 21 avgick färjan Stena Spirit och efter en utmärkt buffémiddag och en del nostalgihistorier kunde vi dra oss tillbaka till våra hytter, totalt obekymrade om fartygets framförande.

Nästa dag startade tidigt p.g.a. färjornas tidtabell. Kalle B. hade åtagit sig uppdraget som reseledare. Det blev buss-tåg-buss, trots envis uppvaktning av en taxichaufför, så vi hade gott om tid att umgås. Vi besökte först det helt nyöppnade War Museum, som var kollosalt imponerande och som är så omfattande och intressant, att man

inte kan vistas där mer än några timmar och ändå bara hunnit se en liten del.

Gamla stan i Gdansk är verkligen ett ställe, där man kan känna historiens vingslag. Vi var där i flera timmar och njöt av mat, god öl och trevlig samvaro.

Vi hade nog tänkt att ett besök på Lech Walesa-museet också skulle få plats i programmet, men det får bli en annan gång.

Hemresan blev precis lika angenäm med god mat, dryck, sällskap och obekymrad sömn.

Efter morgonens ankomst till Karlskrona skiljdes våra vägar för denna gång med en gemensam önskan att snart ses igen.

Hans Rosengren

Gruppen samlad runt Rosenbom utanför Amiralitetskyrkan i Karlskrona. Från vänster, Pia Birgander, Bo Möller, Sven Winterstam, Björn Genberg, Gunnel Suneson, Karin Rosengren, Karl Birgander och Hans Rosengren

Hans Rosengren hälsar på Gubben Rosenbom

”Vålrutans renässans” - en milstolpe i svensk sjömätning

Tack till Göran Nordström, som varit bollplank och tillhandahållit bildmaterial.

Mätt djup på rätt plats

Ett sjökorts viktigaste information är tveklöst djupangivelserna. Dock är värdet av denna information helt avhängigt av, hur noggrant djupsiffran/kurvan är geografiskt definierad. Långt tillbaka handlade det om punktvis och med handlod eller lodskott (ekolod) uppmätta djup, på en position som mättes fram med utgångspunkt från terrestra observationer.

Senare fick man med modernare ekolod tillgång till kontinuerlig djupinformation, vilket öppnade möjlighet att loda under dynamiska förhållanden. Det blev då viktigt att ha kontroll över den ortlinje, man förflyttade sig utefter.

En tidig metod för detta var att med hjälp av *kvintant/sexant* och med inmätta fixpunkter som objekt, ”vinkla” in ett område och märka ut det med uppumpbara bojar (vålar). Den så kallade *vålrutan* delades i parallella lodlinjer, markerade med avskärningsvålar. Dessa räta optiska ortlinjer var tämligen enkla att styra utefter och kartarbetet var önskvärt rätvinkligt och linjärt.

Olika positioneringsmetoder och problem

Decca Navigator var det första radionavigeringssystem, som tillämpades i svensk sjömätning. Det gav positionsinformation i form av två eller tre ortlinjer, beroende på hur många sändarstationer som var etablerade i området. Ortlinjerna bestod av hyperbler och således inte de räta linjer, som var önskvärda. Även om böjningen var relativt svag, vållade denna ändå vissa bekymmer för rorgängaren och att hyperblerna divergerade, medförde givetvis karttekniska problem.

Vid kustnära sjömätning kom på tidigt 1960-tal möjligheten att göra polär positionsbestämning med hjälp av riktning från *Teodolit* och radiobaserad avståndsmätning med *Hydrodist*. Metoden innebar, att det fanns två typer av ortlinjer att tillgå. Det ena alternativet var att styra utefter en cirkel på konstant avstånd från referensstationen och det andra var att gå i en bestämd riktning mot eller från stationen.

Återigen ställde en böjd styrlinje till besvär för rorgängaren och ju snävare cirkeln var, desto värre blev det att bemästra problemet. Att styra i en konstant riktning var betydligt enklare, men i gengäld och precis som i hyperbelfallet ställdes man då inför den karttekniska täckning/överlapp-kompromissen på grund av divergens.

Det radiobaserade positionssystemet *SeaFix*, som från mitten av 1960-talet kom att tillämpas i svensk sjömätning, hade stor täckning med relativt god precision och blev snart den dominerande positioneringsmetoden. Systemet kunde etableras som *Range-Range* eller *Hyperboliskt*, där båda varianterna innebar de böjda ortlinjernas problematik, såväl när det gällde karthantering som styrning.

Rorgängaren kom efterhand att bli avlöst av autopilot

med ”track”styrningsfunktion, men inte heller vid automatstyrning var en böjd styrlinje helt problemfri.

”Kan själv”-utmaning

Automatisk databehandling började alltmer göra sig gällande och snart kunde ”de stora” i den hydrografiska branschen erbjuda datorsystem, för att förenkla kartarbetet och minimera de besvärande styrproblemen. **Göran Nordström** som var sjökarteverksamhetens mätningstekniska chef och geodet, såg då en möjlighet att anta den utmaningen.

I samarbete med **Lars Malmquist**, som var motsvarande ansvarig för de elektroniska mätutrustningarna, startades ett utvecklingsprojekt med avsikt att återskapa vålrutans räta och parallella lodlinjer. Tillbaka till ”ruta (!) ett” kan tyckas, fast nu med den väsentliga skillnaden, att vålarna skulle ersättas av rätvinkliga koordinater i ett egendefinierat lokalt kartsystem.

Utrustning och programvara

En förutsättning för att kunna maskinbearbeta *SeaFix*-mottagarens cirkel- eller hyperbelinformation var, att den omvandlats till digital form. Till detta konstruerades A/D-omvandlare, som passande döptes till *elektroniska räkneverk*.

Rorgängaren ville gärna ha ett visarinstrument (styrindikator) framför sig och den tidens autopiloter var inte heller mottagliga för digital information. Styrkoordinaten måste därför omvandlas till en analog styrsignal och detta gjordes i en tillika nykonstruerad D/A-omvandlare, som inte heller särskilt långsökt fick namnet *styrsignal-generator*.

Denna kringutrustning och övrig hårdvara konstruerades och tillverkades av ett litet elektronikföretag i Stockholm och levererades monterad i en 19-tums apparatlåda. I fronten sågs de båda räkneverken och styrsignalgeneratoren, tillsammans med digitala displayer för presentation av de beräknade lokala koordinaterna, som benämndes R och S.

Inuti lådan fanns elektronik för anpassning (interface) och kontroll av ingående enheter. Elektroniken, som i huvudsak bestod av ett stort antal integrerade kretsar av TTL-typ, var monterad på en stor platta och eftersom det inte handlade om serietillverkning, var alla förbindningar utförda med den i labb- och prototypsammanhang vanliga virtrådstekniken.

Till ”dator” för att utföra beräkningsarbetet valdes en bordskalkylator av märket Hewlett Packard med typbeteckningen HP 9810. Programvaran som utarbetats av **Göran**, kunde hämta erforderliga beräkningsalgoritmer och specialfunktioner från inpluggade ROM (read only memory) -kassetter.

Resultat

Efter några stundtals något dramatiska fältprov, såväl med bil som ute på Mälaren, installerades utrustningen på sjömättingsfartyget *HMS Johan Månsson* och 1974 var året, när den nya metoden med rektangulär sjömätning för första gången kunde tillämpas i "skarpt läge". Nu var det återigen möjligt att styra på rak kurs och arbeta i en rätvinklig och linjär karta.

Det blev ett stort tekniskt framsteg, som effektiviserade fältarbetet och bidrog till att förhöja kvaliteten på mätresultatet. Trots den blygsamma datorkraften gav systemet en tillfredsställande funktionalitet, men framför allt blev det en ledstjärna och ett fundament för kommande mikroprocessorbaserade mätsystem att rätta sig efter och bygga vidare på.

Bosse i Kolmården

Kvintant

Handlod

Den kompletta installationen

Göran och Lars 2017, nu aktiva i SjöV veteranförening

SeaFix-mottagare och HP-kalkylator

Speljaktsbygge i Karlskrona

Samtidigt som varvsamiralen Fredrik Henrik af Chapman under 1700-talet producerade ett stort antal linjeskepp och fregatter, byggdes också en s.k. "speljakt", som var en nöjesbåt vid denna tid.

Speljakten är 8 meter lång och 3,5 meter bred. En replika av Speljakten har gjorts delvis skrovfärdig vid Marinmuseum och är nu på väg att färdigställas av Varvshistoriska föreningen i Karlskrona, VHFK, ute på Lindholmen.

Skeppsbyggaren Fredric Henrik Af Chapman var en svensk skeppsbyggare som gjorde skeppsbyggeriet till en vetenskap och klassas som den moderna skeppsbyggnadskonstens fader. Han blev viceamiral 1791 och var chef för Örlogsvärvet i Karlskrona 1782–1793. af Chapman byggde dessa år upp den tidens mest moderna varv.

af Chapmans seriebyggde 1782 – 1785 10 linjeskepp och 10 fregatter på två av Örlogsvärvets stapelbäddar.

Projekt Speljakten

I samband med att Marinmuseum firade modellkammarens 250-årsjubileum år 2002, donerade teknologie doktor Ulf G Lindén 3 miljoner kronor till Museet. Gåvan avser forskning och utveckling av modellkammarerna och dess historia. En del av donationen skulle användas till att bygga en fullskalareplik av en av modellerna.

Den beslutande modellen blev en Speljakt, konstruerad av af Chapman. Modellen har troligen använts som arbetsmodell.

Speljakten är cirka 8 meter lång, exklusive ett peke på cirka 3,6 meter. Bredden är 3,1 meter och totalhöjden cirka 12 meter, inklusive mast och rigg. Båten byggs i ek

Bygget startade i Slip och Barkasskjulet på Stumholmen våren 2003 i Marinmuseets regi. Arbetet pågick 2003 och 2004, då skrovet gjordes klart av personal från Marinmuseum. Arbetet avstannade 2004 efter ett beslut, att museet inte skulle syssla med replikbyggen.

År 2012 köpte Varvshistoriska föreningen speljak-

ten för 100 kronor och jakten transporterades till Lindholmen och placerades i Slitaget, virkesskjulet parallellt med Repslagarbanan. Arbetsmiljön lämnade här mycket övrigt att önska och efter diskussioner med Marinbasen, kunde projektet 2015 flytta in i Vasaskjul.

För arbetets fortsättning fick föreningen ett bidrag på 50 000 kronor.

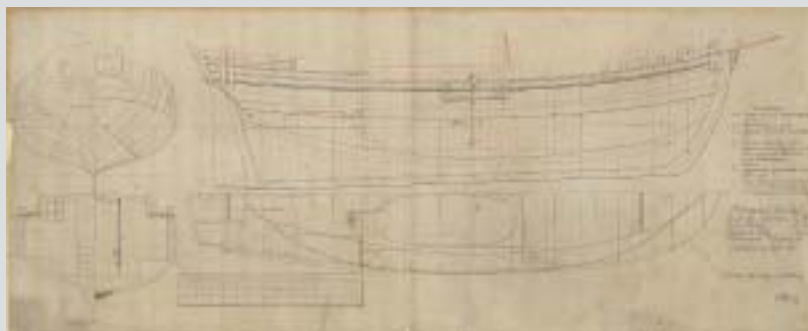
I Vasaskjul pågår nu arbetet med att färdigställa speljakten, som förhoppningsvis ska bli ytterligare en attraktion i Världsarvet Örlogsstaden Karlskrona.

I af Chapmans klassiska verk *Architectura Navalis Mercatoria* finns en ritning på speljakts rigg.

Projektledare var inledningsvis Bo Lindahl, en roll som övertogs 2015 av Per Ståhl.

Olle Melin

Foto Sven-Erik Hellbratt

Korum och besök i samband med Pre-Sail conference, NOCO

Det var den trettonde söndagen efter trefaldighet och temat var medmänniskan och 175 personer, i huvudsak sjömän samlades till korum i Ulrica Pia. Då örlogshamnen fyllts av fartyg från fjorton olika nationer, genomfördes korumet på engelska. I samband med korumet tändes ett ljus för den polske sjömannen, som så tragiskt avled under helgen.

Att hålla korum innan avsegling är en gammal fin marin tradition och Sjöstridsskolan (SSS) hade önskat, att församlingen ställde upp och ordnade detta i samband med den stora marinövningen NOCO, som SSS står som värd för vart fjärde år.

Att korumet genomfördes på engelska var inget problem för USAs flottas chefskaplan i Europa, Wayne MacRae, som gästade församlingen över helgen. Wayne togs emot av amiralitetspastorn redan på fredagen och bjöds vid ankomsten på den svenskaste av rätter; smörgåstårta. Under helgen fick han ta del av amiralitetsförsamlingens verksamhet och möta många medarbetare, både frivilliga och anställda.

Korumet inramades med musik av församlingens organist, Annika Nilsson, och Marinens musikkår.

Vi ser redan fram mot nästa gång om fyra år!

Daniel Breimert

Församlingens präster tillsammans med US Navy Chief Chaplain (eur) Wayne MacRae ledde korumet. Marinens Musikkår med verkade vid korumet.

Under förbönen tänder marinchefen Jens Nykvist ett ljus till tacksägelse över den omkomne polske sjömannen.
Foto Ingmar Elofsson

Till vänster amiralerna H J Hulsker Nederländerna, Sören Thinggaard-Larsen Danmark och Jens Nykvist Sverige tillsammans med tjänstgörande präster och kyrkvärdar. Foto Eva Götharson Breimert

En skeppsklocka berättar!

Den 23 maj 1944 sjösattes den svenska ubåten U9 i Karlskrona. Därefter följde provturer med deltagande av bl.a. den unge officeren Johan Schreil, tjänstgörande vid Marinförvaltningen i Stockholm. Andra världskriget pågick och det var bråttom att få ut U9 på linjen. Arbetet var i full gång den 2 november 1944 och Johan Schreil, var i tjänst. Hans tankar var förmodligen någon annanstans, eftersom Johan Schreils son Peter föddes denna dag. Denna lyckliga händelse ledde till, att ansvarigt befäl sa till Johan, att den dag som U9 skrotas, skall du få skeppsklockan som minne av din son Peters födelse.

Löftet som hade getts till Johan infriades sedermera. Den 13 januari 2017 avled Johan Schreil i en ålder av 100 år.

Av en tillfällighet träffade jag Johan Schreils dotter Anna i juni månad i år. Vi kom att samspråka om den svenska flottan, varvid Anna delgav mig ovanstående historia om skeppsklockan på U9. Hon undrade samtidigt, vad hon skulle göra med en gammal skeppsklocka, som hon inte ville ha kvar, varvid jag svarade, att den tar gärna Flottans Män i Karlskrona hand om och ger den en hedersplats i sin föreningslokal Fylgia på Skönstavik. Efter ett kort telefonsamtal till sin syster Ulla, som samtyckte till förslaget, skänktes skeppsklockan till oss.

En historisk tillbakablick gjordes för att ta reda på lite fakta om U9, som i modifierat utförande kom att få namnet *Makrillen*. Hon var den sista i en serie om nio kustubåtar, som projekterades och konstruerades av Kungliga Marinförvaltningen mellan 1935 och 1939. Kockums Mekaniska Verkstad var behjälpligt i viktiga delar som verkstadsanpassning och framför allt utprovning och verifiering av svetstekniken, som användes fullt ut för första gången. Tveksamhet rådde, så man beslöt att verifiera med $\frac{3}{4}$ modell av mittsektionen, som skulle tryckprovas i specialbyggd trycktank. Under tiden var det någon klok man som tyckte, att varför inte producera i full skala, som efter verifiering skulle kunna användas i byggandet. Dessa prov genomfördes i Landskrona. Chefskonstruktör var Birger Swensén, som tillika var chef för KMF Ingenjörsavdelnings Ubåtsbyrå mellan 1933–1943.

Sjösättningen skedde i Karlskrona den 23/5 1944. Efter sedvanlig utrustning mönstrades besättning och

provturer genomfördes och leverans skedde 21/11 1944. Förste FC var Harald Björkman och sista chef innan ombyggnaden till jaktubåt var Bo Cassel (1957).

Under sin tid som "nummerbåt" hände en hel del. Första tjänstgöringen blev på Västkusten med Nya Varvet som bas. Efter krigets slut hölls ubåtarna i drift med reducerat manskap, en besättning för tre ubåtar och endast nyckelpersoner som uppbördsmaskinist och uppbördsstyrman fanns på alla ubåtar. Man roterade drift, så en vecka kördes en båt och nästa vecka en annan. Nästa avtryck i historien blev 13 mars 1946, när U9 upptäckte ett undervattensgrund och stukade nosen.

Nästa uppdrag var att delta i bärgningen av den tyska typ 21-ubåt, som självsänktes innanför Vinga 8 maj 1945. Efter diverse parlamenteringar med segrarnationerna fick Sverige bärga och skrota ubåten U3503. Ubåtarna tjänstgjorde som dykplattform och tryckluftsförråd vid uppblåsningen.

Efter bärgningen togs snorkeln från U3503 och mon-

Besättningarnas fantasi och uppfinningsrikedom var det dock inget fel på, så Birger Lennings lösning med tält kom till användning vid krigsförtöjningsplats.

terades ombord ubåten Draken för utprovning. Det visade sig emellertid, att skrovet på *Draken* inte tålde belastningen under snorkeldrift, så man beslöt att flytta över snorkeln till U9 i stället. Detta gjordes i en inbyggd lösning och prov genomfördes. Under en övning med jagaren *Uppland* körde jagaren över U9, så snorkeln bröts av och övriga master kröcktes. För att kunna fortsätta proven inköptes en ny snorkel från i Danmark liggande tysk ubåt.

Med snorkeln kom också prov med långa tider i uläge, 10-dagars u-läge med snorkling blev rutin. På U9 producerades under en sådan övning 1953 "U9 Allehanda", en daglig skrift med kommentarer om allt, som hände ombord. Mycket tidstypiskt dokument om livet ombord!

Övningsåren fortsatte och i ett protokoll från en bullermätning i Gullmarsfjorden februari 1957 framgår med all tydlighet, att dåtidens ubåtar inte var särskilt tysta av sig jämfört med dagens.

U9 avrustades 1957 och låg mobförlagd ända fram till ombyggnaden till jaktubåt 1963–1964. Sist även i denna serie, som innebar, att ubåten kapades i akterkant av dieselmotorn och fick ett nytt akterskepp med en stor långsamtroterande elmotor. I detta nya akterskepp ingick en ny ballasttank tre med ett magasin för 10 st 40-cm torpeder. Många ändringar med ny hydrofon, TCI, plottingbord, ny radiohytt, införande av hydraulik m.m. genomfördes också. Tyvärr blev förläggningstrymmet ombord sämre än tidigare och detta var ett ständigt problem.

Med Göteborgsbesättning blev det många tillfällen till hamnbesök på fina sommarorter och tillfällen till fester. Inte heller här fanns några begränsningar.

Efter en lång tjänstgöring kom dock slutet och som sista kustubåt/jaktubåt beslöts att fira detta med en avskedsdykning med inbjudna gäster som verkat med kustubåtarna. Bland andra var Stig Notini, provturschef U1 med. Man dök och intog bottenläge och serverade nysvekt makrill – vad annars?

Göran Löfgren
FM Karlskrona

Hans Carlsson
FM Malmö

Min underbara värnplikt!

Foto Lennart Jonsson

Det var i oktober året 1957. Det blev mönstring i Varbergs Folkets Hus och jag hade bestämt mig. Som aktiv roddare i stadens roddklubb måste det bli flottan! Men de flesta i våra trakter blev infanterister på dåvarande I 16 i Halmstad. När jag fick frågan: "Varför vill Jonsson till flottan" av inskrivningsnämndens chef överstelöjtnant Agardh, svarade jag direkt: "Det kan väl inte vara fel att få trivas med sin uppgift under värnplikten?". Den viktige mannen log mot mig och stämpeln förkunnade, att det blev underbefälsutbildning i Örlogslottan under femton månader. Jag var nöjd och såg fram emot kommande äventyr, som hade sin början mitt i sommaren 1959.

Det blev en märklig inryckning i bohusländska Spekeröd! Någon form av mobiliseringsövning och vi som kände oss helt bortkomna fick tillfälliga och gamla uniformer. Sedan följde en lång och jobbig tågresa ner till Karlskrona, som vi anlände till i tidig morgon. Här tog MP emot ett något skräckslaget och undrande folk och sedan blev det marsch till Bataljon Sparre. Mitt örlogsliv hade börjat! Var detta verkligen marinen?

Jag tror inte, jag behöver redogöra för det vardagliga på Sparre, eftersom de flesta läsarna säkert känner till, hur det var på den tiden. Att resa hem på helgerna kunde vara en strapats. Några glada grabbar ordnade bussresor mellan Karlskrona och Göteborg med avresa fredag eftermiddag. Nej, inga helturistbussar! Hemresan gick alltid bra, men returen blev ofta en mara för oss, som hoppade på bussen utmed vägen. Ofta var bussen fullsatt, när den nådde min hemstad Varberg. Man fick sitta på golvet eller stå upp hela vägen! Trött kom man in på luckan och bytte om till arbetskläderna. Ner i bingen för någon timmas sömn. Så väcktes man av sång och musik! Tänka sig vilken lyx! Man hade ju hört talas om trumpeter och skarpa ringsignaler – men inte på Sparre.

Brita Borg sjöng sin härliga "Fat Mammy Brown", tyvärr varje morgon, vecka efter vecka! Genomtrötta tog vi oss till frukost och till de lektioner, vi måste genomlida och att någon somnade var inte ovanligt. Då fick man stå upp under lektionen, ett eldprov. Men man somnade tidigt måndag kväll! Jag hade nöjet att intervjuar nämnda Brita Borg i Sveriges Radio under 90-talet och nämnde, att hon väckte mig varje morgon med sin omtyckta låt av Povel Ramel. "Stackars er flottister, man kunde väl bytt skiva någon gång, blev hennes svar.

Min tanke var, att jag med hjälp av Flottan skulle få arbeta med försvarets utställningar, eftersom jag då verkade som dekoratör i det civila. Så blev inte fallet. Jag blev sjömätare, vilket en kadett Uggle sade, var rena vinstloten. Han hade rätt! Vi utbildades i signalering, radartjänst, navigering m.m. Det sistnämnda blev jag aldrig klok på. Detta påpekade vår lärare en flaggstyrman Phil med skär-

pa och jag begriper inte, hur han kunde ge mig godkänt! Tur för marinen, att inte jag lade ut kursen!

Vi sjömätare hade av någon anledning dessutom en viss form av infanteriutbildning. Med buss tog vi oss från Bataljon af Trolle till Skönstavik. En härlig man hade hand om utbildningen i grushålor och bland buskar. Minnet sviker mig om namnet, men hade kallades "Bam-Bam". Hette han Andersson? Graden var flaggstyrman i alla fall. Förutom sina yrkeskunskaper visste han allt om tåg, lok, spårvidder, signaler och tågtider! Ville vi ha en extra rast, så var det bara att fråga något om tåg. Sen blev det ett litet trevligt föredrag i goda vänners lag och "Bam-Bam" myste gott över att få imponera på sina elever.

Idrott fanns ofta med på programmet. Någon stor stjärna blev jag aldrig, även om jag märkte, att mina år som tävlingsroddare kom till viss nytta, när vi höll på med tioruggarna. Alla vet väl vad detta är för något?

Sjömätare grupp 2 Bataljon af Trolle 1959
Övre raden: Pontén (Donsö), Eriksson (Stockholm), Jonsson (Varberg), Persson (Sölvesborg) och Liljenberg (Kalmar) Undre raden: Wikner (Kramfors), Ljung (Kalmar), Innergård (Kalix), Röriksson (Harplinge) och Johannson (Orust)

Örlogsdagar i Karlskrona 1959. Kommendörkapten Santesson och kommendör Bong

Dragkamp på Stumholmen 1959

På Trolle fanns en frisk idrottslärare, som tydligen fann, att jag vid våra små boxningsövningar hade vissa anlag för sporten. Han föreslog, att jag skulle komma med på de träningar, som förekom på kvällstid. Mäktade stolt berättade jag på luckan för kamraterna, att nu var det dags för den nye "Ingo" att gå på träning. Det var ett fatalt misstag. Vår instruktör hade valt ut en göteborgare, som var aktiv boxare. Vi två skulle sparra, som det heter. Han var bra! Han överhopade mig med slag från alla möjliga håll och jag fick rejält med stryk! Det surrade i kupan och när det surrat färdigt, upptäckte jag, att en tand var spräckt. Ve och fasa och det blev besök hos tandläkaren på Trolle dagen efter. Behöver jag påpeka, att det blev inga fler träningar mer för min del med stoppade handskar!

Innan vi fick våra sjökommenderingar blev det vidareutbildning på Berga samt även deltagande vid en manöver i Gryts skärgård. Vi bodde i tält. Det handlade bland annat om att kamouflera tältet med stora nät. Vårt befäl, som tillhörde flottan, kommenderade fyra man att klättra upp i de höga träden för att fästa nätet. Det blev inspektion av en överste från infanteriet. Han tittade på vårt kamouflage, ruskade på huvudet och sa: "Vem är idioten, som sagt att nätet skall sitta där uppe?" Alla tittade på vår chef, som tittade i backen och såg situationen något besvärlig. Nätet skulle ju ligga direkt på tältet! Däremot lyckades vi med jättenät gömma fregatten *Munin*, så att vi knappt hittade henne, när det var dags att ta bort näten. Nej, det sista var inte sant!

I slutet av april 1960 var det så dags för att bli "riktig

Nils Strömcröna till sjöss

Fregatten *Munin* maskerad vid krigsförtöjningsplats i Gryts skärgård

flottist" efter några övningar på radarstationer på Listerlandet och Landsort tillsammans med "skogsmatroser" från Karlskrona. Vad sägs om att få namnet *Nils Strömcröna* i mössan? Det var inte så kul, när kompisarna hade Halland och Småland tryckt i guld!

Båten, som var byggd 1894 på Lindholmens varv, var absolut ingen skönhet, där hon låg och väntade på oss på Skeppsholmen. Vi stod med våra sjösäckar på kajkanten och skrattade hjärtligt! Då uppenbarar sig styrman Eskilsson på fartyget och säger: "Välkomna grabbar till er nya hemvist!" Det skall sägas, att vi älskade så småningom vår kära "Strömmis" och vi hade en helt fantastisk tid tillsammans ombord. Även om våra vänner på jagaren *Halland* kom på besök och hånlog åt vårt gamla fartyg, så ville vi absolut inte byta med dem. Vi var totalt tolv personer och fartygschef var flaggstyrman Gösta Aurell. Själv var jag "mellanhand" mellan officerare och besättning. Jag hade ju två streck under ankaret! Nu ställde vi färdan mot Bottenhavet och Luleå!

Luleå blev vår hemmahamn och nu var vi många sjömätningsfartyg på plats och eftersom det var ljusst dygnet runt, kunde vi också utföra vårt uppdrag under hela dygnet. Vi lämnade Luleå tidigt måndag morgon för att återkomma sent fredag eftermiddag. Mätningarna fungerade bra, även om vädret kunde störa en hel del. Vår chef Aurell var en bestämd chef, men kunde (förlåt) också vara en tjurgubbe. På några av de andra fartygen var det "reservare" med kaptens grad, som var chefer och enligt nämnde Aurell, var detta inga riktiga chefer.

Nils Strömcröna vid kaj

Folke Jansson från Göteborg, pålitlig rorgångare på Nils Strömcrone

När han hörde, att dessa anropade vår basstation och meddelade, att vädret tillät inga mätningar och att man gick in för ankring, blev vår chef glad. Då lyfte han luren: "Detta är chefen på Nils Strömcrone, inga problem så vi fortsätter vår uppgift!"

De unga kaptenerna fick ge sig ut igen! Kan en, kan ju alla!

Livet ombord var för det mesta trevligt och gemytligt och vi blev ett gott team. Även våra fridagar i hamn tillbringade vi tillsammans och utflykterna med båten Stella Marina till Klubbviken var sköna. Här kunde vi koppla av med sol och bad och kolla in brudarna, som ofta tältade här ute. Personligen träffade jag min fru Inger här och vi bor fortfarande ihop här i Halmstad. Så kan det bli!

Glada flottister på Nils Strömcrone. Författaren med pensel och färg och Nils Nygren fixar potatisen

Övning med dåtidens telegrafi

På tal om kvinnor. Vi hade ett tillfälligt befäl ombord, som hade träffat en kvinna som tilltalade honom. När vi gick in i Luleå och klaffbron öppnades, fick han från styrhytten se, att på ena sidan bron stod hans nya kärlek och på andra sidan stod hans fru, som hade rest upp från södra landsdelen utan hans vetskap. Han blev alldeles varm och genomsvett av förklarliga skäl. Det hela var som en sekvens från en gammal svartvit film. Hur det löste sig undrar ni? Jo, vi bäddade ner den kärleksranke mannen och förmedlade budskapet, att han var liggande i feber! Allt ordnade sig och alltsammans är preskriberat sedan länge!

I månaden oktober 1960 kom vi åter till Skeppsholmen och såg till, att vår Nils Strömcrone kom till kaj. Det fanns ingen plats för oss och på så vis fick lika lustigt som hastigt hämta ut våra civila kläder och ge oss hemåt. Jag minns att vi stod tillsammans länge med tårar i ögonen. Det var inte lätt att säga farväl. Mitt fartyg kom på besök hit till Halmstad långt senare och jag tog tillfället att återse "den fula ankungen". Nu lär hon ha somnat in för gott!

Efter detta blev det två repetitionsövningar för min del, men då i radarstationer på land. En och annan gammal "polare" dök upp och detta blev goa stunder. Jag vet, att Karlskrona ibland kallas för "Pinan". Men för mig har alltid denna stad varit en "ögonsten". Vacker och skön är hon och många gånger har jag återvänt hit för att bara njuta. Jag tar alltid en promenad på de marina ställena. Sist stannade jag på kaserngården på Bataljon Sparre. Var det inte Brita Borg och "Fat Mammy Brown" jag hörde lite svagt? Nej, det var nog något, som kom ut från mitt personliga minnenas arkiv!

*Lennart Jonsson
Halmstad*

Fina prestationer under orienteringsmästerskap

Försvarsmaktsmästerskap, FMM, och Nordiskt Militärmästerskap i orientering har för första gången arrangerats av Marinbasen och man har gjort det tillsammans med Karlskrona SOK (Skid- och Orienteringsklubb). Platsen för tävlingarna har varit Rosenholms övnings- och skjutfält strax utanför Karlskrona.

Tävlingsbanorna på Rosenholm bjöd på varierande och utmanande terräng. Till utmaningarna bidrog även det typiska höstvädret med regn och rusk, som befann sig i området under inledningen av tävlingen.

Andreas Gylling från Göta ingenjörregemente, Ing 2, är en av dem, som instämmer om utmaningarna.

– Det är oerhört lerigt och tungt där ute. Men det är bara att ge järnet, som gäller på min sträcka. Vi ligger just nu 24 minuter efter ledande lag, säger Andreas, innan han joggar bort till växlingsområdet.

Två andra som tävlat är Caroline Odhner från Luftvärnsregementet, Lv 6, och Elin Djupsjö från Flygvapnets frivillig ungdom. De båda har deltagit i B-klassen budkavel för damer. FMM budkavel indelas i olika klasser med fem- respektive tremannalag, där varje deltagare springer en sträcka. Caroline sprang sträcka två och Elin avslutade med sträcka tre.

– Det har varit ett jättehärligt arrangemang. Men terrängen här är mycket ”brötigare” säger Elin och skrattar. Den är helt olik den terräng vi är vana vid i Halmstad, där vi brukar träna.

Prestationerna under arrangemanget visar på vår insatsduglighet, säger Thomas Persberg, som är en av arrangörerna på Marinbasen. Orientering och skytte är viktiga kompetenser i Försvarsmakten och genom att få möjlighet att tävla i det, vi ska vara bra på, så blir det ju ännu roligare med träningen. Ett kul sätt att förbättra sin förmåga i Försvarsmakten helt enkelt, fortsätter Thomas

Mattias Larsson har varit en av de ansvariga för FMM och Nordiskt Militärmästerskap i orientering. Han arbetar till vardags på Marinbasens utbildningsstödenhet i Karlskrona.

– På det stora hela har det gått mycket bra och de omdömen vi hört från deltagarna har varit mycket positiva, säger Mattias. Men själv-

Caroline Odhner från Lv 6 till vänster och Elin Djupsjö från Flygvapnets frivillig ungdom, Halmstad till höger deltar i B-klassen för damer.

klart finns det många lärdomar att göra och att ta till sig, när man som vi nu organiserat dessa tävlingar för första gången. Små friktioner sker alltid. Särskilt utmanande har det varit att få ihop både FMM i orientering och Nordiskt Militärmästerskap samtidigt på så få dagar. Alla inblandande har gjort sitt yttersta, för att de tävlande ska få ett så positivt och utmanande mästerskap som möjligt. Vi hade inte klarat av det så här bra, om det inte hade varit för alla funktionärer och positiva och hjälpsamma deltagare, avslutar Mattias Larsson.

Marinbasen vill i och med avslutningen tacka alla som tävlat och alla funktionärer för ett mycket väl genomfört arrangemang. Nästa år är det Blekinge flygflottilj, F 17, i Ronneby som står värd för mästerskapet. Helena Ståhlgren, som är flottiljförvaltare vid F 17, ser redan fram emot kommande uppgift.

– I och med att årets arrangemang varit så välorganiserat och lyckat från Marinbasens sida, hoppas vi att ryktet och intresset sprids så att vi fördubblar deltagarantalet till nästa år, säger Helena Ståhlgren förhoppningsfullt.

Henrik Magnusson Lindgren

Foto: Henrik Magnusson Lindgren

/Försvarsmakten

Andreas Gylling från Göta ingenjörregemente, Ing 2.

Några språkgrödor

Kritik

I stort sett tycker jag, att övningarna har gått bra. Men jag har några små anmärkningar att göra. En del materiel har försvunnit. Sålunda har en hovtång och ett måttband försvunnit. Hur en hovtång kan komma bort, det kan jag förstå, men hur ett måttband, som var 100 meter långt kan komma bort, det är oförklarligt.

Regementsorder

Stallspillningen skall hädanefter icke införas i dagrapporterna utan muntligen framföras till skvadronchefen.

Tillrättavisning

På grund av onykterhet i tjänsten har jag denna dag ålagt vpl 344 1/99 Johansson 10 dagars utgångsförbud.

Undervisning

Korpralen som undervisar några soldater: Ni tycker det här verkar lätt pojkar, men vänta bara tills jag har förklarat.

Tänk på vad Du säger

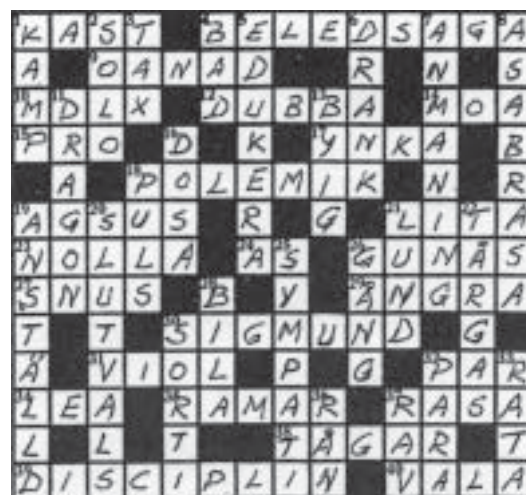
Till sist skulle jag vilja rikta några tacksamhetens ord till vår avgående kommunalstämmeordförande. Han och endast han har förtjänsten av, att invånarantalet i vårt samhälle stigit med mer än 1 000.

KORSORD NR 4

De som hade turen att vinna denna gång var
Lars Erik Blomqvist LYCKEBY
Per Callenberg VÄSTRA FRÖLUNDA
GRATTIS!

Som vanligt kommer priser från Jonny Ekdahls produktion
Nu är det dags för korsord 4-2017. Lösningar ska vara insänd
senast 1 februari 2018 under adress
Redaktören Flottans Män
Författarevägen 9
371 63 LYCKEBY
LYCKA TILL

Lösning Korsord 3 2017

Vågräta ord

- 1 Byggnadsstil
- 5 Enkelgift
- 9 Ilbud
- 10 Valborgsblandning
- 13 Ha överdrivet intresse
- 16 Kalkslätt
- 18 Försommarblommor
- 19 Trio
- 20 Bed!
- 21 "Tomtefar"
- 23 Spillror, ruiner
- 25 Kåkbundet imperativ
- 26 Träfil
- 28 Abbrevierat varuhus
- 29 Sagokonung
- 31 Palatsmorsa
- 32 Ett slående remedium
- 24 Nasus
- 35 Kan Andreas
- 37 Också en upphöjning
- 40 Göra illa
- 42 Rymdfarare
- 43 Vanja
- 44 Återsyftande
- 45 Ridderligt

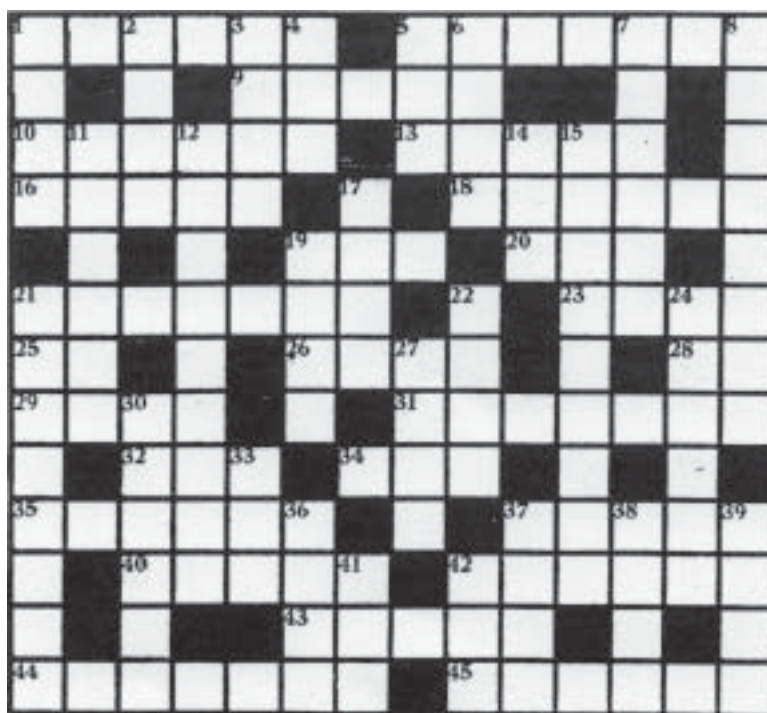
- 14 Flod
- 15 Arlavis
- 17 Betäckning
- 19 Fågel i Lyrurus
- 21 Rallareverk
- 22 Berättande dikt
- 24 "Hippoflicka"
- 27 Utstyrselrevy
- 30 Brunnen träsko
- 33 Framtida marinvapen
- 36 Västmr
- 37 Vara obeslutsam
- 38 Fara
- 39 Uselt och eländigt
- 41 Förmimma
- 42 Damnamn

Jonny Ekdahls Knåp och Knepp

Lodräta ord

- 1 Skänk
- 2 Nödtorft
- 3 Skärsnitt
- 4 Roligt för kolingar
- 5 1004
- 6 Director musices
- 7 Evergreens
- 8 Poetiskt bundna
- 11 Åtel
- 12 Ociviliserad

Lokalföreningarna informerar

Region Nord

Sundsvall

I förra numret av vår tidning fanns tyvärr inget reportage ifrån vår förening. Detta beroende på, att vår tidigare eminente sekreterare, Gert Malmqvist, har behagat flytta till Stockholm och är på glid till Stockholmsföreningen. Ett jättestort tack till Gert för alla dessa år, som han varit medlem i vår förening och utfört sekreterarsysslan med stor bravur.

Tyvärr blev det inget deltagande ifrån Norrlandsföreningarna i årets riksårsmöte. Svårigheter att kombinera resesätt med avgångstiden och alltför höga resekostnader satte käppar i hjulet.

Under sommaren har vi genomfört vår årligen återkommande sjöutflykt med m/s *Medvind* tillsammans med våra respektive och Skepparegillet i Sundsvall. Utmärkt väder, härlig mat och utmärkt underhållning av mångsidige spelemannen Sture Nordlund, lotteri m.m. präglade dagen.

Regionmötet i Östersund, planerat till den 16 september, blev tyvärr inte av p.g.a. för få anmällda, mycket tråkigt eftersom detta har blivit tradition att uppleva vid vart tredje regionmöte. Ångbåtsbiff på ångaren Östersund uteblev denna gång.

Höstmötet genomfördes den 20 oktober i Lions klubblokal men med endast 20 deltagare trots fint program. Vår medlem Anders Vikdahl, löjtnant i hemvärnet och stabschef för 16.bataljonen, höll ett mycket intressant föredrag om ett okänt slag i Sundsvalls-

området, "Slaget vid Selånger 1721", där ett litet antal karoliner ur Jämtlands kavallerikompani, med hjälp av alldeles för få ur lokalbefolkningen försökte stoppa en övermäktig rysk styrka, som anlände sjövägen med en flotta bestående av 99 fartyg. Av utlovad styrka om ett allmogeuppåbåd på 600 personer kom cirka 150 man. Utöver detta fanns det ett 50-tal sjöman på plats, som skulle hämta sex galärer, som höll på att färdigställas. Ryssarna var över 6000 soldater inklusive beridna kosacker. Tre försök att stoppa ryssen gjordes, men ropet bakåt, bakåt skallade två gånger och vid tredje försöket var nederlaget ett faktum. Kompanichefen för kavallerikompaniet, löjtnant Johan Lindstedt, togs tillfångas av ryssarna, svårt sårad med sex kulor i kroppen. Han dör ett par dagar senare. Majoren Johan Henrik Fieandt, som var chef för försvaret av Sundsvall, jagades av tre kosacker inåt landet. Efter ett par mils ritt inser Fieandt, att något måste göras. Han vänder om och skjuter den förste kosacken. Den andre ränner han värjan igenom. Då rusar kosack tre på honom och de börjar då "luggas", som Fieandt beskriver det. Efter en stunds brottning är de bägge kämparna utmattade och de kommer då överens om att avbryta och efter ett handslag gå åt varsitt håll. Efter att ha legat i sjuksäng lyckas han ta sig till Gävle och rapportera till general Hamilton, som var chef försvaret av Norrland. Major

Fieandt dör i slaget vid Villmanstrand 1741.

På Alnön brändes samtliga hus utom två. Sedan fortsatte den ryska galärflottan norrut, där skövlingen fortsatte.

Man måste beundra dessa fåtal karoliner, ett 80-tal, som ställde upp framför en överlägsen fiende och sedan kämpade med dödsförakt på en plats, de knappt kände till.

I hamnen har det hänt en del. Hotellpråmen *Astoria* har anlänt ifrån Göteborg med hjälp av bogserbåten *Kullen*. Vid ankomst assisterade också "vår" bogserbåt *Bull* och *Astoria* kom fint till kaj, efter att *Medvind* fått byta kajplats. Vi hälsar *Astoria* välkommen till Sundsvall och vi hoppas på hög beläggning. *Astoria* är 100 meter lång och 12,5 meter bred. I januari 2018 är det öppningsdags enligt Good Morning Hotels.

Tyvärr har två trotjänare hastigt lämnat vår förening. Lars Axel Fribeck, som arbetat i styrelsen under många år, gick bort den 26 juni 2017 och Gösta Lundström, som också arbetat i styrelsen under många år, gick bort den 18 augusti. Vi önskar dem vila i frid.

Den 13 november åker Norrlandsföreningarna på planeringskonferens till Åland för att sammanfoga kommande års aktiviteter.

Mats Andersson

Astoria

Slaget vid Selånger

Region Mitt

Gotland

Det har tyvärr varit lite tyst från oss ute på Gotland. Men lugn alla kamrater runt om i landet. Vi lever. Vi har drabbats av byråkratin sedan drygt 10 år, som lagt sig som en våt filt över oss. Vår markägare, Region Gotland, är inte beredd att ändra detaljplanen från parkmark till kvartersmark. Grannen till vår stuga, Fortverket, har i sitt yttrande till regionen nämligen anför, att försvarsmakten har verksamhet av riksintresse i anslutning till stugan och kan därmed inte acceptera föreslagen ändring av detaljplanen, en ändring som hade möjliggjort, att vi kunnat rädda stugan. Styrelsen har därmed fattat beslut, att vi nu nått vägs ände i kampen att rädda Marinstugan och utsett en arbetsgrupp, som ska arbeta fram en lösning, som i första hand ska tillgodose vårt främsta önskemål att finna en lokal, som på bästa sätt räddar de viktigaste inslagen i verksamheten, den kamratliga samvaron, vården av Flottans traditioner samt att bidra till att främja försvarets verksamhet på Gotland. Arbetsgruppen har diskuterat olika förslag och har nu sannolikt hittat en lösning, som förhoppningsvis kommer att kunna presenteras för föreningens medlemmar innan jul.

Verksamheten med våra månatliga ärtmiddagar med högtintressanta föredrag har varit intensiv. Heder åt programkommittén

Gunnar Sillén invigningstalar

med Lars Danielson, Christer Wallin och Erik Hoffstedt. Bl.a. gjorde vi i samarbete med Gotlands Försvarsförening en försommarresa till Slite. Lördagen den 10 juni bjöd på fint försommarvader och ett drygt 30-tal medlemmar med anhöriga fick tillsammans med Slite sjöfartsmuseum först vara med om invigningen av deras rysslandsutställning och därefter en genomgång av Gunnar Sillén om olika rysslandshistorier, som "drabbat" Slite med omnejd, inte minst de flyktingsituationer, som vi kanske till mans kommer ihåg, exempelvis *Santa*, som på luciadagen 1992 fångades upp norr om Gotland efter att först släppt av flyktingar på Fårö. Efter en stunds trevlig samvaro med kaffe och dopp höll Kjell Gardelin en genomgång om Kustbevakningens verksamhet i Slite. Innan hemfärd samlades vi framför baltmonumentet, där Gunnar tog till

orda och berättade om monumentets historia. Man kan nog med fog påstå, att Slite haft stor betydelse inte bara för bygden utan även för oss alla oavsett nationalitet. Likheter med dagens situation i Medelhavet ligger inte långt borta.

Övriga programpunkter under året har varit bl.a. Nationaldagsfirande i Tingstäde den 6 juni, kåseri om en kryssning över Atlanten med nya Queen Mary, information om försvarets helikopterverksamhet på Gotland under 80- och 90-talen samt nu senast information om uppbyggnaden av ett särskilt motormuseum i Herrvik. Spännvidden är stor. I december avslutas året med sedvanlig jullunch.

Vi önskar er alla en GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR.

Styrelsen/Lars Ellebring

Haninge

5-kamp

Årets regionala femkamp kunde genomföras den 9 september, trots att lite regn kom i anslutning till lunch. Tävlingen innehöll givetvis många spännande moment, inte minst avståndsbedömningen uppvisade en stor spännvidd mellan de deltagande lagen. För LOF Haninges vidkommande gällde det enligt "Finnkampstraditionen" att i första hand vinna över LOF Nynäshamn, vilket även denna gång misslyckades. LOF Södertälje vann med Lennart och Mari-Ann Persson, som förstärkts med förbundsledningens Bo Schagerberg. På andra plats kom Nynäshamns lag 2 och på tredje plats kom Västerås samt i fallande ordning: Norrtälje, Norrköping, Haninge 2, Nynäshamn 1, Stockholm 1, Stockholm 2 och slutligen Haninge 1.

Verksamhet

Sedvanliga Pubaftnar lockar med god mat och dryck och inte minst de Asplundska skrönorna. Återblickar och minnen är dessa mötenas signum och med de Jaxvallska

bordsvisorna smakar trakteringen än bättre. Hans och Ingvars insatser skall inte förringas, ej heller Rolands, i vissa sammanhang kallad Lennart, som håller ordning på bokföringen.

Lokalen

Chefen 4. sjöstridsflottiljen, kommandören Fredrik Palmqvist, kunde vid en lättlunch i vår nästan nya klubblokal, under den gamla "markan", inspektera vidtagna åtgärder för ledningen av LOF Haninge. Endast ett nedslag noterades, förutsättningarna för kaffeberedning måste höjas. I övrigt diskuterades principer och gemensamma beröringspunkter i planeringen för kommande år. När åtgärder har vidtagits avseende kaffehanteringen, är lokalen redo att officiellt invigas. Många är spända på, vilket versmått vår vördade ordförande vid invigningen kommer att välja och oddsen pekar i skrivandets stund mot blankvers.

Christer Widgren

Örjan Sterner instrueras av Kent Melander före start

Norrköping

Måltidsträffen i augusti blev till en grillaf-ton ute på Bråvalla och i den svala men so-liga sensommarkvällen sågs grillkockarna vant hantera klassiska charkuterier på kol-grillarna under det uppspända tälttaket. Inne i byssan och kajutan pågick samtidigt övriga förberedelser för att de cirka 25 kam-rater, som hittat till Marinstugan, skulle kunna ta del av säsongens andra grillmåltid.

Första söndagen i september medverka-de Flottans Män tillsammans med bland andra Skepparsocieteten i Norrköping och Klubb Maritim i en av Sjöfartsverket och Sjömanskyrkan anordnad ceremoni för att hedra minnet av de sjömän, "Krigsseglar-na", som omkom under andra världskriget.

Efter korum vid Estoniamonumentet in-till Strömmen, där föreningarna bidrog med en värdig fanborg, fortsatte minnesstunden på Seamen's Club. Här höll historikern Jo-han Perwe ett intressant föredrag om de 2000 svenska Krigsseglarna, varefter eve-nemanget avslutades med en fikastund.

Det blev en femteplats bland 10 tävlande 3-mannalag för det enda lag från Norrkö-ping, som i år kom till start i Mittregionens traditionella 5-kamp. Deltagarna vill här framföra ett tack till värdföreningen Hanin-ges, som såg till att göra den aviserade "kraft-mätningen i delvis klerikal miljö", till ett mycket välordnat och lyckat arrangemang.

Av de 43 personer, som den 13 septem-ber samlades för att umgås och inta en ärt-middag tillsammans, hade nog många lock-ats av den utlovade underhållningen. Det var föreningskamraten Ulf Dyberg, som med stöd av sitt rikliga bildmaterial höll ett trevligt och informativt föredrag om isbryt-ning på Väneren. I mycket byggde han sin berättelse på egna erfarenheter, bland annat som befälhavare på Sjöfartsverkets isbry-tande arbetsfartyg *Scandica*.

Som planerat blev det senare i september en "Nu är vi på plats"-bjudning i Marinstu-gan. Utöver arrangerande medlemmar, var det representanter från Helikopterflottiljen på Malmen i Linköping, Norrköpings kom-mun, grannar, sponsorer och några av övriga i den maritima intressesfären, som bjudits in och totalt blev det ett 30-tal deltagare.

Helikopterflottiljen, som är föreningens värdförband, representerades av kommen-dörkapten Olle Moberg och bland inbjudna Bråvallagrannar syntes ordföranden i F13 Kamratförening. En av de allra närmaste grannarna är Falck Räddningskår, men här innebar beredskapens förpliktelser att "Muhammed/berget-principen" fick tilläm-pas. Kommunens representant fick tyvärr förhinder och missade därmed den utmärkta möjligheten att få del av en hyresgästs till-varo och förehavanden.

Grillkockarna Per-Ove och Malcolm i action.

Det blev en stunds förbrödrande samvaro, där det bjöds på lätt förplägnad i form av smörgåstårter och "snäll" dryckjom. I det kyliga och lite regniga höstvädret var det inomhusvistelse, som gällde och här vittna-de ett trivsamt sorl om många och till synes intressanta samtal, som kanske inte enbart handlade om flytande farkoster med be-styckning.

Måltidsträffen i oktober avvek på ett an-genämt sätt från det, som en tid har varit "det gamla vanliga" i fråga om förtäring, när ett internt kocklag med mästarkocken Lasse Karlsson i spetsen, serverade ett uppskat-tat alternativ till ärtsoppa.

Enligt köksmästaren var den välsman-de laxförrätten komponerad av Gunnar Ny-ström och varmrätten kunde presenteras som fläsknoisette med gröna bönor, spar-rispotatis och en härligt aromatisk sås.

Efter den utsökta måltiden, som sände vibbar om forna tiders kulinariska upple-velser på Saltängsgatan, var det dags för de 50 deltagarna att få sig lite underhållning till livs. Den här gången hade Ståke engagerat dykaren och vrakforskaren Jan Sangrud, som bjöd på en spännande föreställning un-der rubriken: *Förlisningar och vrak i Öst-ersjön - En sjöresa i tid och rum*.

Jan är från Söderköping och kunde berä-ta, att han fått sin dykutbildning hos vår FM-kamrat Sven-Erik Mars. Nu redogjor-de han på ett medryckande sätt och med stöd av skisser och bilder för dramatiken kring några förlisningar längs Östgötakus-ten. Vidare beskrev han tillvägagångssätt för lokalisering och de olika förutsättningar, som gäller vid utforskning av funna vrak.

Bland annat pekade han på några intres-santa exempel, som visar, hur kunskap om tidsenlig utrustning och skeppsteknik kan vara avgörande för bestämning av läge, ålder och typ, när det gäller de riktigt gamla vrak-fynd, som han lite vanvördigt kallade "bräd-högar".

Vi i Norrköpingsföreningen vill tacka re-daktionen för det gångna året och önska alla FM-kamrater en **God Jul** och ett **Gott Nytt År!**

Bosse Petersson

Stockholm

Detta år övergick våren direkt i höst utan att ge oss en sommar värd namnet. Efter några veckors uppehåll startade dock föreningens verksamhet upp på nytt den 8 augusti, med bemannat kansli och tisdagskaffe för med-lemmarna.

Femkamp i Haninge

Lördagen den 9 september deltog vi med två lag i den av Haningeföreningen förtjänstfullt arrangerade femkampen för föreningarna i region Mitt. Vädret var under tävlingsmo-menten vackert. Regnet kom inte, förrän vi brutit upp och gav oss av hemåt. Vi tackar Haninge för ett fint arrangemang och säger inte, att vi inte lyckades placera oss på nå-gon pallplats.

Utflykt till Vaxholm den 21 september 2017

Torsdagen den 21 september arrangerade Lof Stockholm en utflykt till Vaxholm och fästningsmuseet i Vaxholms kastell. Av en lycklig tillfällighet sken solen denna dag och gav oss, som har vågor i håret, en fin tur ge-nom skärgården med *M/S Vaxholm I*. På ka-jen utanför Vaxholms hotell sammanstråla-de vi med dem, som hade transporterat sig landvägen. Nu blev det i alla fall en liten sjö-tur med den linfärja, som går mellan Vaxön och fästningen. Efter en liten promenad ge-nom detta imponerande byggnadsverk kom vi till museet, där guiden mötte. Det var en f.d. "skogsmatros" vid namn Anders Jon-inger. Han hade börjat som kustjägare 1968

och efter att ha blivit för gammal för denna tjänst gått över till minlinjen och arbetat med Kustartilleriets fasta mineringar, tills dessa avvecklades. Med hjälp av denna kunniga och underhållande guide fick vi en historisk resa genom 1000 år av försvar av landsdelens hjärta. Först gällde det nämligen att försvara Birka och därefter Sigtuna för härjningar från öster. När sedan Stockholm anlades, blev Vaxholm ett viktigt lås mot fientliga sjöstyrkor. Vi fick följa inte bara Vaxholmsfästningarnas historia (Vaxholm, Oscar Fredriksborg och Fredriksborg) utan också, hur försvaret flyttades längre och längre ut i skärgården med batterier nersprängda i urberget. Efter att ha insupit all denna kunskap, tog vi linfärjan tillbaka till Vaxön, varefter större delen av gruppen gynnade en lunchrestaurang medan andra begav sig iväg på egna äventyr. En trevlig utflykt i vackert väder var tillända.

Ärtmiddag den 19 oktober

Föreningens traditionsenliga ärtmiddag i Blasieholmens restaurang inleddes med föredrag av föreningens hedersordförande, konteramiral Jonas Haggren. Jonas är chef för ledningsstabens inriktningsavdelning och han höll ett mycket uppskattat föredrag om det, han ägnar sin tid åt. Försvaret nu och hur försvarsmakten ska se ut år 2035 kräver, att många parametrar måste vägas in. Bl.a. måste ett totalförsvar återskapas efter de 26 år, som både civil- och militärt försvar monterats ned. Under tiden har nya hot tillkommit bl.a. i form av bl.a. påverkansoperationer och cyberkrigsföring. För att Sverige ska kunna fungera vid kris och krig måste energiförsörjningen, livsmedelsförsörjningen, transporter, hälso- och sjukvård, finansiella tjänster, information och kommunikation samt skydd och säkerhet fungera. En stor del av detta är idag utformat för fred och klarar inte angrepp utifrån. Denna omställning kommer att kosta enormt mycket pengar. Jonas var dock optimistisk och tyckte sig se, att politikerna kommit till insikt om problemen och var beredda att tillskjuta pengar, men de nu aviserade pengarna kommer inte att räcka –

Jonas Haggren dekorerar Fredrik Scholander under överinseende av Stockholmsföreningens ordförande Örjan Sterner

det finns en skuld, som byggts upp under lång tid. Med hjälp av de medel, som tillförts, genomförs en nu stegvis utveckling av försvarets operativa förmåga och det är positivt.

Jonas berörde också övning Aurora, som genomförts på ett bra sätt. Nu återstår att utvärdera och komma fram till, var det fanns brister och vad som kan förbättras. Nästa stora övning ska genomföras år 2020. Det blir då en totalförsvarsövning, men det är ännu inte beslutat om nästa "Aurora" ska inlemmas eller om de militära delarna ska genomföras separat. Öppen del av slutrapporten kommer kvartal 1 2018 (Inriktningsbeslutet).

På fråga om den återupplivade värnplikten svarade Jonas, att detta är en mycket positiv åtgärd. Främst kan det ge ungdomar, som inte tänkt sig en militär bana, insikter, som gör att de siktar mot en framtid som officer eller specialistofficer. Det viktiga blir att ta hand om de värnpliktiga på ett bra sätt. Det får inte finnas någon skillnad på hanteringen av frivilligpersonal och värnpliktiga. Jonas vet inte, hur många värnpliktiga marinerna kommer att behövas. De värn-

pliktiga ska ju fylla glappet mellan frivilliga sjömän och soldater och de behov försvarsmakten har. Det har varit lite trögt med rekrytering av officerare och specialistofficerare till flottan, men det ser nu ut att lossna. Ett problem med en stor personaltillväxt är, att det saknas personal för att utbilda dem och lokaler för utbildning. Krigsskolan Karlberg, där även Marinens kadetter utbildas, är överbelagd redan nu.

Slutligen betonade Jonas att frivilligorganisationerna absolut inte är bortglömda. De fyller ett mycket stort behov i försvaret och det är viktigt att t.ex. lottakåren kan nyrekrytera.

Efter föredraget dekorerade Jonas vår "Trattenchef", Fredrik Scholander, med FM ankarmedalj i guld som tack för det stora arbete Fredrik lägger ner på Flottans Mäns ö. Därefter intogs SOS, ärtsoppa och pannkakor i restaurangen. Alla lät sig väl smaka och allsången leddes som vanligt av Bosse Johansson.

Krister Hansén

Södertälje

Hösten är normalt sett en ganska lugn period i vårt kalenderår. Efter kräftskivan i augusti gick verksamheterna långsamt neråt för att helt ta slut vid stängningen av Notholmen den 21 oktober.

En ljusglimt i tillvaron var dock Region Mitts 5-kamp, som hölls av FM Haninge den 9 september.

Vid ankomsten till tävlingsplatsen konstaterades, att vi var bara två deltagare i Södertäljes lag. Då kom Bosse Schagerberg (FM Nynäshamn) som en räddande ängel och gick in i vårt lag.

Detta visade sig bli en vinnande kombination! (Tack Bosse!) FM Södertälje tog första pris och får nu förvara den fina pokalen ett år framåt.

Lennart Persson

Västerås

Koggen Roter Teufel

1991 hittades ett vrak av en kogg utanför Skanör. Den kunde dateras till omkring 1390-talet och var den tyska Hansans stora transportskepp. Skeppet är också ett av världens äldsta, som fört kanoner ombord. Vraket rekonstruerades och i slutet av 90-talet byggdes en kopia av koggen i Malmö. Den fick namnet Tvekampen av Elbogen, som lär vara ett gammalt tyskt namn på Malmö.

Koggen hamnade 2014 hos Västerås Historiska Skeppsmuseum (VHS) och Frösåker, Västerås, där det tidigare byggts en vikingahamn. Även en mindre kogg, även den byggd i Malmö, fick Frösåker som "hemmahamn".

Koggen fick sedermera namnet Roter Teufel, vilket ska syfta på en pirat, som vid tiden härjade på Östersjön, Klaus Störtebeker, med skeppet Roter Teufel (Röde Djävuln).

Mycket har hänt sedan dess och koggen har i vissa avseenden fått inredning och utrustning som ett modernt fartyg, men mycket av utrustningen är fortfarande sådan, att den till stora delar byggs med "handkraft".

Koggen har under sommaren gjort sin jungfruresa till Åland. Flera medlemmar ur Flottans Män Västerås har varit och är engagerade i VHS och några av dessa tillhörde

Koggen Roter Teufel

besättningen under resan till och från Åland.

John-Erik Kockum är ägare och befälhavare med Bo Rask som förste styrman vid ålandsresan samt medlemmen Magnus från Flottans Män Västerås tjänstgjorde som kock i "byssan". Totalt hade fartyget för resan 18 mans besättning.

Resan till Åland tog fem dagar med några stopp på vägen och efter dryga två veckor var koggen tillbaka vid sin förtöjningsplats vid Frösåkers brygga.

Vi tackar Magnus för att han i samband med den traditionella ärtsoppsmiddagen, förtjänstfullt visat film och bilder samt berättat om seglatsen till Åland med Koggen Roter Teufel.

Gustav Adolfs-vesper på Strömsholm

Den 6 november deltog vi vid Gustav

Strömsholms slott

Adolf-vespern i slottskapellet på Strömsholms slott. Det har blivit en tradition för föreningen att varje år uppleva miljön och den vackra barockmusiken på det välhållna kungliga slottet.

Efter andakten samlades vi för att avnjuta Gustav Adolf-bakelsen och lära oss mer av denna fantastiske härförare, vars dödsdag är det datum, som de flesta känner från vår historia.

Vi tackar Bengt för ett intressant föredrag om härföraren Gustaf II Adolf.

Året är snart slut och vi ser fram mot nya spännande aktiviteter till kommande verksamhetsår. Föreningen fyller då 80 år.

Vi sänder också ljusa tankar till övriga kamrater i Flottans Män. God Jul och Gott Nytt År till Er Alla!

Erik Arvidsson

Region Syd

Kalmarsund

Kalmar hade fint flottbesök av ubåten *HMS Halland* den 25-26 augusti och FM Kalmarsund inbjöds till en specialvisning med förmälig guidning av FC med flera. 16 intresserade och nyfikna medlemmar fick en gedigen rundvandring i de inre omgivningerna. Vi blev också varse, att utrymmena i en ubåt minst sagt är begränsade. Att intresset från vår sida var stort framgick också av alla frågor, som ställdes.

HMS Halland

Från oss tacksamma medlemmar överlämnades till FC och besättningen boken om fartyget *Kronan* som tack för denna frikostighet. När man så såg de oändliga köerna

dagen efter, när det var visning för allmänheten, är vi ännu mer tacksamma.

Bengt Hammarlund

16 medlemmar i FM Kalmarsund

Karlshamn

Här i Karlshamn sänker sig höstmörkret med regn och rusk. Hösten har varit intensiv.

I september fick vi höra ett föredrag om akutvård och ambulansverksamhet i Blekinge. Alla har hört, att så många ambulanser finns det och så många är i drift. Nu fick vi höra om, hur det är i verkligheten.

Vi har även gjort ett besök på planetariet i Karlskrona i oktober. Bengt Fröberg berättade och förevisade oss om stjärnor och planeter i vår galax.

I november hade vi ett uppskattat föredrag om A26, den nya ubåten, som nu byggs i två exemplar. Föredraget "En ultramodern konservburk" riktade in sig på tekniska detaljer samt ny teknik.

Under hösten har vi fortsatt renoveringen av vår stuga. Vi har bytt ut toaletterna i nedervåningen och renoverat dörrarna i tidstypisk stil och en ny diskmaskin är beställd.

Sewe och Nilla Lindberg representerade vår förening i samband med Flottans Mäns 80-års jubileum i Malmö. En mycket trevlig kväll med god mat, härlig musik från förr och en fin gemenskap.

Sewe Lindberg

Föredrag om A 26

Malmö

Vi har firat våra 80 år i Malmö, 1937 till 2017!

Det var 43 glada och förväntansfulla personer, som träffades den 9 september för en hejdundrande fest. Det kom även ett antal gäster från lokalföreningarna i Stockholm, Göteborg, Växjö, Karlshamn och Trelleborg, vilket gladdade oss mycket och säkert dem också, det märkte man.

Kvällen inleddes med välkomsttal och liten presentation av vår ordförande Hans Carlsson. Spisordningen föredrogs, så alla fick klart för sig hur mat och lämplig dryck skulle hanteras! Därefter berättade Stefan Leo om innehållet i det sänghäfte, som alla fått och sedan drog han igång oss med en välkomstvisa, Skånska Nationernas Mad-avisa, en gammal fin sång med gammal skånsk text. Kan tänka, att alla gäster inte förstod allt, som den handlade om.

Under maten sjöngs ett antal snapsvisor och vinsånger. Vi lyfte även taket med ett par av Evert Taubes visor. Stefan och Lennart Bresell berättade även under kvällen, hur mycket Evert Taube gillade flottan efter att han gjort värnplikten där och att han själv varit medlem i FM.

Efter maten var det dags för flera tacktal

och presentöverlämningar från våra gäster. Vi hade ju talat om, att vi inte ville ha materiella saker, eftersom vi inte har någon egen lokal att dekorera, utan ett bidrag till vår fina tidning var en utmärkt present. Men vi fick ändå bl.a. ett antal böcker och av Karlshamns nya ordförande fick vi såklart en flaska äkta Carlshamnspunsch och den kommer vi att avnjuta till årtorna i höst, var så säkra på det!

Lennart Bresell berättade även under sitt tal, att Malmö är den äldsta föreningen i Sverige. Minns inte riktigt, hur han förklarade det, men det är i alla fall en fjäder i hatten för oss i FM Malmö!

I Malmö har vi tyvärr ingen kör, som många andra lokalföreningar kan stoltsera

med, utan Stefan underhöll oss en stund genom att spela upp ett knippe gamla sånger om flottan, där vi också kunde sjunga med i vissa avsnitt. Först ut blev naturligtvis "Örlogssång", som Evert Taube skrev 1935 enkom för FM. Den kan ju sägas vara vår egen nationalsång. Därefter tog Stefan fram sin vevgrammofon och spelade en kanske inte så känd sång av Ulla Billquist från 1943 om just oss flottister, "På tal om kyssar min flotta flottist". Därefter följde ett par låtar till om flottan med sång av Lasse Dahlqvist,

Sickan Carlsson och Salta Mandlar. Alla texter fanns med i sånghäftet. Vi jublade och applåderade högt efteråt.

Efter kaffe med valfri avec och Schwarzwaldtårta startade ett lotteri med fina priser. Kvällen gick fort och efter detta behövde en del av våra gäster bryta upp för att ge sig hemåt i bil. Det blev verkligen ett lyckat firande av våra 80 år, det märktes på alla.

Första mötet efter sommaren var annars den 28 augusti. Vår ordförande hälsade oss välkomna och utspisningen med sillmacka, ärtsoppa och pannkakor höll som vanligt hög klass tack vare Göran i byssan. Vi hade alla saknat detta under sommarmånaderna. Curt Borgenstam berättade att han hade varit på besök i FM Ängelholms stuga en söndag och blev imponerad av den stora uppslutningen och intresset där. Tyvärr har vi ju ingen egen lokal. Då hade vi nog också varit fler på våra möten.

Kvällens föredrag hölls av vår nye medlem Jan Steimer och kallades bara lite mystiskt för "Kungsleden". De flesta av oss visste inte, vad det är för något, men nu vet vi bättre! Kungsleden i våra sammanhang är färjeleden mellan Trelleborg och Sassnitz. Den invigdes med pompa och ståt 1909 av den nyblivne svenske kungen Gustaf V, som anlände ombord på pansarskeppet *Oscar II* i sällskap med ytterligare två kryssare, berättade Jan. Även den dåvarande tyske kejsaren Wilhelm II var med. Han var även kung av Preussen, därav namnet Kungsleden. Det är alltså en viktig färjeled, inte bara för Sverige utan faktiskt för hela Europas transportlogistik. Vi fick en mycket detaljerad genomgång, hur denna färjelinje skapades och om allt viktigt, som hänt under åren fram till nu samt även ett antal anekdoter, som Jan själv varit med om under sina år som försäljningschef, marknadschef och senast som trafikchef hos SJ Färjetrafik.

Under de två världskrigsåren upphörde trafiken, men återupptogs igen, när läget i Europa återgått till det normala. Under andra världskriget förekom bara militära transporter och då endast på dagtid. På nätterna var Trelleborgs hamn helt nedsläckt,

men en av de tyska färjekaptenerna kunde ändå en gång leta sig in i hamnen och lägga till trots mörkläggningen. Han hade gjort detta många gånger innan kriget. Vi svenskar var dock oroliga, varje gång det kom in en tysk färja. Den kunde ju vara full av soldater och annat och inleda en invasion!

Jan visade även en kavalkad av de vackra färjor, som trafikerat leden under åren. Hälften är byggda av svenskarna och hälften av tyskarna. Det var färjor med spårkapacitet från två spår till dagens sex och som numera kan ta ett helt tågset (45 vagnar) och dessutom ett stort antal lastbilar och andra fordon. Vi fick även höra, att om någon färja inte lyckas hålla tiden eller måste avbryta sin färd, påverkas hela det svenska och europeiska tågnätet! Så viktig är denna färjeled. Det har dock inte hänt så många gånger, men 1993 var det t.ex. en ordentlig storm på uppåt 56 m/s i byarna, som gjorde, att en av färjorna inte kunde gå in till kajen i Trelleborg utan fick ligga och vänta utanför. Under vissa stränga vintrar händer det också, att vissa färjor fastnade i ismassorna och en gång satt en färja fast i tre veckor! Vi tackade så klart Jan efteråt för detta imponerande föredrag. Våra kamrater i FM Trelleborg borde också få höra det. Men de kanske redan känner till allt om denna färjelinje?

Gert Kittel besökte oss på mötet den 25 september för att berätta om ett för oss ovanligt ämne, nämligen föredraget "I Fredens Tjänst", som handlade om hans tid som FN-soldat på Cypern 1964–1965. Med ett flertal bilder berättade Gert om sina upplevelser med posteringar och patruller i Famagustaområdet. Intressant för oss sjömän, som på den tiden knappast hade önskat att kunna tjänstgöra i FN:s olika missioner. Efter föredraget serverades kaffe med pannkakor, sylt och grädde. Hans passade på att dela ut Hederstecken till förtjänta medlemmar. Bruno Lindkvist, Thomas Kristoffersson och Kennet Hult-

man erhöll sina märken för förtjänstfullt arbete i styrelsen.

Till månadsmötet den 23 oktober var tillströmningen något större, då vi även inviterat damer, som kunde tänkas vara intresserade av kvällens föredrag av Stefan Leo, "En resa med Hurtigruten", hans emotsedda reseskildring från hans och Malous´ resa med Hurtigruten i samband med att Stefan firade sin 60-årsdag.

Resan gick hela vägen från Bergen till Kirkenes och tillbaka under 12 dagar, en s.k. klassiker. Det blev en noggrann redovisning dag för dag med massor av vackra bilder och filmsnuttar. Vi här nere i Skåne är väl inte så vana vid snö, höga berg och öppna havsvyer, filmer med späckhuggare m.m., som vi fick ta del av. En stor del av resan ägnades tydligen åt att inmundiga läckra rätter med lokal anknytning, så intaget av fiskrätter var nog större än, vad man normalt får. Passagen av polcirkeln skedde på Stefans 60-årsdag och 40 år efter passagen av ekvatorn med *Älvsnavbatten*! Passagen genomfördes med en dopceremoni, där en skopa isvatten med isbitar hällades innanför kragen ner längs ryggen. Det såg inte så bekvämt ut. Stefan kan i alla fall skryta med två dopbevis för cirkelpassage!

Många kulturintressanta platser besöktes och ständigt närvarande minnesmärken från andra världskriget fanns centralt. Vädrets makter var med vid besöket på Nordkap, så det blev fina bilder. Några tips och råd till hugade spekulanter på en resa gavs också av Stefan och Malou. Kanske dyker den där lediga tiden upp någon gång, så man kan ta sig två veckor för en sådan resa!

FM Malmö

Jan Steimer-Kungsleden

Konung Gustav V efter ombyggnad 3

Trelleborg

Vid Flottans Mäns första höstmöte berättade ordföranden Göte Lindberg om skeppsredaren Dan Broströms uppgång och fall, en dynasti jämförd med TV-serierna Dallas och Falcon Crest, där det också fanns allt, framgångar, kärlek, otrohet, svek, nederlag och hat. Inget svenskt företag har upplevt så mycket dramatik som Broströms. De var välkända profiler, när Göteborg var en sjöfartsstad av rang, men med tiden flagnade guldglansen, när Dan Axel Broström blev arvtogare till hans farfars och fars verk, som han skulle ärva, och fördärva under de 25 år han var koncernchef i ett av de största företagen i Sverige med 18 000 anställda i bl.a. 11 rederier, 110 fartyg och Eriksbergs varv. Det var inte bara varvkrisen och byggandet av fartyg, vilket var billigare i Japan och Korea, som knäckte honom, utan det var hans svindlande affärer med kvinnorna, som blev hans fall. Dan Axel dog av hjärtinfarkt 61 år gammal och ligger begravd på Östra Kyrkogården i Göteborg vid sidan om sin son Axel, som tog livet av sig vid 24 års ålder.

Göte Lindberg

Vi höll septembermöte med föredraget Trelleborgarnas fascination för havet. Föredragshållare var Jan Arvid Nilsson med hjälp av Tommy Andersson båda från Föreningen Gamla Trelleborg.

Som vi alla vet, har trelleborgarna sedan urminnes tider varit knutna till och beroende av, havet, handeln och sjöfarten och detta har naturligtvis skapat outplånliga band mellan invånarna och hamnen. Presentationen inleddes med karta över bryggsystemet från tidigt 1300-tal, där även stadens utbredning visades. Tillflöden i form av åar och bäckar, en del seglingsbara, pekades ut. Historien och utvecklingen i form av kartor från 1500-talet och fram till modern tid visades och förklarades.

Föredraget avslutades med en bildkavalkad av gator, hus och miljöer från 1800-talets mitt och här blev engagemanget bland medlemmarna stort. Frågor ställdes och kommentarer gavs i en strid ström, vilka med gemensamma krafter och på ett beundransvärt sätt, kunde besvaras av Arvid och Tommy.

Mötet avslutades med en sittning med kockens förträffliga köttfärslimpa, varefter avtrottnings skedde.

Vid pennan
Sp

Västervik

Hösten inleddes med en riktig höjdare. Det var Hans Carlsson, Ubåts-Hasse, ordförande i Lof Malmö, som besökte oss och berättade om U-båtar och Ubåtsmän. Hans har ägnat sitt yrkesliv åt Flottan, började som befälselev och telehantverkare men avancerade snabbt till teknisk expert. Han har tjänstgjort på flera av de stora svenska fartygen, men framförallt på inte mindre än 24 svenska u-båtar.

Hans började sitt föredrag redan på sjutonhundratalet med de första kända undervattensfarkosterna. De var byggda i trä och kunde förflytta sig med propellar, som drevs med handkraft. Den mest bekanta är nog Turtle, en amerikansk konstruktion som användes i amerikanarnas frigörelsekrig mot engelsmännen.

Så ett raskt språng till Sverige och 1880-tal. Thorsten Nordenfeldt var en svensk industriman, som konstruerade och byggde en ångdriven ubåt. Han lyckades sälja sådana ubåtar till både Grekland och Turkiet, men inte till Sverige.

Sverige fick sin första ubåt, *HMS Hajen*, år 1904. Hon var en dykbåt, som inte kunde vistas någon längre tid under vatten. Hajen drevs av en fotogenmotor, som alstrade elektrisk ström, som i sin tur drev propellern. Hon byggdes på Örlogsvarvet i Stockholm. Kroppen var spolformad och hon finns numera i ubåtshallen på Marinmuseum i Karlskrona.

Så kom Hans in på de mera moderna ubåtarna. U3, som ligger som museibåt i Malmö fick naturligtvis särskild uppmärksamhet. Hon är ju Hans alldeles speciella skötebarn och han har tjänstgjort på henne i flera om-

Ubåts-Hasse Hans Carlsson från Malmö berättade om ubåtar och ubåtsmän på augustisammanträdet.

Foto Christer Warfvinge

gångar. Har man tur, när man besöker henne, så finns Hans där och guidar.

Hans talade om de medicinska kraven på besättningen på en ubåt, om vilka krav som ställdes både vad avser kropps-konstitution som psyke. Så kom han in på Sveriges motto för ubåtsvapnet – Den tystaste av tysta, alltså kunna verka utan höras eller synas. Så talade han om ubåtsräddning med fri uppstigning, ubåtens räddningsfarkost *URF* och om *HMS Belos*.

I sin avslutning berättade Hans om framtidens ubåt, om komfort och effektivitet.

I frågestunden fick vi vittnesmål om spännande incidenter från ubåtsvärlden.

Kvällen avslutades med en god torskmiddag och alla var överens om, att den här kvällen var en riktig höjdare – under vatten förstås.

I slutet av september så kom Aurora 17 till Västervik. Västervik ligger i utkanten av övningsområdet och var således inte i händelsernas centrum. Men en ledningscentral etablerades här och diverse transporter utgick från vår hamn.

Vårt septembermöte var ett studiebesök på vårt Psykiatriska museum, som finns i en av de gamla byggnaderna på före detta Norra Sjukhuset. Området kallas numera för Gertrudsvik. I en del av de gamla byggnaderna ligger numera en av Sveriges största fångvårdsanstalter. Där finns idag över 200 intagna och det är en arbetsplats med över 300 arbetstillfällen. Flera andra verksamheter har också kommit till det gamla sjukhusområdet, som också inrymmer närmare 200 nyproducerade bostäder.

Vi fick en utförlig beskrivning av hur det var en gång i tiden på mentalsjukhusets tid. Stanley Ahl, som varit yrkesverksam där under i stort sett hela sin yrkesverksamma tid, gav en ingående och mycket mänsklig skildring från sjukhustiden.

Så förflyttade vi oss till vår Marinstuga, där vi fick en god pyttipanna med stekta ägg. Tony Wärdig berättade något om den stora militärövningen Aurora 17. Så berättade Bosse Nord om, när han var chief på ett tankfartyg, som träffades av en exocet-missil och överlevde!

På oktobermötet såg vi några filmer om Flottan i vårt försvar. Dessa tog vi från youtube och fick en intressant stund. Vi såg tre avsnitt ur serien "När kriget kom" nämligen Döden på havet, Döden i berget samt Fria kriget, alltså avsnitten 3, 4 samt 8. Det var tre kvartslånga, nyproducerade filmer, som hängde rätt väl samman. De handlade om ett fiktivt krig i tiden under det kalla kriget och blev mycket uppskattade. Vi kände igen oss. Så blev det Bosse Anderssons goda ärtsoppa.

Vi har haft inbrott i stugan, ett fönster krossat och en stulen back med tomglas blev resultatet. Skönt att vi inte hade något stöldbegärligt lätt åtkomligt i stugan.

Så har vi knopat ihop nästa års mötes-

program. Det börjar med att en föreläsare för Sjöräddningen kommer och berättar om sin verksamhet.

Februariesammanträdet kommer att ha en föreläsare för vår kommun, Västervik, som berättar, vad som är på gång. Så kommer som vanligt årsmötet i mars. I april blir det filmafton. Den 6 maj planerar vi att hedra minnet av dem, som omkom vid minsprängningen för 100 år sedan. Den 2 juni kommer vi att ha vår vårlunch.

Till hösten skall vi försöka få skutskeparen och båtbyggaren Egil Bergström att berätta om sin *M/S Vega*. På september-sammankomsten så berättar Nocke Åbom om minnen från Flottan. I oktober berättar Tony Wärdig om fartyg, han seglat på. Som vanligt avslutas året med adventskaffe den 1 december.

Till sist vill vi önska alla i Flottans Män en riktigt GOD JUL!

Christer Warfvinge

Växjö

Nu när vintern börjat avisera sin ankomst med sjunkande temperatur och halka, kommer här rapport från Växjö. Hösten har hittills haft tre tisdagsträffar. Glädjande har fler och fler börjat delta i träffarna, som nu blivit mycket välbesökta.

Den 21 september hade vi vår sedvanliga ärtafte. Efter intagandet av ärtsoppa med varm punsch och efterföljande pannkakor gjordes tredje dragningen för året i vårt medlemslotteri. Vi gratulerar Robert Winton till vinsten, som består av gratis deltagande för 2 personer vid valfri aktivitet.

Höstmiddagen gick av stapeln den 28 oktober. På menyn stod potatis, fläskfilé, rostade grönsaker och sallad med äppelkaka och vaniljsås till efterrätt. Till detta bjöds det på drycker, som var över från vår jubileumsfest. När vi ätit klart desserten och alla var mätta och belåtna dukades det fram kaffe och bakelser och oj vad vi åt.

Tisdagsträffen den 7 november var även vår Herrsill. Där bjöds på lax, jansson, strömming och sill i olika former. Vår nyaste medlem Tommy Texius tilldelades ett glasankare, då han nyligen fyllt 70 år.

Med önskan om en Fridfull Jul och ett Gott Nytt År!

Annelie Sandgren

Region Väst

Göteborg

Under perioden augusti till början av november har vi genomfört tre klubbafte, två pub-/mässafte och två regionmöten med god uppslutning. Den 12 september genomfördes SMKR regionmöte Väst med 21 föreningar närvarande av 31. Det var dubbelt så många föreningar som förra mötet 2015.

Kommendörkapten Anders Hallin berättade den 31 augusti långreseminnen från sin tid som fartygschef på *HMS Carlskrona* under långresa 1987–88 till Syd- och Nordamerika inklusive bl.a. Mexico, Hawaii och Galapagos. Föredraget rönt stort intresse.

Medlemmen och prästen Christer Alvarsson gav oss en inblick i sina 10 militära missioner och sin tid som sjömanspräst och präst år i Östberlin i många år. Cirka 40 deltagare lyssnade på ett mycket intressant föredrag.

Krigssegeldagen högtidlighölls den 3 september vid barken *Viking*, där krigssegelmonumentet numera står. Flottans Mäns Sångkör sjöng och sjömanskyrkans präst Ib Pihlblad talade.

Den 11 oktober blev det god uppslutning

(en onsdag) och vi provade lite pubaktiviteter som marint quiz (i svåraste laget) och varmkorv m.m., vilket gick hem hos de närvarande.

Vid klubbafte den 26 oktober höll Nils-Ove Jansson föredrag om ryska undervattensoperationer i svenska vatten. Det blev mycket uppskattat och uppslutningen var god med cirka 50 anmälda deltagare, varav dock några uteblev.

FM Göteborg har, som tidigare nämnts, deltagit i FM Växjö 70-årsjubileum och den 9 september deltog vår vice ordförande Jan Eric Knutas och förre ordföranden Gunnar Ekblad i firandet av Malmöföreningens 80-årsdag. Det blev ett välordnat och trivsamt jubileum, som glädde vårt "team" alldeles väldigt. Tack för det Malmö!

När denna text publiceras, har redan vårt eget 80-årsfirande genomförts på ett förhoppningsvis minnesvärt sätt med god mat och mycket sång och musik. Mer om detta kommer i Pejlingar nr 4 samt i Rikstidningen nr 1/2018.

Lars Erik Uhlegård, text och foto

Ett regionmöte (Flottans Män) genomfördes i Ma-rinstugan lördagen den 30 september med 15 närvarande delegater från sex av sju föreningar inom regionen. Varberg ansvarade för ordförandeskapet.

Uppstarten av pubafte den 11 oktober. På bilden syns fr v Anders Andersson, Curt Jubrand, Tore Nyblom, Gunnar Ekblad och Karl Harry Dahl.

Halmstad

Nu kan vi snart lägga ytterligare ett år till vår snart 80-åriga historia. Det gångna året har, i stort, följt det vanliga "schemat". Årets udda händelse var vårt firande av ett 70-årigt utbyte med vår danska vänförening, Kongens Lyngby Marineforening

Lördagen 9 september firades jubileet i vår marinstuga. Den första kontakten togs 1947 av Kongens Lyngby. Man hade helt enkelt beordrats av huvudstyrelsen för marineföreningen att ta kontakt med vår lokalförening. Andra danska lokalföreningar hade också beordrats ta kontakt med Flottans Män i Sverige. Många av dessa kontakter, t.o.m. alla utom en, "rann ut i sanden". Lördagen den 5 oktober 1947 ägde det första besöket rum. Fem medlemmar med respektive besökte Lyngby. Man startade från Halmstad med tåg kl. 15 och anlände till Lyngby kl. 21. Det första samkvämet varade enligt hävderna till 0300 på söndagen. Förutom "den goda Carlsbergerölen" bjöds man på föredrag och film om minsvepning. Det blev återbesök i Halmstad redan den 18 oktober. Besöksintensiteten har varierat något under åren, då FM Halmstad i slutet av 60-talet och början av 70-talet även hade en vänförening i Kiel. De senaste 20 åren har minst två besök per år ägt rum. Jubileet firades med bl.a. en utsökt middag i Marinstugan. Nu ser vi fram emot 80-års jubileet.

På höstterminens första kamratafton berättade Lasse Blomdahl om, hur idrotten kom till Halmstad. Det handlade också om en intressant klassresa, som började i byn Nennesmo i Småland och gick via Växjö till Halmstad. Josef August Andersson, sedermera Lagergren, föddes 1820. År 1843 flyttade han till Halmstad och anställdes som musiksergeant vid Hallands infanteribataljon. Detta år lades, genom hans försorg, grunden till idrottsstaden Halmstad. Endast efter några dagar i staden introducerade han liggymnastiken på Halmstad Läroskola. Han startade även en simskola, en simklubb och Läroverkets Gymnastikförening. Fram till sin död var han involverad i det mesta, som skedde i Halmstad, från brandförsvaret

Halmstadsföreningens ordförande ger en historisk tillbakablick. Foto Leif Leihed

byggande av kloaker m.m. m.m. År 1870 stoppade han en planerad rivning av stadens nuvarande symbol, Norre Port. Han avled 1904.

Våra årligen återkommande städdagar genomfördes 9 och 10 oktober. Det fanns plats för fler medlemmar – även detta år.

Årets sista kamratafton inleddes med en diskussion om parkeringsproblemen vid marinstugan. Vi hade möjligheten att framföra våra synpunkter till ansvarig politiker och tjänsteman. Vad det hela mynnar ut i, står fortfarande skrivet i stjärnorna. Kvällens "gästartist" var Torgny Ahlgren. Torgny, som har besökt oss tidigare, har en gedigen samling gamla halmstadfilmer. Denna gång fick vi bl.a. bevittna ett danskt örlogsbesök i mitten av 1950-talet och följa den olympiska eldens väg genom Halmstad 1956. Då det handlade om ryttarolympiad, så transporterades elden på hästrygg – ryttare medföljde. Därmed var det inte slut med det zoologiska. Vi fick se Cirkus Scotts elefanter "marschera" från järnvägsstation till cirkusplatsen. Slutligen fick vi se delar av HBK:s match mot Degerfors 1955, det

år vi tog "Stora silvret", men det var då det. Många igenkännande kommentarer kunde höras från våra närvarande medlemmar. Ännu en nostalgiresa var slut, men fler kommer.

Som medlem är man välkommen till alla kommande kvartals- och årsmöten, kvartalsmöte 7 januari och årsmöte 4 februari. På januari månads kamratafton berättar under tecknad om några intressanta föremål i våra samlingar. I februari får vi bl.a. höra om knark- och vapenhundar i arbete, då vår medlem Ulf Ängemo berättar.

Vi kan blicka tillbaka på ett år, där verksamheten genomförts på ett gediget sätt. Detta går inte per automatik, utan kräver en del av medlemmarna, styrelsemedlemmar m.fl. Ett stort tack till alla, som ställt upp i alla möjliga och omöjliga, sammanhang, ingen nämnd och ingen glömd. Årets verksamheter kan följas via bildgalleri på vår hemsida.

Tack för i år, God Jul och Gott Nytt År

Kjell A Jönsson

Jönköping

Flygintresserade flottister besökte F7, Skaraborgs Flygflottilj för några veckor sedan. Varje höst brukar nämligen Föreningen i Jönköping göra studiebesök under en dag vid något militärt förband.

Sjömännen fick följa hur JAS 39 Gripen-piloter utbildas på Gripen Center på Såtenäs och deltagarna fick också inblick i, hur i uppdragen för Transportflygdivisionen utförs med sex stora Herculesplan. Samma dag, som studiebesöket ägde rum, lyfte ett

av Herculesplanen till Afrika för att komplettera det svenska förbandet i det oroliga Mali med utrustning och livsmedel.

Flottiljchefen, överste Lars Helmrich, som just avslutat dagens två flygpass med JAS 39, fick ur ordförande Måns Sunesons hand motta boken "Jönköping Stormaktsstaden 1614 och framåt" som tack för studiedagen.

Stort tack riktades också till de båda ciceronerna för studiebesöket, majorerna Hå-

kan Brandt och Dag Kjellberg, båda f.d. Viggenpiloter, som fick välsmakande dryck av ordföranden i föreningen. Trevlig lunch intogs i Parkmässen vid flottiljen, som personalmässigt är Sveriges största flottilj med sina två divisioner JAS 39 och Transportflygdivisionen.

Leif Aljered

Framför ett av Hercules planen står från vänster:
 Torvald Alfredsson, Tranemo,
 Ingvar Ericsson, Örserum,
 Jimmy Ericsson, Jönköping,
 Leif Aljered, Jönköping,
 Per Åke Sandsäter, Jönköping,
 Henrik Larsson, Jan Hallström, Hovslätt,
 Eric Schalling, Bankeryd,
 Sven-Anders Nyström, Habo, Stig Karlén,
 Jönköping, Måns Suneson, Bankeryd,
 Claes-Göran Borg, Tenhult,
 Lars Krantz, Skara, Carl Harrius,
 Jönköping, Ingemar Löf, Skillingaryd,
 Jan O Johansson, Habo, Hans Suneson,
 Bankeryd, Claes von Sivers, Bunn
 och Wilford Strandsäter, Jönköping.
 Foto Håkan Brandt

Karlstad - Värmland

Årets loppmarknad var ingen större succé kanske beroende på, att man arrangerat en stor loppis i Kil.

Krigsseglardagen är ett återkommande arrangemang i Karlstad Domkyrka, där Värmlands Sjöfartsgille är initiativtagare. Man deltar i söndagens högmässa, varefter kransnedläggning sker. För första gången deltog i år Flottans Män vid denna ceremoni. Vi deltog med hedersvakt med FM fana och Svenska flaggan. Fanbärare var Björn Hörgren och Göran Olsson. Fanborgen var mycket uppskattad av församlingen. I kommentarerna frågades bl.a., varför vi inte deltagit tidigare.

Vi inledde hösten med ett styrelsemöte den 21 september. Hösten inleddes med höstmötet den 12 oktober. Den stora begivenheten denna afton var utdelningen av Flottans Mäns Ankarmedalj i silver. Denna tilldelades Bill Ivarsson, Erik Rhöse, Filip Gille, Kurt Gustavsson samt Stig Friberg. Göran Olsson erhöll även denna medalj vid årets Riksårsmöte. Sedvanlig ärtsoppa och pannkakor intogs givetvis med en sillbit innan, så vi kunde klara stämbanden.

Vår nestor Lennart Nordgren med stöd av makan Monica (projektorškötare) var kvällens föredragshållare. Han berättade om de jagare vi haft genom åren i svenska flottan. Det blev ett mycket intressant föredrag, som väckte en hel del frågor från de närvarande.

Med hälsningar från Solens stad.

Bert Ågren

Kvällens föredragshållare vår nestor
 Lennart Nordgren med hustru Monica

Bill Ivarsson, Erik Rhöse, Filip Gille, Kurt Gustavsson samt Stig Friberg erhöll Flottans Mäns Ankarmedalj i silver. Göran Olsson mottog sin medalj vid Riksårsmötet

Lysekil

Flottans Män med Windros till Skredsvik
Lördagen den 27 Maj samlades drygt 40 medlemmar från Flottans Män i Lysekil med familjer i Södra Hamnen för årets upplaga av den traditionella räksafarin.

Kl. 10.00 embarkerades *Windros* och vi hälsades välkomna av kapten Ingemar och steward Yvonne Johansson.

I vindstilla men disigt väder sattes kursen mot Strömmarna och vi passerade under Skaftöbron mot Bassholmen. Efter Vägeröds dalar girade vi babord och rundade Bassholmen från söder.

Varvet låg stilla och öde, men snart sjödet av liv, speciellt den 8 Juli, då det var segeluppvisning av varvets samling av allmogebåtar. Man visade även, hur det gick till att bygga och underhålla båtar förr i tiden.

Efter att återigen ha passerat under Skaftöbron och svängt in i Gullmarsfjorden besegrade solen dimman och det blev strålande väder.

Under färden passade Ingemar på att informera om, det vi såg längs resan. Vid Gåseklovan gjorde han ett stopp och visade den arktiska växten Rosenrot, som växer på de branta, nordliga och skuggrika bergssidorna. Han berättade också anekdoter om bl.a. gamla skeppare, vilket var mycket uppskattat.

Efter att ha åkt förbi Stora och Lilla Bornö, angjordes kajen vid Gullmarsbasen i Skredsvik. Tyvärr hade det blivit ett missförstånd, så istället för att få en guidad visning av basen, fick vi nöja oss med att få lite information och att vandra runt i hamnområdet och bl.a. studera de nya RIB-båtar, som har levererats till Försvarsmakten från FMV. På röjdykardivisionen finns två storlekar, 5,45 och 12,20 meter och de används främst till att dyka ifrån, men också för att transportera dykare och material. Till de större finns också båttransportkärror.

Under tiden dukades det med färskar rätter med tillbehör. Detta avnjöts ombord eller på kajkanten i flödande sol.

När all var mätta och belåtna ställdes färden åter mot Lysekil. Under resans gång såldes det lotter och då det var fina priser, var det strykande åtgång.

Många passade även på att besöka baren ombord där Yvonne huserade. Där fanns både "gofika" och diverse drycker.

16.00 lade vi åter till i Södra hamnen och vi tackade Yvonne och Ingemar, som återigen tagit väl hand om oss på sin fina båt.

Flottans Män höll sin traditionella klubbafton

Vi genomförde vår traditionella klubbafton i LSSG:s klubbhus fredagen den 20 oktober.

Ordförande Jackie Lindebäck hälsade ett drygt trettiotal medlemmar med respektive

välkomna. Han tog tillfället i akt att lämna lite information om föreningen. FM Riks har justerat stadgarna, vad gäller kriterier för att bli antagen som medlem i FM samt att efter att ha fyllt 90 år blir medlem automatiskt hedersmedlem och slipper att betala medlemsavgift. Lysekil är den fjärde största föreningen i Sverige med 205 medlemmar. Han berättade även om kommande aktiviteter. Föreningen kommer att representera vid FM Göteborgs 80-årsfirande den 18 november.

Därefter höll marinjournalisten Terje Fredh ett engagerat föredrag. Han började med att berätta, hur det gick till, när Smögenbåten Mälarö rammades och sänktes av en dansk ubåt. Fyra besättningsmän, som gått i livflotten, frös ihjäl. Vid rättgången i Köpenhamn, där Terje var närvarande, lades allt ansvar på den danske ubåtskaptenen.

Terje berättade vidare om Inga Karlsson från Väjern, som under kriget var med sin man Sten Karlsson ombord på Kuttern Sunbeam och hur de tog med sig gåvor från Bohuslän till Norgehjälpen. När bogvisiret lossnade och hydrauliken inte fungerade på färjan Tor Anglia, gjordes en stor insats av tre bohuslänningar. Skeppare Astor Knape Malmön, chief Tor Berglund Uddevalla och motorman Melker Karlsson Lysekil svetsade fast visiret och räddade på så vis fartyget från att förlisa. Efter att ha visat några roliga skyltar från det gamla Lysekil och berättat lite om sänkningen av Antares och Amasis samt om Kornöborna, som sålde fisk på bl.a. Jakobs Torg, avslutade Terje sitt mycket uppskattade föredrag.

Därefter högg alla in på en god buffé, som Klubbmästarna Jan Otto Pettersson och Per Lyrheden duktat fram.

Efter trevlig samvaro och ett lotteri med fina priser avslutades kvällen med kaffe och kaka.

Leif Lysberg

Ordförande Jackie Lindebäck hälsade alla välkomna och informerade om aktualiteter i föreningen

Ordförande Jackie Lindebäck tackade Terje Fredh och överlämnade blommor

Det var stilla och vackert runt Bassholmen

Varberg

Hej, flottister! Nu har höstmörkret kommit in över västkusten och vi har våra aktiviteter inomhus. Det har varit en fin sommar med många fina och vackra segelbåtar i Varbergs hamn. Flottans Män i Varberg har varit behjälpliga vid en del arrangemang i hamnen. Föreningen Galtabäcksskeppet har varit mycket aktiva med att få fina båtar i hamn. Nu ser vi fram emot lika mycket till nästa sommar.

Det har blivit fler aktiviteter i Gamla Tullhuset i Varbergs hamn. Höskolan Campus i Varberg har inrett några lektions-salar på våning över oss. Detta har gjort, att det är lite mer rörelse i huset.

Flottans lördagskaffe har börjat och det är alltid lika populärt. Många kommer och dricker sitt kaffe och berättar, vad som hänt under veckan eller månaden.

Skeppskvällarna har börjat och de är alltid populära. Det bjuds på fina föredrag med bilder och kvällen avslutas som vanligt med korr och bröd till en god öl.

Vår skaldjursafton blev i år inställd. Om det var för få anmällda eller att skaldjuren

Här sitter flottister och fåglar på rad och lyssnar på vår kunniga fågelexpert.

inte fastnat i burarna, vet vi inget om.

Skeppskvällen den 19 okt var en jättevadlig "Fågelafon" med den kände (från Radio Halland) Janne Stenberg. Han berättade med inlevelse om våra vanligaste fåglar. Både fåglar och flottister satt tysta och bara njöt av hans kunnande. Han får gärna berättat mer vid något annat tillfälle.

Lördagskaffet den 21 oktober bjöd på lite extra, då Hallands Nyheter kom på besök. De ville kolla hur det löst sig med lokalfrågan och om vi fått sponsorer, så vi klarar av nya hyran, vi fick efter förhandlingar med kommunen.

Gunnar Larsson

Ängelholm

Så går även 2017 mot sitt slut och det är dags att summera. Som vanligt har vi haft ett livligt verksamhetsår. Första maj kom Hemvärnets Musikkår till oss för 55:e året och spelade i vår trädgård. Vi har även haft en fixaredag, där vi hjälptes åt med både det ena och det andra såväl i Kajutan som i vår trädgård.

Vid vårt årsmöte fick vi en kvinna invald i vår styrelse. Välkommen Laila Lembke. Hon efterträder Hans Otto Nilsson, som av sagt sig uppdraget som vice ordförande Hans Otto valdes i stället att leda årsmötet. Stort tack till honom. Lars Linde omvaldes som ordförande för 2017, som snart är till ända och nya val väntar för 2018. Men innan dess skall vi torsdagen den 21 december enkelt fira, att vår förening denna dag kom till och att vi i år fyller 80 år. Ring till vår ordförande Lars Linde, 072-2001701 och beställ en jullandgång senast veckan före. En hundralapp är priset. Landgången serveras i Kajutan kl.18:30. Det stora firandet blir till sommaren och då hyr vi in oss i Hantverkshuset och grillar i trädgården.

Ett symposium om framtidens luftför-svar lockade närmare 200 deltagare till Rönne-gymnasiets aula i Ängelholm i början på oktober. Flera av deltagarna inledde dagen med att besöka Ängelholms Flygmuseum på gamla F 10, en intressant och givande start på dagen. Mötet arrangerades av All-

männa Försvarsföreningen i Skåne i samarbete med Försvarsutbildarna i Skåne, Reservofficersföreningen Norra Skåne. Krigs-flygskolans och F 10 Kamratförening samt Flottans Män Ängelholm.

Förre officeren vid Flygvapnet Stig Rydell höll i rodret tillsammans med moderatörn Sven Christer Nilsson f.d. styrelseordförande i Försvarets materielverk. Ett tiotal medlemmar i Flottans Män Ängelholm var med och lyssnade på kvällens mycket in-

tressanta diskussion om vårt försvar, som verkligen behöver ses om och förstärkas.

Till sist önskar Flottans Män i Ängelholm God Jul och Gott Nytt år till alla, som läser dessa rader. Samma hälsning går till våra annonsörer. Tack för att ni stöder vår verksamhet.

Gunnar Gunnarson

Från vänster överste Anders Svensson, chef för luftvärnsregementet i Halmstad, Pontus de Laval, teknisk chef på SAAB, general Anders Silver, f.d. chef för Produktionsledningen Försvarsmakten. Längst till höger Nichlas Alm från Säkerhets och Försvarsföretagen.

Foto Gunnar Gunnarson

Födelsedagar

Vi hyllar

95 år född

1923-01-19 Gösta Björck NORRTÄLJE
1923-02-26 Kåge Gynnstad GÄVLE
1923-03-18 Allan Eriksson KARLSTAD

90 år född

1928-02-11 Knut Nilsson TRELLEBORG
1928-02-24 Stig Ekström TÄBY
1928-03-13 Stig Nilsson KOLMÅRDEN
1928-03-13 Lennart Nordegren HELSINGBORG
1928-03-16 Börje Sevestedt KARLSHAMN
1928-03-31 Stig Ekström MALMÖ

85 år född

1933-01-05 Lennart Johansson SKÄRHOLMEN
1933-01-11 Björn Wictorin ÄNGELHOLM
1933-01-23 Stig Löfstål V FRÖLUNDA
1933-01-27 Bo Blyvall SUNDBYBERG
1933-01-28 Bo Hedberg TÄBY
1933-01-29 Jüri Tael SKÄRHOLMEN
1933-02-03 Alf Martinsson SÄVEDALEN
1933-02-16 Sture Nachtweij KALMAR
1933-02-25 Bo Englund TRELLEBORG
1933-03-12 Olle Hultgren BUNKEFLOSTRAND
1933-03-18 Åke Andreasson ÅSA
1933-03-23 Erik Hansson ALNÖ
1933-03-27 Cay Holmberg STOCKHOLM
1933-03-28 Rolf Sjöberg HÄRNÖSAND

80 år född

1938-01-02 Jan Karlsson TIMRÅ
1938-01-08 Sigvard Ewald TRELLEBORG
1938-01-14 Bengt Henningsson BOHUS MALMÖN
1938-01-16 Lars Carlnäs VISBY
1938-01-18 Diedrik Taube STOCKHOLM
1938-01-18 Benny Walldoff VÄXJÖ
1938-01-21 Per Nordgren KARLSKRONA
1938-01-22 Göran Carlsson KARLSTAD
1938-01-23 Jan Settergren ÖSMO
1938-01-26 Sven-Åke Olofsson TRELLEBORG
1938-01-27 Anders Ekberg MALMÖ
1938-01-27 Arne Winberg MALMÖ
1938-01-31 Håkan Hedén ÖSMO
1938-02-01 Göran Kristiansson ÄNGELHOLM
1938-02-02 Bo Starmark LYSEKIL
1938-02-09 Gottfrid Löwenteg HÄRNÖSAND
1938-02-09 Gunnar Nyström NORRKÖPING
1938-02-13 Leif Aulin TRELLEBORG
1938-02-15 Roy Magnusson VARBERG
1938-02-17 Bert Svensson MÖLNDAL
1938-02-23 Björn Kjellström TROSA
1938-02-24 Sven-Bertil Arnberg TRELLEBORG
1938-02-24 Ove Granlund BRÄSTAD
1938-02-24 Stig Åkerman VÄSTRA FRÖLUNDA
1938-03-05 Leif Park SORUNDA
1938-03-05 Nils Erik Pettersson VENDELSÖ
1938-03-06 Jan-Erik Håkansson LYCKEBY
1938-03-11 Per-Olof Andersson NYNÄSHAMN
1938-03-11 Kjell Hagström SKÄRHOLMEN
1938-03-13 Stig Carlsson VÄSTERVIK

1938-03-14 Lars Holmberg LYSEKIL
1938-03-14 Hans Söder BORGHOLM
1938-03-15 Tom Thörn KARLSTAD
1938-03-20 Göran Johansson JÄRFÄLLA
1938-03-21 Ulla Jäderqvist SOLNA
1938-03-25 Per-Gunnar Svensson VEGA
1938-03-26 Evert Stolpe KARLSTAD
1938-03-26 Donald Wedel STRÄNGNÄS
1938-03-28 Kjell Nording VÄSTERÅS
1938-03-30 Allan Fahlström NORRTÄLJE
1938-03-31 Esbjörn Vrang MALMÖ

75 år född

1943-01-07 Jan Kjellstrand GÖTEBORG
1943-01-07 Gösta Nordgren NYNÄSHAMN
1943-01-08 Bengt Lorentsson KUNGSHAMN
1943-01-12 Lars Göran Röcklinger LUND
1943-01-17 Dag Söderberg VÄSTRA FRÖLUNDA
1943-01-18 Tomas Sannerud NORRKÖPING
1943-01-21 Jan O Nylöf NORRTÄLJE
1943-01-23 Kennet Bengtsson KARLSHAMN
1943-01-23 Kent Nordström VÄSTRA FRÖLUNDA
1943-01-27 Karl-Gustav Andersson ASMUNDTORP
1943-02-05 Sten-Olof Eriksson HÄRNÖSAND
1943-02-08 Thomas Lundvall KARLSBORG
1943-02-09 Sigvard Thunström SUNDSBRUK
1943-02-11 Arne Sikö SLÖINGE
1943-02-12 Hans Westin STOCKHOLM
1943-02-13 Christer Candal GRÄDDÖ
1943-02-18 Kurt Gummesson RONNEBY
1943-02-20 Sven-Åke Blomén NORRKÖPING
1943-02-20 Göran Fridh KARLSHAMN
1943-02-21 Sören Nilsson ASARUM
1943-02-21 Styrbjörn Nystrand HANDEN
1943-02-27 Jan-Henry Eklund LÅNGARYD
1943-03-01 Erik Hellgren SÄVEDALEN
1943-03-09 Kenneth Magnusson HAMMARÖ
1943-03-12 Jan-Erik Sjögren TRELLEBORG
1943-03-13 Lars Wihman TÖSSE
1943-03-14 Walter Edvardsson GÖTEBORG
1943-03-16 Folke Larsson VARBERG
1943-03-17 Manne Österberg VARBERG
1943-03-18 Anders Rehnqvist HUSKVARNA
1943-03-22 Göran Frisk ÄLTA
1943-03-22 Gunnar Larsson VARBERG
1943-03-23 Ulf Blankenburg HÄGERSTEN
1943-03-28 Kjell Cederholm MUSKÖ
1943-03-30 Anders Torstensson GAMLEBY

70 år född

1948-01-01 Ulf Kassberg HÄRNÖSAND
1948-01-03 Wolfgang Wirth HAMMARÖ
1948-01-07 Björn Rud SOLNA
1948-01-15 Lars-Gunnar Hermansson KUNGÄLV
1948-01-16 Jan-Olof Wildén NORRKÖPING
1948-01-18 Christer Sandblom VISBY
1948-01-21 Ragnar Kaudern MARSTRAND
1948-01-27 Stefan Alneroth KATRINEHOLM
1948-01-27 Nils Kroon MARIESTAD
1948-01-31 Birger Dessing RAMDALA

1948-02-03 Dick Åström HÄRNÖSAND
1948-02-06 Gert Abrahamsson TUNDELSTA
1948-02-07 Per-Olof Ernberg KUNGSÖR
1948-02-08 Ulf Levin VARBERG
1948-02-14 Tommy Zetterström ARVIKA
1948-02-18 Nils Liikamaa HALMSTAD
1948-02-22 Peter Meuller STENINGE
1948-02-24 Roger Oscarsson MUSKÖ
1948-02-27 Jonny Svenning TRELLEBORG
1948-02-29 Göran Andersson VARBERG
1948-02-29 Lars Sandberg GÖTEBORG
1948-03-06 Lars Söderlind VISBY
1948-03-08 Ole Holmberg NACKA
1948-03-11 Per Schörling SIMLÅNGSDALEN
1948-03-16 Kjell Karlsson HANDEN
1948-03-16 Stefan Adolphson NORRKÖPING
1948-03-17 Carl-Henrik Erikson RIMBO
1948-03-27 Dick Åkesson BOCKARA
1948-03-27 Göran Österlin NORRKÖING
1948-03-29 Carl-Axel Benholm VÄSTRA FRÖLUNDA
1948-03-31 Per Erik Gustafsson VENDELSÖ

65 år född

1953-01-01 Kjell Gustavsson ÖDSMÅL
1953-01-02 Sten Olsson PITEÅ
1953-01-13 Seth Samuelsson TROSA
1953-01-15 Lennart Ericsson HALMSTAD
1953-01-19 Stefan Larsson HOFORS
1953-01-26 Sven Winberg LYSEKIL
1953-01-27 Einar Hessel GÖTEBORG
1953-02-24 Rolf Åberg ÅSEDA
1953-02-26 Leif Mähler HÄRNÖSAND
1953-03-07 Peter Letzen SKANÖR
1953-03-09 Nils Jan-Ole Loman VENDELSÖ

1953-03-13 Lars-Gunnar Johansson NÄTTRABY
1953-03-22 Peter Lodhag KARLSKRONA
1953-03-23 Terje Gilbu LYSEKIL
1953-03-25 Kurt Bohlin LYSEKIL
1953-03-25 Roland Öhrn ESKILSTUNA

60 år född

1958-01-01 Lars Lundkvist HÄRNÖSAND
1958-01-04 Jonny Ullgren VALLENTUNA
1958-01-23 Magnus Ewert FALKENBERG
1958-01-25 Gunnar Jansson KUNGSBACKA
1958-01-28 Per Anders Berg VÄSTERÅS
1958-01-31 Björn Otter HÄGERSTEN
1958-02-05 Mats Lindh HAMBURGSUND
1958-02-07 Freddy Ivarsson KARLSKRONA
1958-02-17 Per Bohman TORSLANDA
1958-03-02 Elisabeth Wall VÄXJÖ
1958-03-04 Ernst Ronny Jansson BLIDÖ
1958-03-17 Tim Falbe HÄRNÖSAND
1958-03-30 Sven Johansson KÄTTILSTORP

50 år född

1968-01-19 Peter Jeppsson SÖLVESBORG
1968-02-02 Jan Johansson GNESTA
1968-02-06 Kim Nilvall STOCKHOLM
1968-02-07 Lars Jildeteg SALT SJÖ-BOO
1968-02-14 Anders Åkerström LIDINGÖ
1968-02-15 Per Eklund HANDEN
1968-02-26 Ronny Magnusson HARSTAD NORGE
1968-03-05 Gabriel Lyberg STOCKHOLM

40 år född

1978-01-04 Martin Tärnberg ELDSBERGA

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Göteborg

Peter Björnhage
Anders Breitholtz
Hans Cederholm
Nils-Ove Jansson
Bengt Jarvid
Aste Johansson
Jon Jonsson
Britt-Marie Karlsson
Folke Söderqvist
Kurt Wanderydz

Halmstad

Björn Andersson
Jan Erik Nordberg

Haninge

Gunvor Fougner
Per Erik Gustafsson
Kristina Widgren

Härnösand

Lorents Eriksson
Johnsson Tommie

Jönköping

Thomas Lehnér

Kalmarsund

Åke Johansson
Rolf Persson

Karlskrona

Börje Ingvarsson
Lennart Ingemar Lindgren
Arne Karl-Gunnar Magnusson
Tomas Klas Thaug

Lysekil

Lars Bredin
Olle Davidsson
Ralph Ekblad
Thomas Eriksson
Ingemar Karlsson

Norrköping

Jan Carlsson
Sven-Åke Gillberg

Norrtälje

Christine Kent

Nynäshamn

Bernt Jansson
Bengt-Åke Johansson
Tony Karlsson
Gustav Rosén

Stockholm

Nicholas Castillo Nilsson
Mats Johansson
Per Kjellberg
Johan Nyberg
Dag Sörman
Ylva Sörman Nath
Tine Tappert
Hans Westin
Richard Östberg

Södertälje

Malin De Verdier
Kai Nikula

Varberg

Ulf Gunnarsson

Västervik

Lars-Olof Svensson

Västerås

Mats Hallkvist

Växjö

Birger Andersson
Tommy Texius

Avlidna kamrater

Lennart Alexandersson BANDHAGEN

Född den 20 november 1918 Avliden den 10 november 2017

Gunnar Baltzer LIDINGÖ

Född den 19 december 1922 Avliden den 22 oktober 2017

Göte Beldt LINDOME

Född den 6 februari 1934 Avliden den 27 september 2017

Stig-Gunnar Berndtsson GÖTEBORG

Född den 21 juni 1935 Avliden den 9 oktober 2017

Hans Björk NORRTÄLJE

Född den 6 juli 1921 Avliden den 28 augusti 2017

Didrik Branting SUNDSVALL

Född den 14 juli 1947 Avliden den 3 oktober 2017

Rutger Carlheim-Gyllenskiöld STOCKHOLM

Född den 18 september 1926 Avliden den 28 oktober 2017

Christer Cervallius NÄTTRABY

Född den 4 mars 1942 Avliden den 28 september 2017

Carl Edenborg TORUP

Född den 15 mars 1949 Avliden den 15 september 2017

Mikael Ekeblad TORSLANDA

Född den 2 mars 1945 Avliden den 8 augusti 2017

Bengt Fogelström HJO

Född den 21 december 1935 Avliden den 15 september 2017

Björn Hult HALLSTAHAMMAR

Född den 24 mars 1938

Lars-Erik Jakobsson JORDBRO

Född den 1 maj 1935 Avliden den 15 oktober 2016

Gunnar Johansson TJUREDA

Född den 20 september 1931 Avliden den 18 september 2017

Lennart Johansson ROMELANDA

Född den 27 mars 1932 Avliden den 24 juni 2017

Harry Karlsson NORRKÖPING

Född den 10 februari 1937 Avliden den 16 juli 2017

Roland Karlsson TIMRÅ

Född den 18 augusti 1937 Avliden den 11 augusti 2017

Rune Karlsson GÖTEBORG

Född den 30 maj 1941 Avliden den 8 november 2017

Stig Lindblom HALMSTAD

Född den 12 februari 1926 Avliden den 26 september 2017

Gösta Lundström SUNDSVALL

Född den 28 april 1935 Avliden den 18 augusti 2017

Roland Moderatho NORRKÖPING

Född den 12 augusti 1932 Avliden den 21 september 2017

Sten-Ingvar Nilsson SALTSJÖ-DUVNÄS

Född den 15 juni 1929 Avliden den 3 oktober 2017

Bert Olofsson GÖTEBORG

Född den 17 januari 1930 Avliden den 9 augusti 2017

Torsten Olsson SÄVEDALEN

Född den 6 februari 1937 Avliden den 2 augusti 2017

Ebert Petersson KALMAR

Född den 22 januari 1921 Avliden den 30 augusti 2017

Åke Regnander FARSTA

Född den 12 april 1927 Avliden den 11 november 2017

Göran Svensson KARLSHAMN

Född den 19 maj 1938 Avliden i oktober 2017

Lars-Olof Wallin GÖTEBORG

Född den 24 mars 1923 Avliden den 17 september 2017

Einar Weinsjö KARLSKRONA

Född den 16 januari 1921 Avliden den 25 oktober 2017

Leif Wersen GRÄBO

Född den 18 juni 1931 Avliden den 20 augusti 2017

Rickard Wärrff SLITE

Född den 20 mars 1943 Avliden den 19 oktober 2017

Anders Öhman NYNÄSHAMN

Född den 29 augusti 1940 Avliden den 6 juli 2017

Hedra våra avlidna kamraters minne med en gåva till Flottans Män. Pg 5 88 19-4.

Efter Din betalning sänder FM kansli blanketten till de sörjande.

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordf	Johan Forslund	0709-185 724	Dagsverkswägen 14	134 65	INGARÖ	jforslund80@gmail.com
Vice förb.ordf	Jan Wikberg	0735-637 492	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	janwikberg35@gmail.com
Sekreterare	Bo Schagerberg	0705-214 439	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	0705-214 439	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbmaster						
Kansli	Flottans Män	08-678 09 08	Teatergatan 3 Öppet tisdagar 9-16	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: **Jan Wikberg.**

Härnösand	Åke Semb	070-603 93 59	Grönkullavägen 4F	871 60	ÄLANDSBRO	ake.semb@comhem.se
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSSEN	astors.farg@spray.se
Östersund	Jan Wikberg	0735-637 492	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	janwikberg35@gmail.com

Region Mitt

Representanter i förbundsstyrelsen: **Bo Schagerberg, Lennart Persson och Krister Hansén.**

Gotland	Olof Berglund	0705-767 187	Dalhem Dungårde 160	622 56	DALHEM	berglund.olof@telia.com
Föreningslokal:	Marinstugan	070-164 79 24	Södevägen 56 B	621 58	VISBY.	(Stugvärdens hemtelefon)
Haninge	Lars Engvall	070-661 58 74	Lilla Hundens gata 422	136 64	HANINGE	lars.g.engvall43@gmail.com
Norrköping	Robert Hillgren	070-836 59 92	Utsätter 9	610 28	VIKBO LANDET	robert.hillgren41@gmail.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	070-836 59 92	Lansengatan 38	602 09	NORRKÖPING.	flottansman@telia.com
Norrköping	Ingvar Jacobsson	070-846 22 25	Domherrestigen 1	760 21	VÄTÖ	ingvar.jacobsson.34@gmail.com
Föreningslokal:	Marinlokalen		Götgatan 14 A	761 64	NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	k.r.johansen@tele2.se
Stockholm	Örjan Sterner	070-627 53 97	Oden vägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Kansli	Flottans Män	08-611 10 11	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Thomas Westerberg	073-746 36 69	Ekenbergsgatan 30	152 43	SÖDERTÄLJE	t_westerberg@hotmail.com
Föreningslokal:	Notholmen		Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Tommy Blomqvist	070-768 61 10	Stadshagsvägen 50	724 65	VÄSTERÅS	bm.k.b@tele2.se
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	vasteras@flottansman.se

Region Syd

Representanter i förbundsstyrelsen: **Göran Löfgren och Lars-Ingvar Elofsson.**

Kalmarisund	Stefan Horndahl	070-554 41 80	Värdshusvägen 14	394 77	KALMAR	stefan.horndahl@hotmail.com
Karlskrona	Sewe Lindberg	070-625 60 92	Ronnebyvägen 260	374 30	KARLSHAMN	sewe@sewe.se
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Göran Löfgren	0704-958 014	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	0765-10 04 72	Byastensvägen 10	291 77	GÄRDS KÖPINGE	navyman@tele2.se
Malmö	Hans Carlsson	070-376 73 89	Vendelsfrids gatan 6 A 6 tr	217 64	MALMÖ	malmö@flottansman.se
Trelleborg	Göte Lindberg	070-840 18 44	Syréngatan 3	231 53	TRELLEBORG	gote.lindberg@outlook.com
Västervik	Åke Revelj	070-336 07 16	Hornsvägen 15 M	593 54	VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
Växjö	Sten Svensson	0470-811 74	G:a Teleborgsvägen 12	352 55	VÄXJÖ	leifcarlsson41@hotmail.com

Region Väst

Representanter i förbundsstyrelsen: **Kjell Jönsson och Lars-Erik Uhlegård.**

Göteborg	Lars-Erik Uhlegård	0723-97 21 86	Åby Allé 23	431 45	MÖLNDAL	lars-erik@uhlegard.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	flottansmangoteborg@telia.com
Halmstad	Kjell Jönsson	070-393 02 93	Landfästet 9	302 24	HALMSTAD	jonssonkjell44@gmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Måns Suneson	0706-372 106	Bergstigen 3	564 32	BANKERYD	mans.suneson@telia.com
Karlstad-Värmland	Ulf Sjödén	076-266 05 16	Lerboda Framnäs	665 93	KIL	ulf.h.sjoden@tele2.se
Lysekil	Jackie Lindebäck	070-368 33 60	Dalskogen 169	453 41	LYSEKIL	jackie.lindeback@gmail.com
Varberg	Bengt Asterling	0340-167 03	S Vallgatan 4	432 43	VARBERG	elg07@telia.com
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Lars Linde	072-200 17 01	Lupigatan 9	262 62	ÄNGELHOLM	
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	flottansmanangelholm@gmail.com

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

Julhälsning till Flottans män

Ännu ett händelserikt år inom marinen är snart till ända. Innan vi gör bokslut för året, så återstår några händelser. Men först lite återkoppling till årets verksamhet.

I min förra julhälsning berättade jag om en allt mer orolig omvärld inte minst inom vårt närområde. Året har präglats av flera terrorattentat i Europa varav ett mitt i Stockholm under april månad. Den här tråkiga utvecklingen ställer oerhört stora krav på oss i Försvarsmakten men också på hela samhället. Detta är inte ett isolerat problem, utan det berör oss alla. För oss är därför övningar viktiga både internt i Försvarsmakten, tillsammans med olika myndigheter och andra nationer. Alla hot och kränkningar mot vår nation och vår frihet ska förhindras och bemötas.

Då kommer jag osökt in på årets övningar. Jag tror inte, att någon har missat årets största övning *Aurora 17* med drygt 20 000 deltagare. Sammantaget har *Aurora 17* genomförts på ett professionellt sätt, där stridskrafternas förmågor har tränats i att möta ett väpnat angrepp mot Sverige. För marinens del är jag mycket nöjd med vårt deltagande, men självklart finns det områden, som behöver utvecklas, vilket kommer att omhändertas. Den andra stora övningen och kanske ännu viktigare ur ett marint perspektiv var *Northern Coast, NOCO*, som Sverige dessutom var värd för i år. Det övergripande syftet med *NOCO* var att ge en ökad både nationell såväl som internationell förmåga att enskilt eller tillsammans med andra genomföra marina operationer. Ett annat viktigt mål var att evaluera den svensk-finska marina stridsgruppen (*Swedish-Finnish Naval Task Group, SFNTG*) för att uppnå initial förmåga (*Initial Operational Capability, IOC*). Syftet är att ha en gemensam förmåga att tillsammans kunna genomföra bland annat sjöövervakningsuppgifter och skydd av sjöfart. Analys av evalueringen pågår och resultatet redovisas innan årsskiftet. Försvarssamarbetet mellan Sverige och Finland är extremt viktigt och kommer att fortsätta med oförminskad styrka.

Även i år har marinen varit och är fortfarande i skrivande stund även engagerat i internationella insatser. Fjärde sjöstridsflottiljen har i flera omgångar deltagit med Röjdykardivisionens EOD-kompetens i Mali. Deras medverkan har tillgodosett förbandets rörlighet genom att omhänderta IED. Utöver det har röjdykarna stöttat kontingenten med utbildning och förebyggande träning. Röjdykardivisionen kommer också att stödja Amfibieregementets rotation till Mali under 2018. Med kort hanteringstid fick marinen också uppdraget att delta i ännu en insats i Adenviken, *Operation Atalanta/ME05*. Det blev intensiva förberedelser för Amfibieregementet, som fick uppdraget att delta med två stridsbåtar med fyra besättningar, bordningsstyrkan, en mindre stab och driftstöd samt en person ur Combat Camera. Insatsen pågår fram till början på december 2017.

Det här var bara ett litet skrap på ytan av marinens verksamhet. Jag kan sammanfatta året med, att marinen har bidragit till att öka vår operativa förmåga. Vi har hög beredskap och tillgänglighet på våra enheter. Marinens personal är professionella och efterfrågade och har förmågan att lösa såväl nationella som internationella uppgifter. Jag är stolt över marinens personal och vad de levererar.

Andra, som är viktiga, är ni, Flottans Män. Med ert viktiga arbete stödjer ni med att sprida kunskaper, bevara och föra flottans och marinens traditioner vidare. Tack för ert genuina arbete. Jag önskar flottans män en riktigt God Jul och ett Gott Nytt 2018.

Konteramiral
Jens Nykvist